

**UCHWAŁA NR XIX/157/25
RADY GMINY BRENNA**

z dnia 12 listopada 2025 r.

**w sprawie przyjęcia "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r., poz. 1153) oraz art. 17 ust. 1 i ust. 2 pkt 3, art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.), po zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Cieszyńskiego, Rada Gminy Brenna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brenna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Tomasz Gawlas

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY BRENNNA
NA LATA 2025-2028
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030**

WFOŚiGW w KATOWICACH

*Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Katowicach*

*Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach*

Brenna, 2025 rok

ZLECENIODAWCA:

GMINA BRENNA

ul. Wyzwolenia 77, 43-438 Brenna
tel.: 33 853 62 22, faks: 33 853 63 70
mail: poczta@brenna.org.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Gminy Brenna,
- Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej w Brennej,
- Starostwo Powiatowe w Cieszynie,
- Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Cieszynie
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Cieszynie,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, Śląski Oddział Regionalny,
- Śląski Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ustroń,
- Polskie Koleje Państwowe S.A.,
- TAURON Dystrybucja Sp. z o. o.,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego.

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp.....	10
1.1.	CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA.....	10
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	10
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI.	13
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BRENNA	18
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	20
4.1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	20
4.1.1.	OPIS STANU OBECNEGO	25
4.1.1.1.	<i>Jakość powietrza na obszarze Gminy Brenna</i>	<i>25</i>
4.1.1.1.	<i>Emisja z emitorów liniowych.....</i>	<i>30</i>
4.1.1.2.	<i>Niska emisja na terenie Gminy Brenna.....</i>	<i>31</i>
4.1.1.3.	<i>Zaopatrzenie w ciepło sieciowe.....</i>	<i>32</i>
4.1.1.4.	<i>Zaopatrzenie w gaz.....</i>	<i>32</i>
4.1.1.5.	<i>Warunki wykorzystania OZE.....</i>	<i>32</i>
4.1.2.	ANALIZA SWOT.....	35
4.1.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA... ..	36
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM.....	37
4.2.1.	OPIS STANU OBECNEGO	37
4.2.1.1.	<i>Hałas przemysłowy.....</i>	<i>38</i>
4.2.1.2.	<i>Hałas drogowy.....</i>	<i>38</i>
4.2.1.3.	<i>Hałas kolejowy i lotniczy</i>	<i>39</i>
4.2.2.	ANALIZA SWOT.....	39
4.2.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	39
4.3.	POLE ELEKTROMAGNETYCZNE	40
4.3.1.	OPIS STANU OBECNEGO	41
4.3.2.	ANALIZA SWOT.....	43
4.3.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	43
4.4.	GOSPODAROWANIE WODAMI.....	45
4.4.1.	OPIS STANU OBECNEGO	49
4.4.1.1.	<i>Wody powierzchniowe</i>	<i>50</i>
4.4.1.2.	<i>Monitoring rzek w rejonie Gminy Brenna.....</i>	<i>51</i>
4.4.1.3.	<i>Wody podziemne.....</i>	<i>53</i>
4.4.1.4.	<i>Monitoring wód podziemnych</i>	<i>54</i>
4.4.1.5.	<i>Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy</i>	<i>55</i>
4.4.2.	ANALIZA SWOT.....	58
4.4.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZASOBÓW WÓD.....	58
4.5.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	60
4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO	63
4.5.1.1.	<i>Zaopatrzenie w wodę.....</i>	<i>63</i>
4.5.1.2.	<i>Odbiór ścieków</i>	<i>64</i>
4.5.2.	ANALIZA SWOT.....	65
4.5.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	65
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	66
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO	67

4.6.1.1.	Surowce naturalne.....	67
4.6.1.2	Osuwiska	70
4.6.2.	ANALIZA SWOT.....	71
4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH.....	71
4.7.	GLEBY	72
4.7.1.	OPIS STANU OBECNEGO	74
4.7.1.1.	Gleby.....	74
4.7.1.2.	Struktura użytkowania terenu.....	74
4.7.1.3.	Rolnictwo.....	75
4.7.1.4.	Badania gleb.....	77
4.7.2.	ANALIZA SWOT.....	78
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GLEB.....	78
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	80
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO	83
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie Gminy Brenna	84
4.8.1.2.	Ilości zebranych odpadów.....	85
4.8.1.3.	Azbest	86
4.8.2.	ANALIZA SWOT.....	87
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW.....	87
4.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	88
4.9.1.	OPIS STANU OBECNEGO	92
4.9.1.1.	Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska.....	92
4.9.1.2.	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Brenna	93
4.9.1.3.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.....	95
4.9.2.	ANALIZA SWOT.....	98
4.9.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY	99
4.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	100
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO	101
4.10.2.	ANALIZA SWOT.....	101
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI PRZEMYSŁOWYMI.....	102
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE.....	103
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	103
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA	104
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE.....	104
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA	106
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	107
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	132
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	133

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY BRENNA NA TLE POWIATU CIESZYŃSKIEGO.....	18
RYSUNEK 2	ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W USTRONIU W LATACH 2022–2024 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	25
RYSUNEK 3	ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM ₁₀ NA STACJI W CIESZYNIE W LATACH 2022–2024 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	26
RYSUNEK 4	ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM ₁₀ NA STACJI W USTRONIU W LATACH 2022–2024 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$).....	26
RYSUNEK 5	ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIENIA	33

RYSUNEK 6 MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI.....	34
RYSUNEK 7 LOKALIZACJA STACJI BAZOWYCH TELEFONII KOMÓRKOWEJ I NADAJNIKÓW DVB-T NA TERENIE GMINY BRENNA	42
RYSUNEK 8 WODY POWIERZCHNIOWE W REJONIE GMINY BRENNA	51
RYSUNEK 9 MAPA ZAGROŻENIA POWODZIĄ W REJONIE GMINY BRENNA.....	56
RYSUNEK 10 ŁĄCZNE ZAGROŻENIE SUSZĄ W REJONIE POWIATU CIESZYŃSKIEGO	57
RYSUNEK 11 GRANICE ZŁÓŻ ORAZ TERENÓW GÓRNICZYCH NA TERENIE GMINY BRENNA	70
RYSUNEK 12 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY REJONU GMINY BRENNA	92
RYSUNEK 13 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY BRENNA.....	94
RYSUNEK 14 OBSZARY LEŚNE NA TERENIE GMINY BRENNA	96

SPIS TABEL

TABELA 1 RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W POŚ DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030.....	11
TABELA 2 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2025-2028 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030”.....	13
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	20
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	24
TABELA 5 STATYSTYKI WYBRANYCH WYNIKÓW OBIEKTYWNEGO SZACOWANIA WYKONANEGO W OPARCIU O WYNIKI MODELOWANIA JAKOŚCI POWIETRZA DLA ROKU 2024 NA TERENIE GMIN POWIATU CIESZYŃSKIEGO	27
TABELA 6 WYNIKI KLASYFIKACJI STREF WG KRYTERIUM OCHRONY ZDROWIA LUDZI, UZYSKANE W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W LATACH 2023-2024, DLA STREFY ŚLĄSKIEJ OBEJMUJĄCEJ POWIAT CIESZYŃSKI	27
TABELA 7 POJAZDY NA TERENIE POWIATU CIESZYŃSKIEGO W LATACH 2021-2023.....	30
TABELA 8 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [m ³ /SD/d].....	35
TABELA 9 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY BRENNA ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU	35
TABELA 10 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	37
TABELA 11 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	37
TABELA 12 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	40
TABELA 13 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	41
TABELA 14 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	45
TABELA 15 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ.....	49
TABELA 16 JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH WG PUNKTÓW MONITORINGOWYCH NA TERENIE GMINY BRENNA	52
TABELA 17 KLASYFIKACJA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH POMIAROWYCH SIECI KRAJOWEJ W POBLIŻU GMINY BRENNA	55
TABELA 18 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	60
TABELA 19 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	63
TABELA 20 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	66
TABELA 21 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	67
TABELA 22. ZŁOŻA NATURALNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY BRENNA	68
TABELA 23 DECYZJE/KONCESJE NA WYDOBYWANIE/REKULTYWACJE NA TERENIE GMINY BRENNA	69
TABELA 24 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	72
TABELA 25 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	74
TABELA 26 SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY BRENNA.....	74
TABELA 27 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	80
TABELA 28 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIU POWSTAWANIU ODPADÓW	82
TABELA 29 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	88
TABELA 30 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH.....	91
TABELA 31 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	100

TABELA 32 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami	100
TABELA 33 Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza	107
TABELA 34 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	109
TABELA 35 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	110
TABELA 36 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem	111
TABELA 37 Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem	112
TABELA 38 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem	112
TABELA 39 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pola elektromagnetycznego	113
TABELA 40 Harmonogram zadań własnych z zakresu pola elektromagnetycznego	113
TABELA 41 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu pola elektromagnetycznego	114
TABELA 42 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami	115
TABELA 43 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami	116
TABELA 44 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami	117
TABELA 45 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	118
TABELA 46 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	120
TABELA 47 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	121
TABELA 48 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych	122
TABELA 49 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych	122
TABELA 50 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb	123
TABELA 51 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb	124
TABELA 52 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	125
TABELA 53 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów	126
TABELA 54 Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych	127
TABELA 55 Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych	128
TABELA 56 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych	129
TABELA 57 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami	130
TABELA 58 Harmonogram zadań własnych z zakresu zagrożeń poważnymi awariami	131
TABELA 59 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami	131
TABELA 60 Działania w ramach zarządzania środowiskiem	132

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	– Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
aKPOP	- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza
ARMiR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	– najlepsza dostępna technika
ChZT	– chemiczne zapotrzebowanie na tlen
CHP	– instalacje CHP (Combined Heat and Power) to układy, które wytwarzają energię elektryczną i ciepło w jednym procesie.
DK	– droga krajowa
DMŚ RWMŚ	– Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach
DW	– droga wojewódzka
FESL	– Fundusze Europejskie dla Śląska 2021–2027
GDDKiA	– Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	– Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	– generalny pomiar ruchu
GPZ	– główny punkt zasilania
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
GZWP	– główne zbiorniki wód podziemnych
ITPO	– instalacja termicznego przetwarzania odpadów
IUNG	– Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	– Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
PK PSP	– Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KPOŚK	– Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRG	– Krajowy System Ratownictwa Gaśniczego
LKP	– leśny kompleks promocyjny
LZWP	– lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	– mapa zagrożeń powodziowych
MRP	– mapa ryzyka powodzi
MPZP	– miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	– Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	– ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	– Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSCHR	- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSOP	– obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	– odnawialne źródła energii

PCZK	– Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
PGN	- Plan gospodarki niskoemisyjnej
PGW WP	– Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	– Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	– Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	– Państwowa Inspekcja Sanitarna
PMŚ	– Państwowy Monitoring Środowiska
POH	– program ochrony przed hałasem
POLiŚ	– Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	– program ograniczania niskiej emisji
POP	– program ochrony powietrza
POŚ	- program ochrony środowiska
PSP	– Państwowa Straż Pożarna
PRSK	- Program Rolno-Środowiskowy Kraju
PTTK	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PWiK	– Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	– plan zarządzania ryzykiem powodziowym
PZDR	- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
RDLP	– Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	– Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	– Ramowa Dyrektywa Wodna
RFRD	– Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
RLM	– równoważna liczba mieszkańców
RPO	– regionalny program operacyjny
RWMŚ	– Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RRW- 11	– Sprawozdanie roczne dotyczące gruntów ornych podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu
RZGW	– Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	– System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	– specyfikacja istotnych warunków zamówienia
SOOS	– specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	– „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”
SMH	– Strategiczne mapy hałasu
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	– Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WINB	–	Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego
WIORiN	–	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
WODR	–	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	–	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WPF	–	wieloletnia prognoza finansowa
WSO	–	wojewódzki system odpadowy
WSSE	–	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WWA	–	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	–	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPKWŚ	–	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
ZPO	–	zakład przetwarzania odpadów
ZZR	–	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	–	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych
tzw. uchwała antysmogowa		Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
Zadanie własne	–	zadanie realizowane na terenie powiatu i ze środków będących w dyspozycji budżetu Gminy Brenna lub pozyskanych z zewnątrz
Zadanie monitorowane	–	zadanie realizowane przez jednostki realizujące zadania środowiskowe na terenie powiatu, ale bez zaangażowania finansowego budżetu Gminy Brenna

1. Wstęp

1.1.Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentu pt.: „**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030**” (zwany dalej Programem) jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Brenna.

Gmina w chwili obecnej posiada „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026” przyjęty uchwałą nr XXVII/248/21 Rady Gminy Brenna z dnia 19 lipca 2021 roku.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dla przedmiotowego Programu zostało uzgodnione odstąpienie od przeprowadzenia SOOŚ.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Brenna zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Cieszyńskiego „**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030**” zostanie przyjęty uchwałą Rady Gminy Brenna do realizacji.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z wykonania „**Programu...**” Wójt Gminy Brenna powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Gminy oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Powiatu Cieszyńskiego.

Realizacja „**Programu...**” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2.Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030**” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne. Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Brenna oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Brenna, Starostwa Powiatowego w Cieszynie, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Nadleśnictw, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych.
- ocena realizacji dotychczasowego **Programu ochrony środowiska**.
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2024 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2023 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,

- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli (wymienione w rozdziale 2), danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Brenna oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje.
- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania.
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” oraz w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego, w nazewnictwie kierunków/ obszarów interwencji użyto w programie dla gminy nazw z tego drugiego dokumentu. Poniżej w tabeli wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji użytych w polityce ekologicznej oraz w wojewódzkim programie ochrony środowiska.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Obszary interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrona klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowanie wodami
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Zagrożenia poważnymi awariami
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasoby przyrodnicze
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptacje do zmian klimatu, edukacje oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Gospodarka wodno-ściekowa Pola elektromagnetyczne Zagrożenie hałasem

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030 odpowiadają i są spójne z kierunkami Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego i zawierają następujące elementy:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pole elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,

- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	• Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy,

		Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3). Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska, Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa	Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska, Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów, Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam, gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego	1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego 3. Ograniczenie poziomu zanieczyszczenia powietrza w miastach, polityka miejska 4. Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii 5. Edukacja ekologiczna 6. Źródła finansowania działań określonych w aKPOP 7. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalnią ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	Zadaniem KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.: 1) szeroko pojęte ZPO, ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności; 2) wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu; 3) dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych; 4) minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.; 5) utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.; 6) zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów; 7) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych; 8) dokończenie likwidacji mogiłników zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne; 9) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku; 10) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami. 1. Przedstawione w KPGO 2028 cele i zadania dotyczą lat 2023–2028, zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r.	
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju	Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu,

	regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu, Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla Województwa śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest ewaluacja działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego	- Ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej - Edukacja ekologiczna związana z ochroną powietrza - Kontrola przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów - Ograniczenie emisji z sektora transportu
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkani B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego	Cele: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno- ekonomicznymi Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Cieszyńskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028	Cel: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu cieszyńskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych Cel: Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	

	Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż Cel: Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi Cel: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi Cel: Racjonalna gospodarka odpadami Cel: Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne Cel: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu Cel: Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Cel: Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska
--	---

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwo Środowiska, wrzesień 2015, oraz „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (PEP 2040), „Długookresowa strategia rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, „Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, „Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r.”, „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, „Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”, „Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030”, „Aktualizacja krajowego programu ochrony powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”, „Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych”, „Krajowy plan gospodarki odpadami 2028”, „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)”, „Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”, „Strategia rozwoju województwa śląskiego »Śląskie 2030+«”, „Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego”.

3. Ogólna charakterystyka Gminy Brenna

Gmina Brenna to gmina wiejska położona w południowej części województwa śląskiego, w wschodniej części powiatu cieszyńskiego. Gminę tworzą 3 wsie: Brenna, Górki Wielkie i Górki Małe.

Powierzchnia gminy wynosi 95,6 km², co stanowi 13,1% powierzchni powiatu.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Brenna na tle powiatu cieszyńskiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Brenna> (dostęp sierpień 2025 rok)

Od północnego-zachodu Brenna graniczy ze Skoczowem, od północnego-wschodu z gminami Jasienica, Jaworze i z miastem Bielsko-Biała (grzbietami górskimi: Błatnia – Stołów – Trzy Kopce). Od wschodu Brenna graniczy ze Szczyrkem (grzbietami Przełęcz Karkoszczonek – Beskid – Przełęcz Salmopolska), na południu graniczy z miastem Wisłą, (grzbiet Trzy Kopce Wiślańskie) a na zachodzie z Ustroniem (grzbiet Orłowa).

Sama Brenna usytuowana jest w dolinie rzeki Brennicy (prawy dopływ Wisły). Poszczególne części wsi noszą nazwy: Brenna Węgierski, Brenna Lachy, Brenna Bukowa, Nad Potokiem, Chrobaczy, Brenna Hołcyna, Brenna Centrum, Brenna Leśnica, Brenna Pinkas, Brenna Spalona.

Teren gminy Brenna zaliczany jest do dwóch dzielnic klimatycznych: część północna (Pogórze) do dzielnicy podkarpackiej, a południowa (Beskid Śląski) do dzielnicy karpackiej. Ukształtowanie gminy między terenami wpływów wilgotnego klimatu oceanicznego Europy Zachodniej, a suchego klimatu kontynentalnego Europy Wschodniej, jak i położenie w niewielkiej odległości od wylotu Bramy Morawskiej, umożliwiającej styk ciepłych mas powietrza z południa z zimniejszym powietrzem górskim, jest przyczyną dużych wahań temperatur w ciągu roku, a nawet dnia oraz nieregularności pogody. Wielkość i rozkład opadów uzależniony jest przede wszystkim od kierunku wiejących wiatrów oraz wzniesienia terenu nad poziom morza. Średnia ilość opadów na Pogórzu waha się pomiędzy 800 - 1000 mm i zwiększa się proporcjonalnie do wysokości.

Obszar gminy należy w całości do prawostronnego dorzecza rzeki Wisły odwadnianego przez dopływy rzek Brennicy i Leśnicy. Jej położenie w rozległej dolinie rzeki Brennica powoduje, że ukształtowanie części północnej znacznie różni się od części południowej. Północną część Gminy zajmuje Pogórze Śląskie, które wchodzi w skład płaszczowiny cieszyńskiej. Wykształciły się tam żyzne gleby brunatne, zasobne w węglan wapnia. Część południowa to Beskid Śląski, rozciągający się w całym paśmie południowym. To specyficzne usytuowanie między dwiema, tak różnymi jednostkami fizyczno-geograficznymi determinuje duże różnice wysokości względnej tego terenu. Najniższy punkt gminy leży na wysokości 300 m n.p.m. w Górkach Wielkich przy ujściu Brennicy do Wisły, a najwyższy, to szczyt Trzy Kopce o wysokości 1 082 m n.p.m.

Na terenie Gminy Brenna występują następujące formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Góra Bucze”, Obszar Natura 2000 „Beskid Śląski” i „Kościół w Górkach Wielkich”, stanowisko dokumentacyjne „Jaskinia Wiślańska”, użytek ekologiczny Uroczysko Jasionka, użytek ekologiczny „Podkowcarnia”, a także pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej.

Obszar Gminy Brenna, a także okolicznych gmin (Ustroń, Wisła, Istebna) ze względu na swe walory przyrodnicze oraz dużą ilość pensjonatów oraz sanatoriów i szpitali, przyciąga spore rzesze turystów i kuracjuszy ośrodków leczniczych.

Gmina Brenna znajduje się na obszarze Euroregionu „Śląsk Cieszyński”, którego celem jest szeroko rozumiany rozwój regionu, wymiana doświadczeń, wspieranie kultury, oświaty, sportu oraz wspólne rozwijanie transportu, komunikacji i łączności w regionie. Jednocześnie Gmina Brenna jest członkiem m.in. Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Stowarzyszenia LGD Cieszyńska Kraina, Stowarzyszenia Samorządowego Ziemi Cieszyńskiej, Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej OLZA czy też Stowarzyszenia „Aglomeracja Beskidzka” (priorytetowe działania organizacji będą związane z kontynuacją Regionalnych Inwestycji Terytorialnych i pozyskiwaniem innych środków zewnętrznych na wspólne przedsięwzięcia).

Zgodnie z danymi GUS, na dzień 31 grudnia 2024 roku gminę zamieszkiwało 11 725 osób, czyli 6,6% ludności powiatu. 50,3% ludności gminy stanowią kobiety, a 49,7% mężczyźni. Współczynnik feminizacji wynosi 101. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców Gminy Brenna wzrosła o około 19,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

W 2024 roku zarejestrowano 128 zameldowań oraz 102 wymeldowania.

57,9% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 20,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W 2024 roku zgodnie z danymi GUS zmarło 162 osób, zaś urodziło się 87. Przyrost naturalny wyniósł -75.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POS

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Brenna Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna (PGN) został przyjęty uchwałą nr XXVIII/250/21 Rady Gminy Brenna z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2030 r.” W ramach działań przewidzianych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna opracowano i przyjęto Regulamin udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych położonych na terenie gminy Brenna, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Brenna nr XXVIII/253/21 z dnia 31 sierpnia 2021 r. (uchwała obowiązywała do 31 grudnia 2023r.). Następnie uchwałą nr LXIII/508/24 Rady Gminy Brenna z dnia 22 kwietnia 2024 r. przyjęto nowy Regulamin udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Gminy Brenna. Równocześnie zgodnie z wymogiem Planu, Zarządzeniem Wójta Gminy Brenna z dnia 12 sierpnia 2024 r. przyjęto Raport weryfikacyjny z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna. Zgodnie z Raportem, efektem zrealizowanych w latach 2021-2023 działań zawartych w harmonogramie rzeczowo-finansowym PGN jest osiągnięcie w ok. 158% wyznaczonych celów (efektów ekologicznych). Większość wyznaczonych w harmonogramie zadań zrealizowano w 100% lub w dość wysokim stopniu. W przypadku osiągnięcia rezultatów na podstawie wskaźników wyznaczonych w PGN największy efekt uzyskano w postaci wzrostu wykorzystania energii z OZE.	PGN przyjęty w 2021 roku
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Brenna	Gmina Brenna W ramach realizacji zadania w 2021 roku zabudowano 1 oprawę oświetleniową, zaś w 2022 roku - 11 opraw oświetleniowych. W latach 2023-2024 zadanie nie było realizowane.	12 opraw oświetleniowych
3.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina Brenna W latach 2021-2024 nie realizowano inwestycji na obiektach publicznych polegających na montażu instalacji fotowoltaicznych czy termomodernizacji budynków. W 2022 r. Gmina Brenna zawarła porozumienie dotyczące powołania klastra energii pod nazwą „Klaster Energii Gmin i Powiatu Cieszyńskiego”. Klaster utworzono w celu wytwarzania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z odnawialnych źródeł energii lub z innych źródeł lub paliw, w ramach sieci dystrybucyjnej. Jako szczegółowe cele można wymienić między innymi poprawę środowiska naturalnego, zmniejszenie emisji CO₂, przeciwdziałanie problemom niskiej emisji, realizację projektów w zakresie efektywności energetycznej, rozwój elektromobilności, promocję rozwoju energetyki prosumenckiej itd.	
4.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina Brenna W latach objętych sprawozdaniem właściciele budynków mieszkalnych mogli ubiegać się o dotację na inwestycje mające na celu wymianę niskosprawnych i nieekologicznych kotłów na paliwo stałe na nowe źródła ciepła – spełniające wymagania Ekoprojektu. W efekcie naboru: w 2021 roku zrealizowano 13 umów. Wysokość dofinansowania wynosiła 50% kosztów kwalifikowanych, jednak nie więcej niż 4 tysiące zł, tj. łącznie 51 300,00 zł,	43 umowy – dotacje na inwestycje mające na celu wymianę niskosprawnych i nieekologicznych kotłów na paliwo stałe na nowe źródła ciepła montaż:

		- w 2022 roku zrealizowano 17 umów i udzielono łącznie 67 775,90 zł dotacji, - w 2023 roku zrealizowano 12 umów. Wysokość dofinansowania wynosiła 50% kosztów kwalifikowanych, jednak nie więcej niż 4 tysiące zł, tj. łącznie 48 000,00 zł, - w 2024 roku zrealizowano 1 umowę i udzielono 4.000,00 zł dotacji. Należy także przyjąć, iż część mieszkańców czy przedsiębiorców mogło dokonać wymiany we własnym zakresie. Dodatkowo mieszkańcy korzystali z dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na wymianę kotłów, a także termomodernizacje czy montaż paneli fotowoltaicznych. Gmina Brenna na mocy Porozumienia zawartego z WFOŚiGW w Katowicach prowadziła także Punkt Czyste Powietrze – dostępny dla mieszkańców w każdy wtorek naprzemiennie raz w Brennej raz w Górkach Wielkich w godzinach od 8.00 do 18.00. W ramach działania punktu organizowane były także spotkania dla mieszkańców w strażnicy OSP w Górkach Wielkich i sali sesyjnej w Urzędzie Gminy (4 spotkania w okresie sprawozdawczym), a także wizyty u zainteresowanych mieszkańców. Z pomocy punktu konsultacyjno-informacyjnego (bezpłatnie dla mieszkańców) skorzystało: - w 2021 roku 75 osób, za pośrednictwem gminy złożono 7 wniosków, - w 2022 roku 546 osób, za pośrednictwem Gminy złożono 70 wniosków, - w 2023 roku 920 osób, za pośrednictwem Gminy złożono 81 wniosków, - w 2024 roku skorzystało z konsultacji 917 osób i złożono 86 wniosków o dotację i 79 o płatność. Mając na względzie wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na obszarze gminy Brenna, 30 listopada 2022 r. Gmina Brenna podpisała z Województwem Śląskim umowę o dofinansowanie projektu „Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Brenna”, który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WSL 2014-2020, Oś Priorytetowa 14. Działania naprawcze w kontekście pandemii COVID-19 – REACT – EU, Działanie 14.3 Odnawialne źródła energii – REACT – EU. Projekt jest skierowany dla 227 Uczestników - gospodarstw domowych zainteresowanych montażem instalacji fotowoltaicznych. WFOŚiGW w Katowicach W latach 2020-2024, 358 Beneficjentów z gminy Brenna zrealizowało inwestycję w ramach programu „Czyste Powietrze”, w tym zainstalowano: 5 szt. kotłów opalanych węglem spełniających wymogi 5 klasy i ekoprojektu, 7 szt. ogrzewania elektrycznego, 9 szt. kotłów na pellet drzewny, 5 szt. kotłów na pellet drzewny o podwyższonym standardzie, 41 szt. kotłowni gazowych, 97 szt. kotłów opalanych gazem, 4 szt. kotłów zgazowujących drewno, 2 szt. kotłów zgazowujących drewno o podwyższonym standardzie, 1 pompę ciepła powietrze/powietrze, 6 szt. pomp ciepła powietrze/woda, 48 szt. pomp ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej, 34 szt. instalacji fotowoltaicznych, Ponadto zamontowano: 111 szt. ociepleń przegród, 94 szt. stolarki okiennej,	5 szt. kotłów opalanych węglem spełniających wymogi 5 klasy i ekoprojektu, 7 szt. ogrzewania elektrycznego, 9 szt. kotłów na pellet drzewny, 5 szt. kotłów na pellet drzewny o podwyższonym standardzie, 41 szt. kotłowni gazowych, 97 szt. kotłów opalanych gazem, 4 szt. kotłów zgazowujących drewno, 2 szt. kotłów zgazowujących drewno o podwyższonym standardzie, 1 pompy ciepła powietrze/powietrze, 6 szt. pomp ciepła powietrze/woda, 48 szt. pomp ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej, 34 szt. instalacji fotowoltaicznych w latach 2020-2024 w ramach Programu „Czyste Powietrze”
--	--	---	---

		53 szt. stolarki drzewianej, 11 szt. wentylacji mechanicznej	
5.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Przedsiębiorstwa Zadanie będzie realizowane w następnych latach.	-
6.	Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ W ramach monitoringu jakości powietrza realizowane są zadania związane z badaniem i oceną stanu zanieczyszczenia powietrza zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska. Informacje wytwarzane w ramach realizacji tych zadań Główny Inspektor Ochrony Środowiska udostępnia poprzez dedykowany portal Jakość Powietrza, dostępny pod adresem powietrze.gios.gov.pl. Na portalu Jakość Powietrza udostępniany jest kompleksowy zakres informacji z zakresu monitoringu jakości powietrza, zarówno na poziomie krajowym, jak i wojewódzkim. Wypełniając obowiązek wynikający z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647, z późn. zm.), Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza za lata 2021-2024 i na jej podstawie dokonał klasyfikacji stref w województwie śląskim w poszczególnych latach. Szczegółowe wyniki oceny dostępne są w postaci raportu pt. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2021, 2022, 2023, 2024”.	-
7.	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Gmina Brenna W ramach zadania podjęto działania kontrolne mające na celu przede wszystkim zwiększenie świadomości mieszkańców o szkodliwości spalania złych paliw oraz odpadów. W 2021 roku przeprowadzono 27 kontroli w zakresie spalania odpadów w gospodarstwach indywidualnych i przestrzegania uchwały antysmogowej, 8 kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi oraz 32 kontrole w ramach weryfikacji umów na odbiór odpadów z nieruchomości niezamieszkałych, mających za zadanie zweryfikować czy odpady nie są porzucane lub spalane. W 2022 przeprowadzono 24 kontrole w zakresie spalania odpadów w gospodarstwach indywidualnych i przestrzegania uchwały antysmogowej, 2 kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi oraz 9 kontroli dotyczących gospodarki odpadami na nieruchomościach niezamieszkałych (dodatkowo w okresie sprawozdawczym przeprowadzono 44 kontrole w ramach dotacji do wymiany kotłów). W 2023 roku przeprowadzono 20 kontroli w zakresie spalania odpadów w gospodarstwach indywidualnych i przestrzegania uchwały antysmogowej, 3 kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi oraz 135 kontrole w ramach weryfikacji umów na odbiór odpadów z nieruchomości niezamieszkałych, mających za zadanie zweryfikować czy odpady nie są porzucane lub spalane, 3 kontrole firm. W 2024 przeprowadzono 71 kontroli w zakresie spalania odpadów w gospodarstwach indywidualnych i przestrzegania uchwały antysmogowej, 3 kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi oraz 77 kontroli dotyczących gospodarki odpadami na nieruchomościach niezamieszkałych, 6 kontroli firm.	142 kontrole w zakresie spalania odpadów w gospodarstwach indywidualnych 16 kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi 253 kontrole w ramach weryfikacji umów na odbiór odpadów z nieruchomości
8.	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ w Katowicach Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w latach 2021-2024 na terenie Gminy Brenna przeprowadził łącznie 35 kontroli podmiotów korzystających ze środowiska, w tym 4 w zakresie korzystania z powietrza.	4 kontrole w zakresie korzystania z powietrza
9.	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Brenna W ramach realizacji zadania w 2021 roku wykonano remonty cząstkowe dróg na drogach gminnych około 110 kilometrów. Podobnie w 2022 roku wykonano remonty cząstkowe na drogach gminnych również około 110 kilometrów.	budowa 3 odcinków dróg gminnych rozbudowa/ remont 2 odcinków dróg powiatowych

		Na utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń (czyszczenie dróg na mokro) w 2023 roku wydatkowano 74 166,87 zł (106 km). Dodatkowo zadania dotyczące prac remontowych i konserwacyjnych dróg były realizowane przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej w Brennej: W 2021 r. wykonano budowę odwodnienia liniowego przy ul. Zalesie w Górkach Wielkich wraz z zabudową koryt drogowych i blach przejazdowych, zdemontowano i wymieniono poszycie mostu ul. Krzywonek w Brennej Leśnicy, a także zabudowę odwodnienia systemowe na ul. Pasternik, Jaworowa, Markówka, J. Madzi, Sucha, Głębiec w Brennej oraz Widokowa i Spacerowa w Górkach Wielkich (13 850,00 zł). W 2022 roku wykonano między innymi: Wykonanie aquadrenu ul. Świerkowa Brenna, Wykonanie odwodnienia ul. Kasztanowa G.W., Wykonanie odwodnienia ul. Jaworowa Brenna, Wykonanie aquadrenu ul. Szczęśliwa G.W., Budowa drogi z płyt Jumbo ul. Widokowa G.W., Budowa drogi - korytowanie nawierzchnia z kruszywa ul. Brzimowa Brenna, Budowa drogi z płyt Jumbo ul. J. Madzi Brenna, Naprawa poszycia drogi ul. Świerkowa Brenna, Wykonanie poszycia drogi z płyt Jumbo ul. Stroma Brenna, Poszerzenie drogi z płyt Jumbo ul. Jaworowa Brenna Naprawa nawierzchni dróg i poboczy. W 2023 roku wykonano: nawierzchnię drogi z płyt Jumbo ul. Sucha , remonty nawierzchni dróg, naprawę części nawierzchni z płyt Jumbo ul. Słoneczna w Brennej, wykonanie nawierzchni wraz z poszerzeniem drogi (z płyt Jumbo) i odwodnieniem ul. Jaworowa Brenna, naprawę części nawierzchni z płyt Jumbo ul. Armii Krajowej w Brennej, montaż płyt drogowych wraz z przepustem ul. Drożyska, udroźnienie melioracji wraz z wykonaniem nowego odcinka ul. Wierzbowa w Górkach, oraz inne np. czyszczenie studzienek, ulic, wodozwodów, korytek, obcinanie gałęzi na poboczach dróg, czyszczenie rowów, wykonanie odwodnienia, akodrenów, umocnienia skarp, czy udroźnienie melioracji. W 2024 roku odtworzono nawierzchnię po budowie kanalizacji w rejonie ul. Śniegociny, a także po budowie kanalizacji w ramach inwestycji „Budowa kanalizacji sanitarnej w Brennej Kormany-Leśników przy ulicach: Kormany, Drożyska, Łączka, Topolowa, dr. Kisiały, Leśników, Wiązowa, zadanie nr 4”. Wykonano także budowę drogi ulicy Żurówka w Górkach Wielkich – 480 m². Poniesiono również wydatki związane z utrzymaniem dróg. Ponadto w lipcu 2024 r. rozpoczęto inwestycję polegającą na przebudowie drogi gminnej ul. Hołcyna w Brennej wraz z jej rozbudową poprzez budowę chodnika dla pieszych. Poza budowę nowego chodnika dla pieszych zadanie obejmowało przede także budowę kanalizacji deszczowej w celu zagospodarowania wód opadowych z drogi, przebudowę przepustów, sieci energetycznej, teletechnicznej oraz oświetlenia ulicznego. PZDP w Cieszynie W 2022 r. zrealizowano zadanie „Rozbudowa drogi powiatowej nr 2602S Brenna – Skoczów, ul. Breńska w Górkach Małych wraz z odcinkowym remontem na dowiązaniu” Zadanie dotyczyło rozbudowy drogi powiatowej nr 2602S Brenna – Skoczów, ul. Breńska w Górkach Małych na odcinku ok. 900 m od obrębu skrzyżowania z ul. Bielską i Zalesie do obrębu skrzyżowania z ulicą Stara Droga. Rozbudowa polegała na wymianie warstw konstrukcyjnych jezdni wraz z nową nawierzchnią, budowie chodnika, wykonaniu poboczy, przebudowie istniejących zjazdów i dojść do przyległych posesji, budowie dwóch	
--	--	--	--

		zatk autobusowych, budowie sieci kanalizacji deszczowej, przepustów oraz przebudowie kolidujących z inwestycją sieci uzbrojenia terenu. W 2024 r. Powiat Cieszyński dokonał odbioru technicznego zadania remontowego pn.: „Remont dróg powiatowych– Etap I z podziałem na części: Część I: Remont drogi powiatowej 2600 S – ul. Bielska w Górkach Wielkich na odcinku ok. 0,25 km”. Zakres rzeczowy zadania obejmował m.in.: frezowanie istniejącej nawierzchni jezdni; lokalnie uzupełnienie podbudowy z kruszywa i / lub betonu asfaltowego; wykonanie nawierzchni jezdni z betonu asfaltowego; wymianę podbudowy i nawierzchni chodnika.	
10.	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	przedsiębiorstwa komunikacyjne, prywatni przewoźnicy 25 maja 2021 r. Rada Powiatu Cieszyńskiego przyjęła uchwałę nr XXIX/252/21 w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Elektromobilności Powiatu Cieszyńskiego na lata 2020-2035. Jako cel główny Strategii przyjęto „Stworzenie warunków dla rozwoju elektromobilności w powiecie cieszyńskim”, wskazano także na rozwój infrastruktury transportu zbiorowego, promocję transportu publicznego w codziennym przemieszczaniu się po terenie powiatu czy promocję niskoemisyjnych środków transportu wśród mieszkańców powiatu. W roku 2023 Zarząd Powiatu postanowił, że Powiat Cieszyński jako organizator publicznego transportu zbiorowego będzie realizował 32 linie komunikacyjne o charakterze użyteczności publicznej. W październiku 2023 roku uruchomiono kolejną nową linię komunikacyjną Cieszyn – Skoczów – Górki Wielkie. Na chwilę obecną siatka połączeń jest zbudowana w taki sposób, aby w każdej miejscowości powiatu była możliwość skorzystania z komunikacji powiatowej. W miarę możliwości technicznych i finansowych systematycznie zwiększane są liczby kursów na poszczególnych liniach. W 2024 roku linii komunikacyjnych użyteczności publicznej było 32.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

Od 1 lipca 2021 roku istnieje system informacji o źródłach ogrzewania budynków w Polsce (Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków - CEEB). Proces składania deklaracji był obowiązkowy i należało wypełnić deklaracje do 30 czerwca 2022 roku. Miał na celu zebranie wszystkich danych dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Według danych na koniec 2024 roku na terenie gminy zlokalizowanych było łącznie 5 949 źródeł ciepła, z czego 1 308 szt. to kotły klasy 3 i niższych. Są to kotły do wymiany w pierwszej kolejności. Pozostałe źródła ciepła to:

- kotły węglowe klasy 4 i wyższych – 578 szt.,
- kotły gazowe – 3 420 szt.,
- pompy ciepła – 181 szt.,
- kotły biomasowe – 462 szt.¹.

Aktualnie 3 przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie gminy posiadają pozwolenie na emisję gazów i pyłów do powietrza wydane przez Starostę Cieszyńskiego².

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy. Część wskaźników została zaczerpnięta z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna, a część z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	12 µg/m ³ Ustroń ul. Sanatoryjna / poziom dopuszczalny 20 µg/m ³	10,1 µg/m ³ Ustroń ul. Sanatoryjna / poziom dopuszczalny 20 µg/m ³

¹ pismo Gmina Brenna – pismo nr Ośr.604.3.2025.MO z dnia 30.06.2025 roku

² pismo Starostwo Powiatowe w Cieszynie – pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 roku

2	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	5,4 µg/m ³ Ustroń ul. Sanatoryjna / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	2,9 µg/m ³ Ustroń ul. Sanatoryjna / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³
3	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³]	18 µg/m ³ Ustroń ul. Sanatoryjna / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	15,1 µg/m ³ Ustroń ul. Sanatoryjna / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³
4	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina	Klasa C: PM10, benzo(a)piren w pyłe PM10, PM2,5	Klasa C dotyczy: PM10, benzo(a)piren w pyłe PM10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Brenna, GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze Gminy Brenna

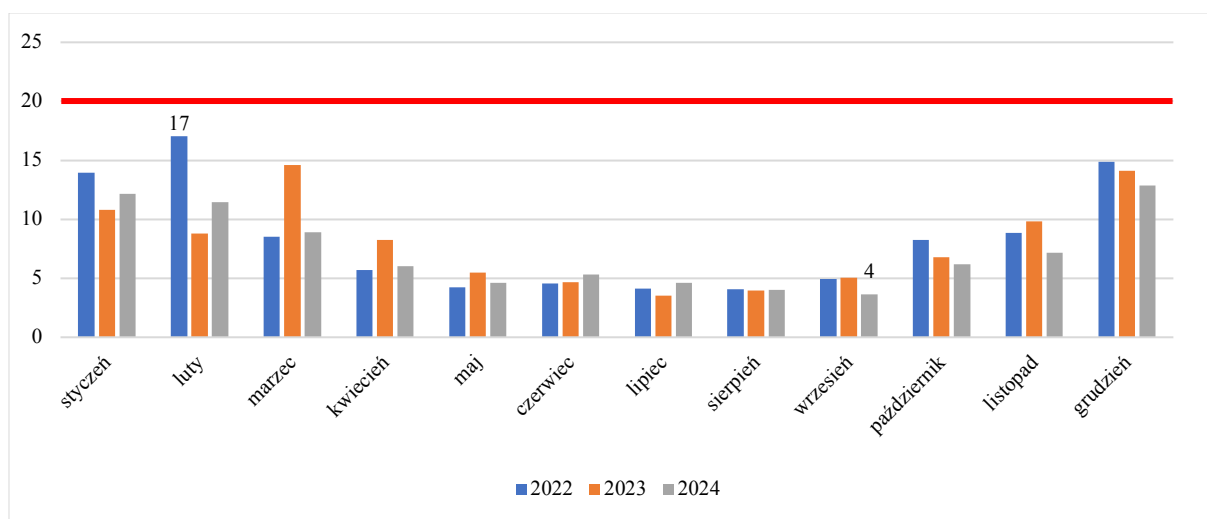
Ocenę jakości powietrza na terenie Gminy Brenna przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach tj.: Roczną ocenę jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2024.

Ocena przeprowadzona jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- strefa śląska (obejmująca Gminę Brenna),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie gminy Brenna oceny prowadzone są na podstawie modelowania matematycznego oraz danych z 2 stacji pomiarowych w Cieszynie oraz w Ustroniu. W pobliżu stanowiska w Cieszynie przy ul. Chopina 37 dominuje niska zabudowa wielorodzinna oraz luźna zabudowa jednorodzinna, umiejscowiona przy ulicach osiedlowych, na których panuje małe natężenie ruchu pojazdów. Typ obszaru sklasyfikowano jako miejski. Stanowisko w Ustroniu znajduje się przy ul. Sanatoryjnej 7, na terenie uzdrowiska. Obszar wokół stanowiska zajmują głównie budynki sanatorium oraz tereny zielone. Typ obszaru sklasyfikowano jako podmiejski.

Poniżej przedstawiono analizę wybranych wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Cieszynie i Ustroniu uwzględnianych przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2022–2024.

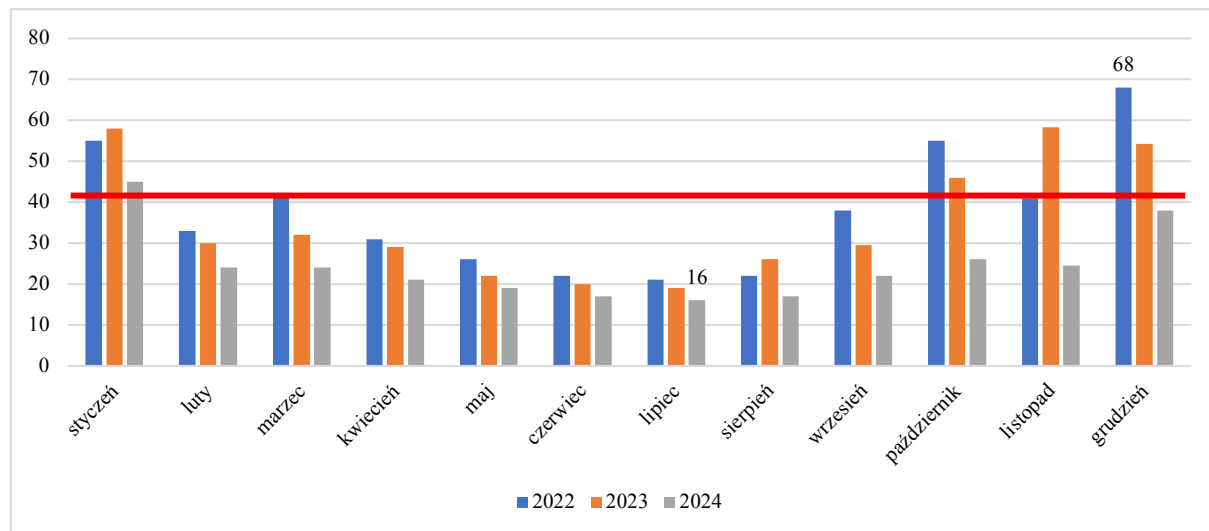
Rysunek 2 Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Ustroniu w latach 2022–2024 (µg/m³)

Źródło: pomiar automatyczny – monitoring powietrza za lata 2022–2024

Legenda:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Maksymalne miesięczne stężenie dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2022 r. na stacji monitoringu w Ustroniu i wynosiło ono $17 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 i 2023 r., $7 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 r., a zatem zdecydowanie poniżej poziomu dopuszczalnego ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). W 2024 roku zaobserwowano pozytywny trend w coraz niższych wartościach średniorocznych stężeń dwutlenku siarki.

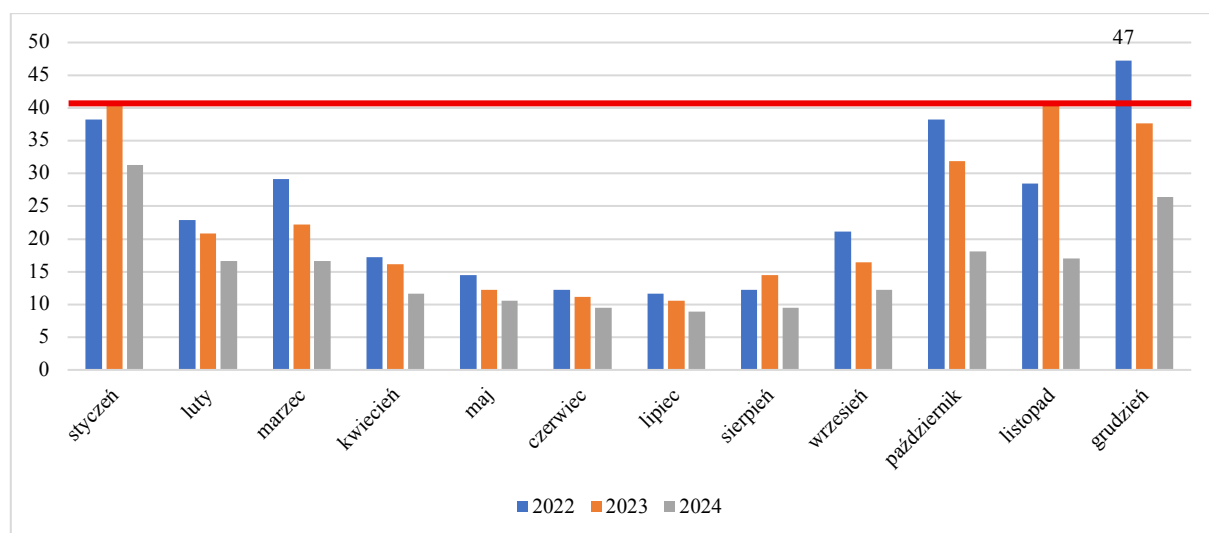
Rysunek 3 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Cieszyń w latach 2022–2024 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: pomiar automatyczny – monitoring powietrza za lata 2022–2024

Legenda:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 na stacji w Cieszyń odnotowano w grudniu 2022 – wynosiło ono $68 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $38 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 r., $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 r. oraz $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 r., a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Z roku na rok można zaobserwować pozytywny trend w coraz niższych wartościach średniorocznych stężeń pyłu PM10.

Rysunek 4 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Ustroniu w latach 2022–2024 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: pomiar automatyczny – monitoring powietrza za lata 2022–2024

Legenda:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 na stacji w Ustroniu odnotowano w lutym 2021 – wynosiło ono $47 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $24 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 r., $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 r. oraz $16 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 r., a zatem

poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Z roku na rok można zaobserwować pozytywny trend w coraz niższych wartościach średniorocznych stężeń pyłu PM10.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2024 rok wykazała, iż po raz czwarty z rzędu na żadnym stanowisku pomiarowym nie został przekroczony średnioroczny poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10. W stosunku do 2023 roku stężenia na stacji w Ustroniu i Cieszynie obniżyło się. Stężenia średnioroczne w 2024 roku kształtowały się w przedziale od $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$ na stacji w Ustroniu (strefa uzdrowiskowa) do $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ na stacji miejskiej w Cieszynie. Częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych kształtowała się w przedziale od 6 dni na stacji w Ustroniu do 17 dni na stacji w Cieszynie. Analizując dane z ostatnich 10 lat można zaobserwować poprawę jakości powietrza pomimo zmiennych warunków meteorologicznych.

W 2024 roku obszar przekroczeń poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu nie obejmował gminy Brenna. Na terenie powiatu cieszyńskiego obszar przekroczeń wystąpił na terenie 9 gmin: Chybie, Goleiszów, Hażlach, Istebna, Skoczów, Strumień, Ustroń, Wisła, Zebrzydowice. Wyniki obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5 Statystyki wybranych wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 na terenie gmin powiatu cieszyńskiego

Lp.	Gmina	PM10 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	PM2,5 średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	B(a)P średnia roczna [ng/m^3]
1	Brenna	16,6	11,5	0,85
2	Chybie	33,7	15,6	1,23
3	Cieszyn	23,7	19,4	1,47
4	Dębowiec	21,9	15,4	0,93
5	Goleiszów	22	15,9	1,31
6	Hażlach	23,4	16,6	1,23
7	Istebna	20,5	13,3	1,19
8	Skoczów	22,3	15,8	0,96
9	Strumień	22,6	15,7	1,09
10	Ustroń	18,4	13,6	0,98
11	Wisła	18,3	11,8	1,03
12	Zebrzydowice	24,2	17,4	1,62

- kolorem czerwonym oznaczono gminy, na których obszarach wystąpiło przekroczenie wraz z zaznaczeniem statystyk dla przekroczonego zanieczyszczenia

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2024

O wyniku klasyfikacji całej strefy decyduje każde wystąpienie przekroczenia poziomu dopuszczalnego/docelowego/celu długoterminowego, nawet jeżeli nie obejmuje całego jej obszaru.

Wyniki klasyfikacji stref wg kryterium ochrony zdrowia ludzi uzyskane w rocznych ocenach jakości powietrza w województwie śląskim, w latach 2023-2024, dla strefy śląskiej, zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6 Wyniki klasyfikacji stref wg kryterium ochrony zdrowia ludzi, uzyskane w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2023-2024, dla strefy śląskiej obejmującej powiat cieszyński

Zanieczyszczenie	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń ¹⁾	
	2023	2024
Dwutlenek siarki SO ₂	A	A
Dwutlenek azotu NO ₂	A	A

Pył zawieszony PM10	A	C
Pył zawieszony PM2,5 ²⁾	A, A1	A, A1
Ołów Pb (PM10)	A	A
Benzen C ₆ H ₆	A	A
Tlenek węgla CO	A	A
Arsen As (PM10)	A	A
Benzo(a)piren B(a)P	C	C
Kadm Cd (PM10)	A	A
Nikiel Ni PM10)	A	A

Objaśnienia:

1) klasa A - stężenia zanieczyszczenia nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych

- klasa C - stężenia zanieczyszczenia przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe
- klasa D2 - stężenia ozonu przekraczały poziom celu długoterminowego

2) dla pyłu zawieszonego PM2,5:

- klasa A1 - stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 nie przekraczały poziom dopuszczalny do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 roku (faza II), wynoszący 20 µg/m³

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2024

Główną przyczyną występowania przekroczeń wartości dobowej oraz poziomu informowania i alarmowego dla benzo(a)pirenu w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (komunalno-bytowa) tzw. „niska emisja”. Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego, trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia. Przekroczenia wartości dopuszczalnej dobowej dla pyłu zawieszonego PM10 poza sezonem grzewczym występowały sporadycznie, w 2023 roku w kwietniu i we wrześniu. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa.

Oddziaływanie naturalnych źródeł emisji, niezwiązanych z działalnością człowieka, jest przyczyną przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu we wszystkich strefach wg kryterium dla ochrony zdrowia ludzi oraz w strefie śląskiej dla kryterium ochrony roślin³.

Na przestrzeni ostatnich lat przeanalizowano uchwalone programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku. Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracji górnośląskiej), a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględni charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych,
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego,

³ DMŚ RWMŚ w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.19.2025 z dnia 09 kwietnia 2025 roku

bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,

- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2022, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. programem całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania do w latach 2022-2026 na terenie gminy wynosi:

- pył PM₁₀ – 108 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 96 Mg/rok,
- B(a)P – 0,056 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2402ZSO w latach 2022-2026 wynosi:

- wymagana liczba kotłów do wymiany – 3 176 szt.
- wymagana powierzchnia lokali – 343 008 m²,
- szacunkowe koszty – 53 992 000,00 zł⁴.

Obowiązki Wójta Gminy Brenna w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

„Śląskie. Przywracamy błękit” (LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY) to największy w Europie projekt ochrony powietrza, obejmujący swoim zasięgiem całe województwo śląskie. Projekt współfinansowany jest z Programu LIFE Unii Europejskiej – program działań na rzecz środowiska i klimatu oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Główny cel projektu jest zbieżny z nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza, czyli opracowaniem i wdrożeniem działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.

Bierze w nim udział 83 współbeneficjentów, tj. 74 gminy i 4 związki subregionalne województwa śląskiego, Związek Międzygminny ds. ekologii w Żywcu oraz 4 partnerów merytorycznych (Instytut Technologii Paliw i Energii, Politechnika Śląska, Śląski Ogród Botaniczny Związek Stowarzyszeń oraz Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA). Całkowita wartość projektu to: 16 515 020 euro (ok. 76 mln zł), w tym:

- środki LIFE (60%): 9 908 979 euro (ok. 45,6 mln zł),
- środki NFOŚiGW (35%): 5 780 243 euro (tj. 25 883 350 zł)
- łączny wkład własny wszystkich partnerów (5%): 825 798 euro (ok. 3,8 mln zł),
- z czego wkład własny Województwa Śląskiego: 412 121 euro (ok. 1,9 mln zł).

Realizację projektu zaplanowano na okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2027 roku.

Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w latach 2021-2024 na terenie Gminy Brenna przeprowadził łącznie 35 kontroli podmiotów korzystających ze środowiska, w tym 4 w zakresie korzystania z powietrza.

⁴ Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego, 2023 rok

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Obszar Gminy Brenna obsługuje system dróg publicznych kategorii powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Cały układ drogowy bazuje na jednej drodze przebiegającej przez Gminę biegnącej wzdłuż Brennicy z odgałęzieniem wzdłuż Leśnicy.

Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa, przebiega krótki odcinek drogi wojewódzkiej. Aktualnie długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Brenna wynosi 203,601 km, w tym:

- drogi powiatowe – 28,201 km, w tym:
 - nr 2600 S – Grodziec - Górki – 2,930 km,
 - nr 2601 S – Górki - Należę – 2,270 km,
 - nr 2602 S – Skoczów - Brenna – 14,446 km,
 - nr 2603 S – Brenna - Leśnica – 7,000 km,
 - nr 2904 S – Nierodzim - Brenna – 1,555 km⁵,
- drogi gminne – o łącznej długości 175,4 km, w tym drogi:
 - o nawierzchni twardej – 109,7 km,
 - o nawierzchni twardej ulepszonej – 98,7 km,
 - o nawierzchni gruntowej – 65,7 km⁶.

Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Cieszynie,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Brenna.

Tabela 7 Pojazdy na terenie powiatu cieszyńskiego w latach 2021-2023

Aktywne pojazdy	2020	2021	2022	2023
Samochody osobowe	114 456	116 950	118 994	122 205
Motocykle	6 185	6 526	6 907	7 279
Lekkie samochody ciężarowe	113	112	114	114
Samochody ciężarowe	13 105	13 629	13 940	14 432
Autobusy	393	403	393	407
Ciągniki rolnicze	4 631	4 751	4 909	5 076
SUMA	141 014	144 625	147 604	151 971

Źródło: BDL, 2025

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren powiatu cieszyńskiego, a więc również przez teren Gminy Brenna drogach powiatowych i gminnych, największy udział mają samochody osobowe 80,41%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe stanowią zaledwie 9,50%. Najmniejszy udział przypadł motocyklom (4,78%), ciągnikom (3,34%) oraz autobusom (0,27%).

⁵ PZDP w Cieszynie – pismo nr PZDP.ZUD.444.59.25 z dnia 30 czerwca 2025 roku

⁶ BDL, wg stanu na dzień 31.12.2023 r.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie Gminy Brenna

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitery znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna (PGN) został przyjęty uchwałą nr XXVIII/250/21 Rady Gminy Brenna z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna na lata 2021 – 2027 z perspektywą do 2030 r.” W ramach działań przewidzianych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna opracowano i przyjęto Regulamin udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych położonych na terenie gminy Brenna, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Brenna nr XXVIII/253/21 z dnia 31 sierpnia 2021 r. (uchwała obowiązywała do 31 grudnia 2023r.). Następnie uchwałą nr LXIII/508/24 Rady Gminy Brenna z dnia 22 kwietnia 2024 r. przyjęto nowy Regulamin udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Gminy Brenna.

Równocześnie zgodnie z wymogiem Planu, Zarządzeniem Wójta Gminy Brenna z dnia 12 sierpnia 2024 r. przyjęto Raport weryfikacyjny z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Brenna. Zgodnie z Raportem, efektem zrealizowanych w latach 2021-2023 działań zawartych w harmonogramie rzeczowo-finansowym PGN jest osiągnięcie w ok. 158% wyznaczonych celów (efektów ekologicznych). Większość wyznaczonych w harmonogramie zadań zrealizowano w 100% lub w dość wysokim stopniu. W przypadku osiągnięcia rezultatów na podstawie wskaźników wyznaczonych w PGN największy efekt uzyskano w postaci wzrostu wykorzystania energii z OZE.

W 2022 r. Gmina Brenna zawarła porozumienie dotyczące powołania klastra energii pod nazwą „Klaster Energii Gmin i Powiatu Cieszyńskiego”. Klaster utworzono w celu wytwarzania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z odnawialnych źródeł energii lub z innych źródeł lub paliw, w ramach sieci dystrybucyjnej. Jako szczegółowe cele można wymienić między innymi poprawę środowiska naturalnego, zmniejszenie emisji CO₂, przeciwdziałanie problemom niskiej emisji, realizację projektów w zakresie efektywności energetycznej, rozwój elektromobilności, promocję rozwoju energetyki prosumenckiej itd.

Ponadto w zakresie ochrony powietrza realizowano program „Czyste powietrze” (działał Punkt Konsultacyjno-Informacyjny programu w Urzędzie Gminy Brenna).

W latach 2020-2024, 358 Beneficjentów z gminy Brenna zrealizowało inwestycję w ramach programu „Czyste Powietrze”, w tym zainstalowano:

- 5 szt. kotłów opalanych węglem spełniających wymogi 5 klasy i ekoprojektu,
- 7 szt. ogrzewania elektrycznego,
- 9 szt. kotłów na pellet drzewny,
- 5 szt. kotłów na pellet drzewny o podwyższonym standardzie,
- 41 szt. kotłowni gazowych,
- 97 szt. kotłów opalanych gazem,
- 4 szt. kotłów zgazowujących drewno,
- 2 szt. kotłów zgazowujących drewno o podwyższonym standardzie,
- 1 pompę ciepła powietrze/powietrze,
- 6 szt. pomp ciepła powietrze/woda,
- 48 szt. pomp ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej,
- 34 szt. instalacji fotowoltaicznych,

Ponadto zamontowano:

- 111 szt. ociepleń przegród,
- 94 szt. stolarki okiennej,
- 53 szt. stolarki drzwiowej,
- 11 szt. wentylacji mechanicznej⁷.

⁷ pismo WFOŚiGW w Katowicach nr PR.076.50.2025.MK z dnia 15.07.2025 r.

4.1.1.3. Zaopatrzenie w ciepło sieciowe

Na terenie Gminy Brenna nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Większość potrzeb ciepłych, istniejących jak i nowych obiektów pokrywana jest z indywidualnych źródeł energii, jak kotłownie zasilające jeden obiekt mieszkalny (jednorodzinny), a także paleniska indywidualne, ogrzewanie etażowe, itp.

Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych jest gaz ziemny, węgiel, następnie drewno, odnawialne źródła energii, olej opałowy oraz w niewielkim stopniu gaz płynny, i energia elektryczna.

4.1.1.4. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Brenna jest gminą zgazyfikowaną. Operatorem oraz właścicielem sieci gazowej średniego ciśnienia na terenie Gminy Brenna jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze. Gaz dostarczany jest do odbiorców przez Rozdzielnię Gazu w Skoczowie.

System gazowniczy zasilający teren Gminy Brenna składa się z infrastruktury gazowej wysokiego ciśnienia DN250, stacji gazowej zlokalizowanej w Górkach Wielkich oraz sieci średnioprężnej. Gaz dostarczany jest do wszystkich miejscowości na terenie gminy, a stopień gazyfikacji wynosi 73,7%.

Stan techniczny sieci gazowej jest dobry, a na terenie Gminy istnieją znaczne rezerwy dostępności gazu wynikające ze stosunkowo niewielkiego obciążenia stacji redukcyjno-pomiarowych i dużych rezerw w przepustowości sieci średniego ciśnienia. Rezerwy te pozwalają na przyjęcie nowych odbiorców z uwzględnieniem poboru gazu dla potrzeb grzewczych. Istniejący układ sieci gazowej umożliwia rozwój systemów obsługi w szczególności w kierunku zwiększenia ilości indywidualnych odbiorców korzystających z gazu w celach grzewczych.

Według stanu na 31.12.2024 rok sieć gazowa wraz z przyłączami wynosi 270,945 km, w tym:

- sieć gazowa wysokiego ciśnienia bez przyłączy – 4,601 km,
- sieć gazowa średniego ciśnienia bez przyłączy – 188,107 km,
- przyłącza gazowe średniego ciśnienia – 78,237 km,
- przyłącza gazowe – 7 133 szt., w tym 4 022 szt. do budynków mieszkalnych,

Liczba odbiorców oraz zużycie gazu w latach 2021-2024 wyniosły:

- w 2021 roku – 4 761,4 tys. m³/h dla 3 926 instalacji,
- w 2022 roku – 4 503,0 tys. m³/h dla 3 952 instalacji,
- w 2023 roku – 4 026,0 tys. m³/h dla 4 026 instalacji,
- w 2024 roku – 4 122,2 tys. m³/h dla 4 099 instalacji.

W latach 2021-2024 na terenie gminy Brenna rozbudowano sieć gazową o 14,08 km oraz 386 szt. przyłączy.

Plan Rozwoju na lata 2024-2028 Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. nie zawiera zadań związanych z modernizacją i odtworzeniem sieci gazowej⁸.

4.1.1.5. Warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien być wynieść 15%, a do 2030 roku 21%.

Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

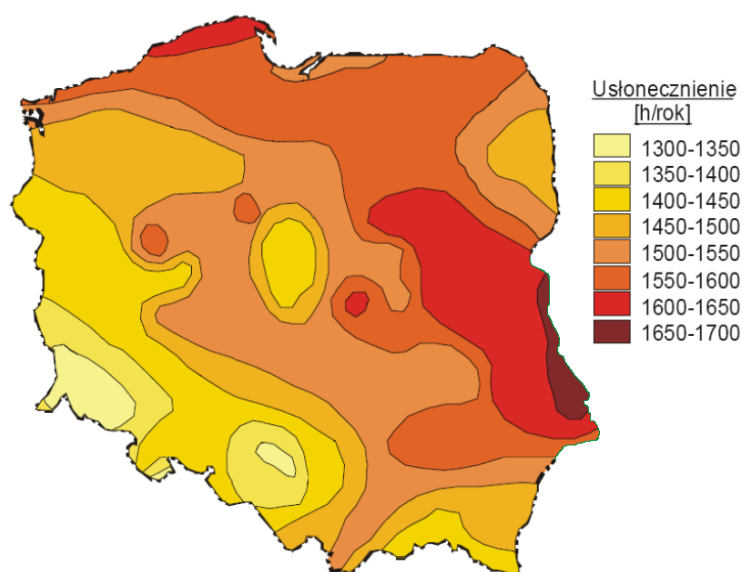
⁸ PSG Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze – pismo nr PSGZA.RODZ.OA.422.430.25 z dnia 10.07.2025 roku

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 5 Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Gmina Brenna położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900-950 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1400-1450 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Według danych Spółki TAURON Dystrybucja S.A. na dzień 15.07.2025 roku na terenie gminy zainstalowanych jest:

- 89 szt. instalacji fotowoltaicznych z mocą zainstalowaną przekraczającą 10 kW,
- 1 273 szt. instalacji fotowoltaicznych z mocą zainstalowaną mniejszą lub równą 10 kW⁹.

Aktualnie na terenie Gminy, funkcjonują 3 instalacje OZE:

- Instalacja fotowoltaiczna w Szkole Podstawowej nr 2, 43-438 Brenna, ul. Bukowa 45 – o mocy zainstalowanej 39,96 kW,
- Instalacja fotowoltaiczna w Przedszkolu Publicznym, 43-436 Górki Małe, ul. Zalesie 3 – o mocy zainstalowanej 11,02 kW,
- Pompy ciepła powietrze-woda wspomagające układ c.o. i c.w.u. w Szkole Podstawowej nr 2 w Brennej¹⁰.

⁹ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsko-Białej – pismo nr TD25-07-0030408-03 z dnia 15.07.2025 r.

¹⁰ Gmina Brenna – pismo nr Ośr.604.3.2025.MO z dnia 30.06.2025 r.

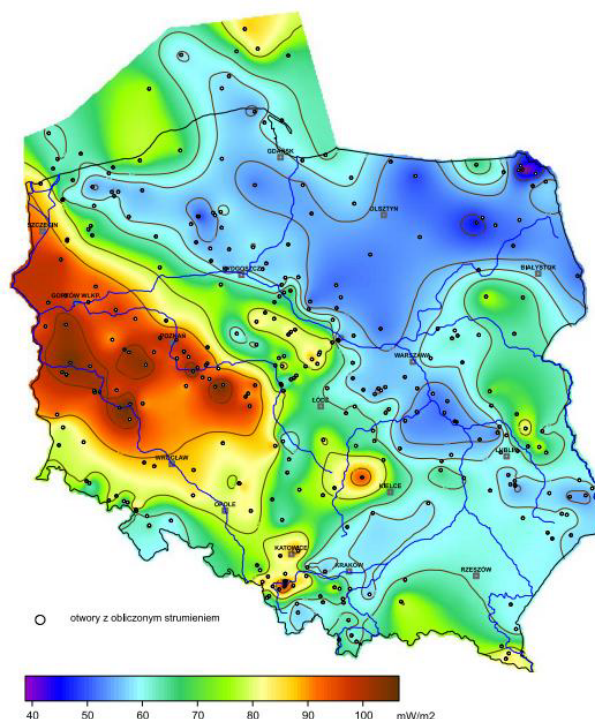
Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5 400°C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobywania wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 6 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Analizując powyższą mapę rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Brenna jest nieuzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie gminy wynosi maksymalnie 50-60 mW/ m2. Potencjał ten jest mały, zaś pozyskanie energii geotermalnej wiąże się z koniecznością poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalnianych się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H₂S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażających koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie całej gminy Brenna można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. Proponowane jest wspieranie przez gminę podmiotów i właścicieli budynków instalujących rozwiązania wykorzystujące pomy ciepła w pozyskiwaniu środków finansowych na tego typu przedsięwzięcia.

Gmina posiada także zasoby wód geotermalnych. Wielkość zasobów jest obecnie przedmiotem badań, możliwości eksploatacji złoża i kierunki wykorzystania wód geotermalnych są w tej chwili na etapie koncepcyjnym (badania prowadziła Polska Geotermalna Asocjacja z Krakowa i Beskidzka Agencja Pozyskiwania Energii z Bielska - Białej). Wykorzystanie zasobów wód geotermalnych gminy przewiduje i opisuje „Program wykorzystania wód podziemnych, w szczególności termalnych i leczniczych, w wybranych obszarach Województwa Śląskiego” wykonany na zlecenie Województwa Śląskiego przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk.

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

Tabela 8 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [http://bio-gazownie.edu.pl/]

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie Gminy Brenna. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 9 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Brenna oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt* [szt.]	Biogaz [m ³ /rok]	Produkcja energii [MWh/rok]
Bydło	1 022	1 226,4	2,575
Trzoda chlewna	8	12	0,025
Drób	4 020	15 075	31,658
SUMA		16 313,4	34,258

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020

Jak ukazuje powyższa tabela biogaz i energię elektryczną można pozyskać głównie wykorzystując kurze odchody. Potencjał energetyczny nawozów naturalnych jest niewielki i wynosi jedynie 34,258 MWh/rok. Biorąc pod uwagę trudności z zebraniem całości zwierzęcych odchodów przyjęto redukcję zysku energetycznego o 40 %.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SLABE STRONY czynniki wewnętrzne
dotychczasowe działania, a także plany modernizacji oświetlenia brak dużych zakładów przemysłowych zanieczyszczających powietrze	niska efektywność energetyczna części budynków niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych

nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	część dróg w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii możliwe dofinansowanie z programów rządowych realizacja POP oraz tzw. uchwały antysmogowej	możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy brak środków na finansowanie inwestycji słabe zainteresowanie mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych duży przyrost liczby pojazdów poruszających się w obrębie gminy

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie Gminy Brenna przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - dane ze stacji pomiarowej zlokalizowanej w Ustroniu przy ul. Sanatoryjnej. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach ulegała ona poprawie i odpowiada ona obowiązującym normom.

W ostatnich latach mieszkańcy gminy brali udział w programach realizowanych przez Gminę Brenna i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (Czyste Powietrze), dzięki czemu w ostatnich latach wymieniano nieekologiczne źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Wpływ na złą jakość powietrza w mieście niewątpliwie ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków. Znaczną emisję charakteryzuje również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością, złym stanem technicznym oraz niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą ciągom komunikacyjnym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również słabe zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zmniejszającymi energochłonność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Brenna w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 10 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie hałasu drogowego	Gminy Brenna Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych w Cieszynie Na ograniczenie hałasu drogowego wpływa poprawa płynności ruchu co realizowano poprzez remonty i modernizacje dróg. Zadanie zostało opisane w rozdziale 4.1.	-
2.	Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Cieszyński Aktualnie 3 przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie gminy posiadają aktualne decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu wydane przez Starostę Cieszyńskiego. W latach 2021-2024 wydano jedną decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu – w 2021 roku.	1 decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu (wydana w 2021 r.)
3.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gminy Brenna W latach objętych sprawozdaniem zadanie realizowano w ramach innych działań edukacyjnych.	-
4.	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ w Katowicach Na terenie gminy Brenna w latach 2021-2024, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach nie prowadził w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska badań stanu klimatu akustycznego. Zgodnie z danymi zawartymi w bazie EHAŁAS (baza zawiera wyniki pomiarów przekazane przez jednostki zewnętrzne do GIOŚ) na analizowanym terenie zostały wykonane pomiary okresowe hałasu przemysłowego dla 1 zakładu, w 1 punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Brennej w rejonie ul. Topolowej. Do oceny uciążliwości hałasowych wykorzystano wskaźniki krótkookresowe (LAeq D i LAeq N), przeprowadzone pomiary nie wykazały w badanych punkcie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu. Według posiadanych informacji na terenie gminy Brenna w analizowanym okresie nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020*	Stan aktualny 2024
1	Przekroczenie poziomów emisji hałasu kolejowego	brak pomiarów	brak pomiarów

* dane z POŚ z 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2025 rok

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu LDWN i LN oraz

z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością gospodarczą na terenie gminy Brenna uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów (przemysłowych, wytwórczych i rzemieślniczych), które stanowią źródło emisji hałasu.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości do WIOŚ, który następnie przesyła informację do Starosty Cieszyńskiego. W przypadku przekroczeń Starosta wydaje decyzje o dopuszczalnej emisji hałasu.

Aktualnie na terenie Gminy 4 przedsiębiorstwa posiadają decyzję o dopuszczalnej emisji hałasu.

W 2023 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W programie dla obszaru Gminy Brenna nie zaproponowano działań inwestycyjnych mających na celu ograniczenie oddziaływania hałasu przemysłowego.

Zgodnie z danymi zawartymi w bazie EHAŁAS (baza zawiera wyniki pomiarów przekazane przez jednostki zewnętrzne do GIOŚ) na analizowanym terenie zostały wykonane pomiary okresowe hałasu przemysłowego dla 1 zakładu, w 1 punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Brennej w rejonie ul. Topolowej. Do oceny uciążliwości hałasowych wykorzystano wskaźniki krótkookresowe (LAeq D i LAeq N), przeprowadzone pomiary nie wykazały w badanym punkcie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

W latach 2021-2024 Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na terenie gminy przeprowadził łącznie 35 kontroli w przedsiębiorstwach, które miały na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska, w tym 3 w zakresie ochrony przed hałasem.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- drogi powiatowe – 28,201 km,
- drogi gminne – 175,4 km.

W granicach administracyjnych gminy Brenna nie ma ekranów akustycznych.

Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez zarządców dróg środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Na ograniczanie oddziaływania hałasu ma niewątpliwą rolę zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie. W ramach utrzymania zieleni przydrożnej, rosnącej w pasie dróg powiatowych wydatkowano środki na nasadzenia i wycinkę drzew.

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj.: Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) opracował strategiczne mapy hałasu dla dróg wojewódzkich. Termin wykonania map przypadał na 30 czerwca 2022 r. Przez teren gminy Brenna przebiega krótki odcinek drogi wojewódzkiej nr 941, który został objęty strategiczną mapą hałasu wykonaną na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach.

W 2023 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Celem Programu jest

wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W programie dla obszaru Gminy Brenna nie zaproponowano żadnych działań inwestycyjnych w zakresie ograniczenia hałasu drogowego.

Zgodnie z danymi zawartymi w bazie EHAŁAS (baza zawiera wyniki pomiarów hałasu przekazany do WIOŚ lub RWMS), na terenie gminy Brenna w latach 2021-2024 nie prowadzono pomiarów hałasu drogowego.

4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy

Przez teren gminy Brenna nie przebiegają linie kolejowe, na terenie gminy nie jest także zlokalizowane żadne lotnisko, dlatego problemy hałasu kolejowego i lotniczego nie dotyczą gminy Brenna.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobra dostępność komunikacyjna gminy brak dużych przedsiębiorstw przyczyniających się do emisji hałasu	niezadowalający stan niektórych dróg powiększająca się liczba pojazdów brak badań hałasu drogowego, co nie daje skali zagrożenia
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja corocznych inwestycji drogowych bieżące kontrole WIOŚ w przedsiębiorstwach	zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Skrócona analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż drogi krajowej oraz dróg powiatowych.

W sytuacjach przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Cieszyńskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest jej dobra dostępność komunikacyjna. Na terenie gminy zlokalizowane są odcinki: drogi krajowej oraz dróg powiatowych i gminnych, które w ostatnich latach były modernizowane m.in. przez zarządców dróg. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg krajowej, powiatowych oraz gminnych. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Brenna oraz zadań monitorowanych do realizacji przez zarządców dróg.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Pole elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 12 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP)	Gminy Brenna W 2021 roku przyjęto uchwałę Nr XXI/207/21 Rady Gminy Brenna z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brenna dla obszaru w rejonie góry Kotarz w Brennej – Etap I. W uchwale wprowadzono zapis ograniczający uciążliwości powodowane przez lokowanie instalacji PEM: „uciążliwość prowadzonej działalności dotyczącej [...] niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego [...], nie może powodować przekroczeń obowiązujących standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych“. W latach 2022-2024 brak uchwał wprowadzających zapisy o ograniczaniu oddziaływania pól elektromagnetycznych.	1 uchwała
2.	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Powiatu Cieszyńskiego W latach 2021-2024 przyjęto 8 zgłoszenie instalacji emitujących pole elektromagnetyczne oraz 7 informacji o zmianie danych w instalacji.	8 zgłoszeń
3.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	GIOS W ramach realizacji PMŚ na terenie gminy Brenna, w 2024 roku przeprowadzono 1 pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Brenna w rejonie ulicy Wyzwolenia. Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w trakcie półgodzinnego badania wyniósł 0,8 V/m. Pomiar wykonano w dniu 12.04.2024 roku. Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnych poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448). Ponadto, zgodnie z danymi zawartymi w Rejestrze zawierającym informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, na podstawie pomiarów innych niż monitoringowe, w granicach gminy Brenna nie wykazano występowania takich terenów.	-
4.	Budowa nowej stacji transformatorowej 110/15 kV GPZ Brenna	Tauron Dystrybucja S.A. W latach 2021-2024 zadanie nie było realizowane.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w latach 2021-2024 na terenie Gminy Brenna przeprowadził łącznie 35 kontroli podmiotów korzystających ze środowiska, w tym 11 kontroli w zakresie pól elektromagnetycznych.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020*	Stan aktualny 2024
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (GIOŚ) [V/m]	0,71 V/m	0,8 V/m
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektromagnetycznych (GIOŚ) [szt.]	0	0

* dane z POŚ z 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2025 rok

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647, z późn. zm.) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Głównym źródłem zasilania sieci 15 kV na obszarze gminy Brenna są:

- stacja transformatorowa 110/15 kV GPS Skoczów, wyposażona w trzy transformatory 110/15 kV o mocy 31,5 MVA (T1) oraz 16 MVA (T2 i T3). GPZ Skoczów zasilany jest pośrednio liniami 110 kV ze stacji 220/110 kV Komorowice i Moszczenica,
- stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Ustroń, wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA i zasilana liniami 110 kV relacji Ustroń - Wisła, Ustroń - Skoczów, Ustroń - Mnisztwo.

Według stanu na dzień 01.01.2025 r. na terenie Gminy Brenna we własności TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsko-Białej znajduje się łącznie 414,479 km linii napowietrznych i kablowych, w tym:

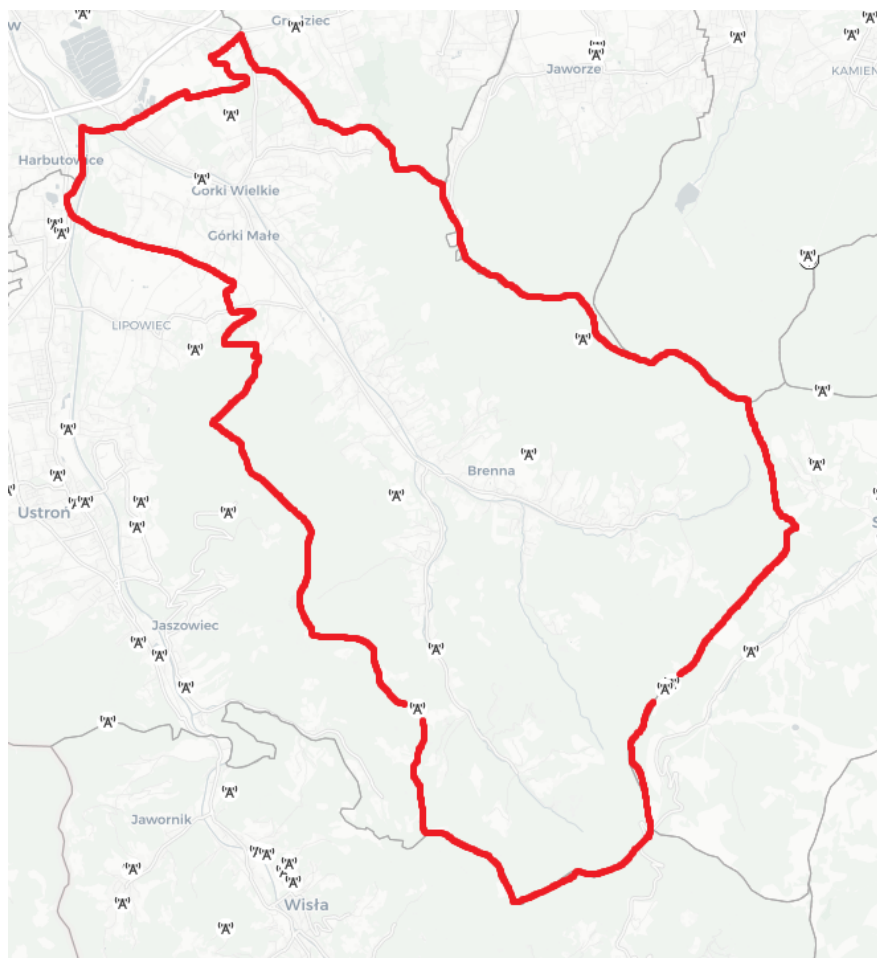
- 233,302 km linii napowietrznych niskiego napięcia (nN do 1 kV),
- 114,418 km linii kablowych niskiego napięcia (nN do 1 kV),
- 57,562 km linii napowietrznych średniego napięcia (SN),
- 9,197 km linii kablowych średniego napięcia (SN).

oraz 109 stacji transformatorowych SN/nN, w tym:

- 94 szt. będących w własności TAURON Dystrybucja S.A.,
- 15 szt. obcych¹¹.

¹¹ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsko-Białej – pismo nr TD25-07-0030408-03 z dnia 15.07.2025 r.

Źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest tu także 14 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w 9 stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)¹².

Rysunek 7 Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej i nadajników DVB-T na terenie Gminy Brenna

Źródło: www.si2pem.gov.pl

W 2019 roku został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starosty, który prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia.

Na terenie gminy Brenna sumarycznie 5 przedsiębiorstw dokonało zgłoszenia instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne (z czego w 2023 roku – 1 zgłoszenie), tj.:

- EmiTel S.A., ul. Franciszka Klimczaka 1, 02-797 Warszawa,
- P4 sp. z o.o. ul. Zabrska 17, 40-083 Katowice,
- Orange Polska S.A. Al. Jerozolimskie 160, 02-326 Warszawa,
- TOWERLINK POLAND sp. z o. o. ul. Konstruktorska 4, 02-673 Warszawa,
- T-Mobile Polska S.A. ul. Marynarska 12, 02-674 Warszawa¹³.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego. Rok 2020 był ostatnim rokiem, w którym monitoringowe badania PEM realizowane były w trzyletnich cyklach – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia

¹² <http://beta.btsearch.pl>

¹³ Starostwo Powiatowe w Cieszynie – pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 roku

okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 roku obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Brenna w 2024 roku prowadzono pomiary okresowe (monitoringowe) promieniowania elektromagnetycznego (PEM). Pomiary prowadzono w 1 punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Brenna w rejonie ulicy Wyzwolenia. Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w trakcie półgodzinnego badania wyniósł 0,8 V/m. Pomiar wykonano w dniu 12.04.2024 roku.

Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

Ponadto zgodnie z danymi zawartymi w Rejestrze zawierającym informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na podstawie pomiarów innych niż monitoringowe, w granicach gminy Brenna nie wykazano występowania takich terenów.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego i średniego napięcia, stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOS prowadząc pomiary w ramach PMŚ.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Wójta Gminy Brenna fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie tych zgłoszeń prowadzony jest Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z przepisami prawnymi prowadzenie rejestru będzie kontynuowane w kolejnych latach.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak brakuje w miejscowych planach ograniczeń dla powstawania nowych instalacji, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

4.4.Gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 14 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ - RWMS w Katowicach Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6 letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW). Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w jednolitych częściach wód powierzchniowych (jcwp), zgodnie z podziałem określonym w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w przypadku Gminy Brenna na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300). W granicach administracyjnych Gminy Brenna, zlokalizowanych jest fragmentarycznie 4 jcwp, z których 1 ma punkt reprezentatywny do oceny na terenie gminy, natomiast 3 na terenie gmin sąsiednich. Wszystkie jcwp objęte są badaniami monitoringowymi i były badane w latach 2023-2024.	1 ppk na terenie gminy
2.	Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gminna Spółka Wodna w Brennej Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi, prowadzone były przez Gminną Spółkę Wodną w Brennej (w oparciu o Związek Spółek Wodnych w Cieszynie). W 2021 roku wykonano: Naprawa systemów drenarskich: Górki Wielkie (40/GW), Górki Małe (279/GM), Górki Wielkie (106/GW), Górki Małe (152/GW) x 2, Brenna (4/Br), Górki Wielkie (35/GW), Górki Wielkie (454/GW), Górki Wielkie (263/GW), Gorki Wielkie (64/GW), Konserwacja rowów melioracyjnych: rowu R-16 w m. Górki 0,200 km, rowu R-10 w m. Górki 0,400 km oraz rowu R-24 w m. Górki 0,200 km. W roku 2022 wykonano: Naprawa systemów drenarskich: Górki Wielkie (175/GW), Górki Wielkie (205/GW), Brenna (81/Brenna), Górki Wielkie (77/GW), Górki Wielkie (41/GW), Górki Wielkie (121/GW), Górki Wielkie (266/GW), Górki Wielkie (166/GW), Brenna (24/Brenna), Górki Wielkie (300/GW), Górki Wielkie (54/GW), Górki Wielkie (152/GW), Konserwacja rowów melioracyjnych: rowu R-21 w m. Górki Wielkie – 1,250 km -od granicy z gminą Skoczów w kierunku ul. Stary Dwór i ul. Spółdzielczej) – prace współfinansowane z dotacji z powiatu, rowu R-4 w m. Górki Wielkie – 0,300 km -w rejonie ul. Walentego Krząszcza w kierunku skrzyżowania z ul. Szpotawicką oraz rowu R-6 w m. Górki Wielkie – 0,070 km – rów boczny od rowu R-4. W roku 2022 przyznano Gminnej Spółce Wodnej w Brennej ze środków budżetu Powiatu Cieszyńskiego dotację w wysokości 7 177 zł, na realizację zadania pn. konserwacja rowu melioracyjnego R-21 na terenie gminy Brenna, obręb Górki Wielkie, na odcinku 1,100 km, w tym: wykoszenie porostów, ścinanie i karczowanie zagajników, oczyszczanie terenu z pozostałości po wykarczowaniu, odmulanie mechaniczne, W 2023 roku naprawiono usterki systemów drenarskich 10 szt. W roku 2024 wykonano naprawę usterek systemów drenarskich 10 szt. oraz konserwację rowów na łączną kwotę 10 859,13 zł	

		(konserwacja rowu R-29 w m. Górki Wielkie – 360 m, konserwacja rowu R-30 w m. Górki Wielkie – 280 m). Na podstawie uchwały Rady Gminy Brenna w sprawie zasad udzielania spółkom wodnym dotacji celowej z budżetu Gminy Brenna, trybu postępowania w sprawie udzielenia dotacji i sposobu jej rozliczania, na realizację zadania publicznego, polegającego na konserwacji rowów melioracyjnych Gmina Brenna w latach 2021-2024 przekazywała Spółce dotacje. W ramach powyższego, w roku 2021 wykonano prace na rowach: R -16 w miejscowości Górki Małe zostały wykonane prace polegające na odmuleniu dna na odcinku 230 m ul. Stawki do pot. Krzywaniec; row R-10 w miejscowości Górki Wielkie zostały wykonane prace polegające na wykoszeniu porostów ze skarp oraz mechaniczne odmulenie dna na odcinku 760 m od ul. Zalesie w kierunku ul. Wiejskiej oraz od ul. F. Żerdki do ul. Suchej; R -4 w miejscowości Górki Wielkie ul. W. Krzyszczka zostały wykonane prace polegające na odmuleniu dna i wykaszaniu skarp na odcinku 125 m. Wysokość dotacji dla Spółki– 5 000 zł. W roku 2022 wykonano prace na rowach: R -14 w miejscowości Górki Małe od ujścia do pot. Krzywaniec w kier. ul. Mlecznej, zostały wykonane prace polegające na odmuleniu dna, wykaszaniu skarp na odcinku 200 m; – row R-31 w miejscowości Górki Małe zostały wykonane prace polegające na wykoszeniu porostów ze skarp oraz odmulenie dna na odcinku 175 m od ujścia do pot. Krzywaniec w kierunku ul. Zamillerze; R -12 w miejscowości Górki Wielkie ul. Wiejska zostały wykonane prace polegające na odmuleniu dna i wykaszaniu skarp na odcinku 210 m. Wysokość dotacji dla Spółki – 7 000 zł. W roku 2023 wykonano prace na rowach: R -7 w miejscowości Górki Wielkie konserwacja poprzez miejscowe usuwanie zakrzewień ze skarp rowu, usunięcie zatorów i mechaniczne odmulenie dna rowu na odcinku 400 m od ul. Spokojnej do rz. Brennicy R- 19 w miejscowości Górki Małe konserwacja poprzez wykaszanie porostów ze skarp i dna rowu oraz odmulenie dna na odcinku 400 m. od ul. Halnej do pot. Krzywaniec. Wysokość dotacji dla Spółki – 7 000,00 zł. W roku 2024 wykonano prace na rowach: R - 11 w miejscowości Górki Wielkie konserwacja poprzez wykoszenie porostów ze skarp rowu oraz mechaniczne odmulenie dna na odc. 550 m (rejon ul. Stolarskiej, pod ul. Jaśminową w kierunku ul. Słonecznej), R - 10 konserwacja poprzez wykoszenie porostów ze skarp rowu oraz mechaniczne odmulenie dna na odc. 315 m (od ul. Bocznej do ul. Majowej) Wysokość dotacji dla Spółki – 7 000,00 zł.	
3.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Brenna Corocznie 22 marca obchodzony jest Światowy Dzień Wody. W ramach tego wydarzenia na stronie urzędu zamieszczono artykuł dotyczący właściwego wykorzystywania wody w gospodarstwie domowym, wody deszczowej oraz informację co można zrobić, aby umożliwić naturalne wsiąkanie wody w grunt. Ponadto odnowione zostały tablice edukacyjne zamontowane wzdłuż brzegu rzeki Brennicy. Wykonanie tablic miało na celu podniesienie świadomości ekologicznej i edukację społeczeństwa względem potrzeby ochrony zasobów środowiska przyrodniczego. Treść tablic dotyczy m.in. zagadnień związanych z oszczędzaniem wody. W ramach organizowanego w 2022 roku pikniku, dla dzieci zorganizowano bajkę dotyczącą jakości powietrza i oszczędzania wody. PGW WP	

		Działania edukacyjne prowadzone były także przez PGW Wody Polskie. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie realizuje cykliczny autorski program edukacyjny pod tytułem: „Aktywni Błękitni – Szkoła Przyjazna Wodzie”, który jest adresowany do wszystkich szkół znajdujących się na obszarze działalności Wód Polskich, również szkół z terenu Gminy Brenna. Program kończy się uzyskaniem przez szkołę Certyfikatu Szkoły Przyjaznej Wodzie i jest on udostępniony bezpłatnie. Ponadto w latach 2023-2024 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej udostępnił zbiornik Wisły Czarnej w ramach m.in. Wiślańskich Nocy Muzeów, prowadząc działania edukacyjne dla wszystkich chętnych, w tym także mieszkańców gminy Brenna.	
4.	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP – RZGW w Gliwicach W latach 2021-2024 utrzymanie i remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej na terenie gm. Brenna polegało na następujących zadaniach: W roku 2021 wykonano: • konserwację (utrzymanie) obwałowań rzeki Brennicy w km 0+000-12+070 w m. Górki Wielkie – Brenna (rozmiar rzeczowy: 22,496 km) – etap I, • ocena stanu technicznego oraz kontrola 5-cio letnia prawobrzeżnego wału przeciwpowodziowego rzeki Brennica w km 0+040-2+403, gm. Brenna, • ocena stanu technicznego oraz kontrola 5-cio letnia lewobrzeżnego wału przeciwpowodziowego rzeki Brennica w km 0+067-12+070, gm. Brenna, • ocena stanu technicznego zapory przeciwrumowskiej nacieku Wschodnica w km 0+640 w m. Górki Wielkie, gm. Brenna, 11 000,00 zł • ocena stanu technicznego zapory przeciwrumowskiej na cieku Wschodnica w km 1+030 w m. Górki Wielkie, gm. Brenna, • konserwacja cieku Krzywianiec Górecki w km 0+000-3+150 w m. Górki Wielkie, Górki Małe (rozmiar rzeczowy: 3,15 km), • konserwacja cieku Wschodnica w km 0+180-0+550 w m. Górki Wielkie, gm. Brenna (rozmiar rzeczowy: 0,37 km). W 2022 roku: • udrożnienie czaszy zapory przeciwrumowskiej na cieku Wschodnica w km 1+030 w m. Górki Wielkie, gm. Brenna, • wykonanie utrzymania wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły- wał prawy gm. Skoczów, Strumień, wał lewy gm. Brenna, • wykonanie utrzymania wałów przeciwpowodziowych rzeki Brennicy w m. Górki Wielkie, Górki Małe, gm. Brenna (rozmiar rzeczowy: 15,00 km), • opracowanie dokumentacji do zgłoszenia wodnoprawnego dla realizacji zadania pn.: „Wykonanie konserwacji (utrzymanie): rz. Wisła w km 73+777-86+240 na terenie gm. Skoczów, Brenna, Ustroń, Wisła (rozmiar rzeczowy: 12,463 km)”, • zabezpieczenia stopnia rz. Brennica w km 10+740 w m. Brenna, gm. Brenna, • konserwacja zabudowy regulacyjnej oraz koryta potoku Leśnica w km 5+450-5+560 w m. Brenna, gm. Brenna (zakres rzeczowy: 0,110 km), • opracowanie ekspertyzy stanu technicznego zapory przeciwrumowskiej na potoku Hołcyna w km 0+814 w m. Brenna, gm. Brenna, • naprawa elementów konstrukcyjnych stopnia oraz koryta regulacyjnego rz. Brennicy w km 4+440-4+500 w m. Górki Małe, gm. Brenna.	

		W 2023 roku: - Usunięcie nieprawidłowości w stanie technicznym zapory przeciwrumowiskowej w km 0+814 na potoku Hołcyna w m. Brenna, gm. Brenna, w formule „zaprojektuj i wybuduj”, - Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły na łącznej dł. 9,025 km m. Drogomyśl, Ochaby, Kiczycze, Skoczów, Harbutowice gm. Strumień, Skoczów (rozmiar rzeczowy 9,025 km), - Wykonanie utrzymania wałów przeciwpowodziowych rzeki Brennicy w m. Górki Wielkie, Górki Małe, Brenna, pow. cieszyński, woj. śląskie (rozmiar rzeczowy: 9,990 km), - Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły na łącznej dł. 9,085 km, gm. Ustroń, Brenna, Skoczów (rozmiar rzeczowy 9,085 km). W roku 2024: - Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły na łącznej dł. 9,025 km m. Drogomyśl, Ochaby, Kiczycze, Skoczów, Harbutowice gm. Strumień, Skoczów (rozmiar rzeczowy 9,025 km), - Wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Brennicy w m. Górki Wielkie, Górki Małe, Brenna, pow. cieszyński, woj. śląskie (rozmiar rzeczowy: 9,990 km), - Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wał przeciwpowodziowy rzeki Wisły na łącznej dł. 9,085 km, gm. Ustroń, Brenna, Skoczów (rozmiar rzeczowy 9,085 km), Dodatkowo Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach podejmował działania zaradcze w zakresie zwalczania i zapobiegania występowania gatunków obcych, tj. prowadzona była wycinka barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Brenna, m.in. na wale rzeki Brennicy, wale Krzywańca czy rzeki Wisła poniżej ujścia Brennicy. Zespół Wsparcia Technicznego wykonał siłami własnymi prace utrzymaniowo-remontowe na terenie gm. Brenna m.in. w zakresie utrzymania wałów przeciwpowodziowych i dorywczo w korytach cieków. Nadto we wskazanych latach wykonywano (Nadzór Wodny) kontrole okresowe roczne wałów przeciwpowodziowych cieków m.in. w gm. Brenna zgodnie z ustawą Prawo Budowlane art. 62 ust. 1.	
5.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Brenna Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy między innymi wyposażenie i utrzymanie gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Siedzibą Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego są pomieszczenia magazynowe w piwnicach budynku urzędu gminy. W magazynie składowany jest niezbędny sprzęt i materiały przeznaczone do wykorzystania w bezpośredniej akcji przeciwpowodziowej oraz innych działaniach związanych z zarządzaniem kryzysowym. Biorąc pod uwagę realną skalę zagrożenia powodziowego na terenie gminy Brenna, magazyn przeciwpowodziowy wyposażony jest w najbardziej dostępny i najprostszy w wykorzystaniu a jednocześnie najbardziej skuteczny w walce z żywiołem sprzęt przeciwpowodziowy, w ilościach pozwalających na podjęcie efektywnych działań. Wyposażenie gminnego magazynu przeciwpowodziowego stanowią przede wszystkim: worki na piasek, łopaty, oskardy, plandeki okryciowe, peleryny przeciwdeszczowe, buty gumowe, łóżka polowe, osuszacz, nagrzewnica spalinowa. Oprócz gminnego magazynu przeciwpowodziowego ze sprzętu typu pompy pływające, pompy szlamowe, agregaty prądotwórcze, systemy oświetleniowe, piły, łomy, siekiery, a także materiały takie jak piasek, Gmina korzysta z zasobów posiadanych przez Ochotnicze Straże Pożarne. Po każdej akcji powodziowej rozchodowane zasoby z magazynu są uzupełniane, a także powiększane, jeżeli taka jest potrzeba. W ramach doposażenia jednostek OSP w sprzęt, w 2023 roku zakupiono piły spalinowe oraz w ramach doposażenia, utrzymania	

		magazynu przeciwpowodziowego w 2024 roku zakupiono 2 500 szt. worków przeciwpowodziowych.	
6.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Brenna W dniu 28 grudnia 2022 r. przyjęto Uchwałę Nr XLVII/378/22 Rady Gminy Brenna w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostek strukturalnych Brenna Spalona i Brenna Centrum, w którym zostały uwzględnione obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat), oraz średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat) (uchwała weszła w życie 10 lutego 2023 r.).	1 uchwała

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

Na terenie Gminy Brenna w ramach dofinansowania z WFOŚiGW w Katowicach od 2020 roku prowadzony był Program Moja Woda. Program ten ma na celu ochronę zasobów wodnych oraz minimalizację zjawiska suszy w Polsce poprzez zwiększenie poziomu retencji na terenie nieruchomości z budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym oraz wykorzystywanie zgromadzonych wód opadowych lub roztopowych, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. Dotacja z WFOŚiGW to maksymalnie 5 tysięcy złotych, przy czym nie więcej niż 80% kosztów zakupu, montażu i uruchomienia instalacji pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie nieruchomości objętej przedsięwzięciem. Otrzymane pieniądze można było przeznaczyć na: przewody odprowadzające wody opadowe (zebrane z rynien, wpustów do zbiornika nadziemnego, podziemnego), zbiornik retencyjny podziemny lub nadziemny, oczko wodne, instalację rozsączającą lub elementy do nawadniania lub innego wykorzystania zatrzymanej wody.

Na terenie Gminy Brenna 25 Beneficjentów skorzystało z Programu „Moja Woda” na działania związane z zatrzymaniem wody opadowej w obrębie nieruchomości¹⁴.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 15 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020*	Stan aktualny 2024
1.	Jakość wód podziemnych	II klasa	III/IV klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	zły stan wód	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2025 rok

* dane z poprzedniego POS

4.4.1. Opis stanu obecnego

Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W obszarze tych jednolitych części wód odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

W latach 2020-2024 prowadzone były prace planistyczne kolejnego cyklu wynikającego z wdrażania Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Prowadzono działania zmierzające do opracowania drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami, w tym w szczególności prowadzono półroczne konsultacje społeczne oraz przygotowywano projekt rozporządzenia w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na

¹⁴ pismo WFOŚiGW w Katowicach nr PR.076.50.2025.MK z dnia 15.07.2025 r.

terenie którego znajduje się Gmina Brenna. W efekcie prac, dnia 17.02.2023 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 roku w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300).

Zaktualizowany plan obowiązuje na kolejny rok planistyczny, tj. na lata 2022-2027. Jest on wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód w tym identyfikacji presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Gmina Brenna położona jest w całości w zlewni rzeki Wisły. Większość terenu gminy odwadnia rzeka Brennica wraz ze swoimi dopływami. Tylko niewielka część jest odwadniana przez potok Jasionka (północne stoki pasma Błatniej) oraz przez cieki bezpośrednio uchodzące do Wisły (zachodnia część Górek Wielkich). Dopływy Brennicy to:

- prawobrzeżne: Wschodnica, Barujec, Głębiec, Jatny, Chrobaczy i Skalka, Bukowy (Niemczata) i Szałaśny, Pościenny, Polczany i Niedźwiadek (Niedźwiedzi),
- lewobrzeżne: Węgierski, Nastraczný (Nastrożny), Hołcyna, Leśnica (i Wilczy, Goleszowski, Wielki Suchy i Mały Suchy), Śniegociny, Snowaniec, Żarnowiec, Krzywianiec, Postrzednik.

Potoki mają swoje źródła w wysokich partiach Beskidu Śląskiego. Na potokach Leśnica i Hołcyna utworzono zbiorniki retencyjne, pełniące także funkcje rekreacyjne. Planowana jest budowa zbiornika na potoku Jasionka. Ponadto w „Programie małej retencji dla województwa śląskiego” przewiduje się budowę dwóch zbiorników w III etapie realizacji na potoku Bukowym i na Wschodnicy.

Wody rzeki Brennicy należą do najczystszych w regionie. Duże znaczenie ma tutaj prowadzona przez gminę gospodarka wodno – ściekowa.

Rysunek 8 Wody powierzchniowe w rejonie gminy Brenna

Źródło: wody.isok.gov.pl

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie Gminy Brenna

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w jednolitych częściach wód powierzchniowych zgodnie z podziałem określonym w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), a w przypadku powiatu cieszyńskiego w PGW – na obszarze dorzecza Odry. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) to jednostki wydzielone na potrzeby gospodarowania wodami, które są oddzielnymi i znaczącymi elementami wód powierzchniowych, przy czym większe cieki mogą być podzielone na mniejsze odcinki. Wszystkie JCWP badane były w punktach reprezentatywnych, zlokalizowanych na ich zamknięciu. Ocena wód wykonana dla punktu reprezentatywnego jest oceną całej JCWP.

Zgodnie z obowiązującym systemem prawnym [rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. poz. 1475 z 2021 r.)] klasyfikacje stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się nie rzadziej niż co 3 lata, na podstawie najbardziej aktualnych wyników badań z ostatnich 6 lat. Corocznie

wykonywana jest klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych, hydromorfologicznych oraz klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego¹⁵.

Zgodnie z wytycznymi cyklu planistycznego 2022–2027 oraz obowiązującym podziałem wód powierzchniowych na jednolite części wód powierzchniowych gmina Brenna położona jest w zasięgu jednolitej części wód powierzchniowych Brennica PLRW200004211149, która została objęta badaniami w ramach programu państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) realizowanego w latach 2022–2027:

- 1) Brennica PLRW200004211149 punkt pomiarowy Brennica - ujście do Małej Wisły w gminie Brenna, JCWP z punktami pomiarowymi poza terenem gminy Brenna¹⁶:
- 1) Czadeczką PLRW120004824223 punkt pomiarowy Czadeczką - m. Istebna Jaworzynka w gminie Istebna,
 - 2) Olza od źródeł do granicy PLRW600004114139 punkt pomiarowy Olza - most Wisła- Istebna w gminie Istebna
 - 3) Olza od Ropiczanki do granicy PLRW60000411453 punkt pomiarowy Olza – powyżej granicy w gminie Zebrzydowice,
 - 4) Wisła od źródeł do Dobki wraz z Dobką PLRW2000042111353 punkt pomiarowy Wisła - jaz w Ustroniu Obłączu w gminie Ustron,
 - 5) Wisła od Dobki do Bładnicy wraz z Bładnicą PLRW200006211151 punkt pomiarowy Wisła – powyżej ujścia Bładnicy w gminie Ustron,
 - 6) Wisła od Bładnicy do zb. Goczałkowice PLRW200006211179 punkt pomiarowy Wisła - wpływ do zbiornika Goczałkowice w gminie Strumień,

W 2025 roku RWMS w Katowicach wykonał klasyfikacje wskaźników jakości wody badanych w 2024 roku, w grupach elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz klasyfikacje wskaźników stanu chemicznego. Wyniki tych klasyfikacji zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 16 Jakość wód powierzchniowych wg punktów monitoringowych na terenie gminy Brenna

Nazwa i kod jcw	Brennica PLRW200004211149 punkt pomiarowy Brennica - ujście do Małej Wisły w gminie Brenna,
Program monitoring	MO
Klasa elementów biologicznych	nb.
Klasa elementów hydromorfologicznych	nb.
Klasa elementów fizykochemicznych	1
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)	nb.
Klasa wskaźników chemicznych	2
Wskaźniki chemiczne decydujące o klasie 2	benzo(a)piren

Objaśnienia:

- Programy monitoringu: MO – monitoring operacyjny, MD – monitoring diagnostyczny, MB – monitoring badawczy.
- Klasa elementów biologicznych: 1 – stan bardzo dobry, 2 – stan dobry, 3 – stan umiarkowany, 4 – stan słaby, 5 – stan zły.
- Klasa elementów fizykochemicznych: 1 – stan bardzo dobry, 2 – stan dobry, >2 - niespełnienie wymogów klasy 2 oznacza stan poniżej dobrego.
- Klasa wskaźników chemicznych: 1 – dobry stan chemiczny, 2 – stan chemiczny poniżej dobrego
- nb. – nie badane

Źródło: pismo DMS RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.49.2025 z 28 sierpnia 2025 r.

¹⁵ DMS RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.49.2025 z 28 sierpnia 2025 r.

¹⁶ J.w.

4.4.1.3. Wody podziemne

Według Mapy Hydrogeologicznej (Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Cieszyn, WG, Warszawa, 1986 roku) teren gminy Brenna wchodzi w skład Regionu Karpackiego XXIII, podregion zewnątrzkarpacki XXIII 1, w którym wody szczelinowe, w małym stopniu również szczelinowo-porowe znajdują się w utworach fliszowych trzeciorzędu. Wodonośność jest ograniczona. Na obszarze, gdzie zaznacza się mniejszy udział piaskowców, a większy utworów łupkowych wydajność wynosi z reguły do 2 m³/h. W seriach piaskowców gruboławicowych wydajność dochodzi do 5 m³/h, sporadycznie więcej, szczególnie w strefach dyslokacyjnych. Wody są miejscami zmineralizowane (Cl, H₂S). Wody porowe usytuowane są w utworach czwartorzędu. W dolinach rzecznych znajdują się żwiry, piaski i mułki. Wydajność wynosi do 30 m³/h. Poza dolinami zwykle woda nie występuje. Na terenie gminy występują ujęcia infiltracyjne oraz otwory hydrogeologiczne.

Według Mapy Hydrogeologicznej Polski ark. Skoczów oraz ark. Wisła na terenie gminy głównym użytkowym piętnem wodonośnym są utwory: czwartorzędowe oraz kredowe (fliszowe) związane z warstwami godulskimi jednostki śląskiej Karpat zewnętrznych. Występują również tereny, na których nie występuje użytkowy poziom wodonośny.

Na terenie gminy występują poziomy wód podziemnych:

- poziom czwartorzędu – osady rzeczne wykształcone są w postaci otoczków piaskowcowych oraz żwirów i piasków. Poza korytami ich górne partie bywają niekiedy w znacznym stopniu zaglinione. Zasilanie wód podziemnych odbywa się tu poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także infiltrację wód powierzchniowych. Poziom wodonośny występuje na ogół na głębokości 5 m poniżej powierzchni terenu. Wody poziomu związane z utworami tarasowymi (holocenijskimi) i stanowią ciągły horyzont o charakterze swobodnym. W rejonach, gdzie zasilanie jest ograniczone przez występowanie warstwy glin, woda może występować pod niewielkim ciśnieniem,
- poziom kredowy (fliszowy) – utwory fliszowe wykształcone w postaci piaskowców gruboławicowych przekładanych łupkami ilasto-marglistymi, bądź z piaskowców średnioławicowych przeławianych pakietami łupkowymi oraz z wapieni jurajskich przekładanych łupkami marglistymi. Wydzielone jednostki zbudowane są w przewadze z piaskowców grubo i średnioławicowych, spękanych, zawierających wkładki łupków oraz wapieni przekładanych łupkami. Poziom fliszowy posiada niewielkie rozpoznanie hydrogeologiczne. Poziom wodonośny stanowi strefa przypowierzchniowa zbudowana ze spękanych piaskowców zawierających wkładki łupków ilasto-marglistych o miąższości do 60-80 m. Zasilanie odbywa się w drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych na wychodniach spękanych piaskowców, a także poprzez pokrywę zwietrzelinową o miąższości na ogół 1-3 m. Zwierciadło wody poziomu fliszowego jest rozczłonkowane tzn. nie ma charakteru ciągłego.

Obszar gminy Brenna mieści się w granicach dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- GZWP 347 Dolina rzeki Górna Wisła – jest to zbiornik o powierzchni 52,9 km², którego południowe granice wyznaczono w górskiej części zlewni Wisły, w rejonach, gdzie miąższość piaszczystych utworów wodonośnych przekracza 2 m, a ich wodoprzewodność 40 m²/d. W centralnej i północnej części zbiornika, na pogórzu, miąższość utworów czwartorzędowych jest większa (>8 m), lepsze są również parametry warstw wodonośnych (T >60 m²/d, a w rejonie Pogórza >500 m²/d). Natomiast północną granicę zbiornika poprowadzono wzdłuż przypuszczalnej granicy nasunięcia karpackiego.

Poziom zbiornikowy jest zbudowany z czwartorzędowych osadów dolinnych (piaski różnej granulacji, żwiry, otoczaki), silnie związanych z wodami powierzchniowymi, zalegającymi bezpośrednio na podłożu fliszowym, pozostając z nim w kontakcie hydraulicznym. Wody podziemne stanowią ciągły horyzont o swobodno-aporowym charakterze zwierciadła. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 347 następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika, infiltracji z lokalnych cieków powierzchniowych, spływu ze zboczy i z dopływu wód z podłoża (drenaż fliszowego kompleksu wodonośnego).

- LZWP Nr 348 (dawny GZWP Nr 348) rejon karpacki jest rejonem deficytowym z punktu widzenia zaopatrzenia w wodę, w związku z czym zastosowano w tym rejonie obniżone kryteria wydzielenia Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Pomimo tego, z uwagi na bardzo słabe parametry poziomu zbiornikowego, dużą ich zmienność w planie poziomym, brak zdolności retencyjnych (ściśła zależność wielkości zasobów zbiornika od wysokości opadów atmosferycznych), a także nieciągłe pole filtracji wód podziemnych, zdecydowano się na obniżenie rangi Zbiornika warstw Godula (Beskid Śląski) do lokalnego zbiornika wód podziemnych (LZWP).

Szczegółowe granice Zbiornika warstw Godula (Beskid Śląski) wyznaczono na podstawie analizy hydrostrukturalnej na podstawie zasięgu warstw godulskich i istebniańskich, zmniejszając jego obszar z 410 km² do 374,8 km².

Zbiornik ten współwystępuje częściowo z czwartorzędowym GZWP nr 347 Dolina rzeki Górna Wisła. Wodonośny poziom zbiornikowy jest zbudowany z utworów fliszowych kredy (warstwy istebniańskie i godulskie), w przewodzie z piaskowców grubo- i średnioławicowych, a także zlepieńców (zlepienieć malinowski). Badania laboratoryjne utworów fliszowych wykazały, że ich porowatość międzyziarnowa jest niewielka i dochodzi do kilku, rzadko do kilkunastu procent, a stopień zawodnienia tych utworów jest uwarunkowany ilością i charakterem szczelin. Gęstość szczelin i ich wielkość są zależne od litologii i miąższości warstw, a szczególnie od procesów wietrzenia i tektoniki.

Zbiornik wód podziemnych ma charakter porowo-szczelinowy, o zwierciadle wód swobodno-napiętym. Strefa zawodniona tworzy tu nieciągły poziom wodonośny o zróżnicowanych cechach, a strefa aktywnej wymiany wynosi do 60–80 m, lokalnie nawet do 100 m. Zasilanie wód podziemnych tego zbiornika następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika.

W ramach prac nad przygotowaniem drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy (3 cykl planistyczny) państwowa służba hydrogeologiczna przeprowadziła przegląd granic JCWPd oraz aktualizację ich charakterystyk. Opracowano podział na 174 JCWPd, który obowiązuje w latach 2022-2027. Jest on oparty na podziale na 172 jednostki obowiązującym w latach 2016-2021.

Według ww. podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar Gminy Brenna znajduje się w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych:

- nr 158 (PLGW200015) – niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 162 (PLGW2000162) – niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 163 (PLGW2000163) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

W 2023 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie Gminy Brenna w latach 2023-2024 nie prowadzono badań monitoringowych wód podziemnych w sieci krajowej.

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2020-2024 badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką, uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

W latach 2023-2024 na terenie gminy Brenna nie były prowadzone badania wód podziemnych w ramach PMŚ. W najbliższej odległości od granic gminy wykonane zostały badania sieci krajowej Id monitoring w punkcie 2381 Mazańcowice (gmina Jasienica), oraz w punkcie nr 8494 zlokalizowanym w miejscowości Jasienica.

Tabela 17 Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w pobliżu Gminy Brenna

Gmina	Miejscowość	Nr JCWPd	ID Monitoring	Stratygrafia	Użytkowanie terenu	Klasa jakości 2023 końcowa	Klasa jakości 2024 końcowa
Jasienica	Mazańcowice	163	2381	Q	4. Zabudowa wiejska	III	III
Jasienica	Jasienica	163	8494	Q	11. Roślinność drzewiasta i krzewiasta	IV	IV

Źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan>

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r. poz. 960), przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia terenu przez wodę wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe wynika z dużej prędkości płynącej wody i jej energii, która powoduje niszczenie ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,

opady rozlewne, tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

1 stycznia 2018 r., na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r. poz. 960), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2025 r. poz. 960) z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez PGW „Wody Polskie”.

Zgodnie z ww. ustawą Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” odpowiada za działania związane z ochroną przeciwpowodziową, a także jest odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym mu terenie. Jednakże przystosowanie terenów szybkiego reagowania w przypadku powodzi, jak i stworzenie systemu ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodziowego nie jest ustawowym zadaniem PGW WP. Opracowanie systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach jest elementem planów zarządzania kryzysowego, opracowywanych, na podstawie zapisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 122), przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta i starostę. Zgodnie z art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 34 ust. 1a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107 ze zm.), wójt/burmistrz/prezydent miasta oraz starosta powiatu są organami odpowiedzialnymi za opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią oraz ogłaszają i odwołują pogotowie i alarm przeciwpowodziowy.

Gmina Brenna znajduje się na terenie należącym do dorzecza Odry regionu wodnego Górnej Odry oraz dorzecza Wisły regionu wodnego Małej Wisły. Oznacza to, że w tym obszarze w ramach IIaPGW obowiązują rozporządzenia:

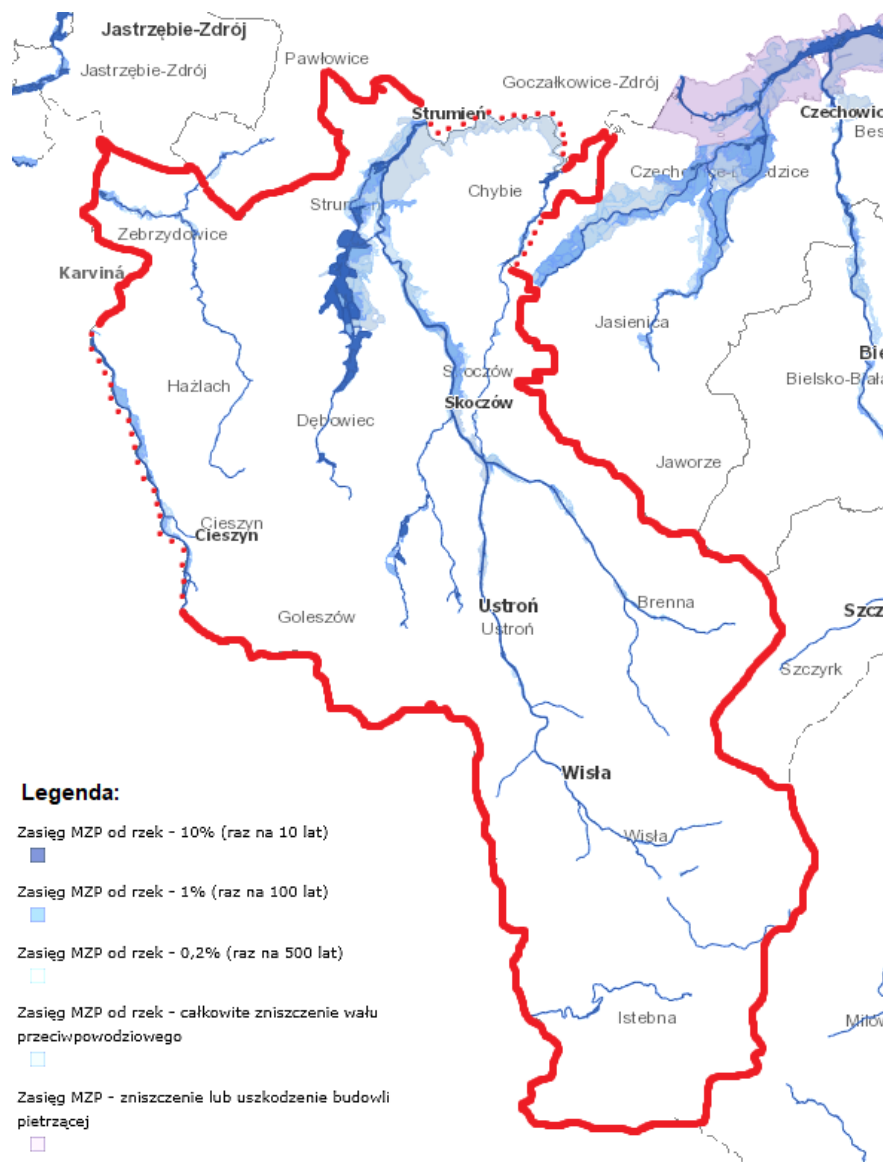
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335)

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300)

W okresie 2025-2028 prowadzone będą prace planistyczne zmierzające do opracowania IIIaPGW wynikające z wdrażania Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapami ryzyka powodziowego (MRP), opublikowanymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (<http://mapy.isok.gov.pl>), które jako oficjalne dokumenty planistyczne, stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z

planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym, na terenie gminy znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960).

Rysunek 9 Mapa zagrożenia powodzią w rejonie gminy Brenna

Źródło: www.wody.isok.gov.pl (dostęp 22 lipca 2025)

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza w polskim prawodawstwie określona jest w art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 112) i jest definiowana jako katastrofa naturalna rozumiana jako zdarzenie związane z działaniem sił natury.

Susza to jedno z najbardziej dotkliwych, a zarazem ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko oraz gospodarkę. Charakteryzuje ją długotrwały deficyt opadów wynikający z cech klimatu, ale o złożonym wymiarze fizycznym. Najczęściej występuje w okresie letnim. Zjawisko suszy może powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru. Susza jest zjawiskiem wolno rozwijającym się, w związku z czym trudny do uchwycenia jest jej początek oraz koniec (w odróżnieniu od powodzi, która zwykle ma dynamiczny przebieg i jest skutkiem nasilonych opadów) oraz jednoznaczny obszar oddziaływania przestrzennego.

Zasadniczo rozróżniamy 4 rodzaje suszy, które określane są w zależności od fazy rozwoju. Są to: susza atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna oraz hydrogeologiczna.

ekstremalnie zagrożonych tego rodzaju suszą. Natomiast we wschodniej części występują obszary słabo zagrożone suszą¹⁷.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobrze zasoby wód powierzchniowych dobra i zadowalająca jakość wód podziemnych	zły stan wód powierzchniowych występowanie niewielkich terenów zagrożonych podtopieniami i powodzią
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym, realizowane w ramach II cyklu planistycznego dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania zmiany prawa wodnego, w zakresie własności wód	zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych)

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów wód

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Brenna, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy jest oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMiGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

¹⁷ Plan przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty 18 września 2021 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno – ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 18 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami domowymi w Górkach Wielkich oraz Górkach Małych Etap II zadanie 6 oraz Etap III zadanie 2 Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poza obszarem aglomeracji w Gminie Brenna Wykup urządzeń przesylowych - sieci kanalizacyjnych i wodociągowych	Gmina Brenna W latach 2021-2024 w ramach realizacji zadania wykonano następujące prace: Budowa kanalizacji sanitarnej bez przyłączy domowych w Górkach Wielkich (Zalesie, Nowy Świat, Czarny Las) i Górkach Małych (Zamilerze), Etap II Zadanie 6 i Etap III Zadanie 2. W ramach inwestycji wykonano sieć kanalizacji sanitarnej w Górkach Wielkich przy ulicach Malinowej, Granicznej, Aroniowej, Agrestowej, Azaliowej, Porzeczkowej, Dobrej, Milej, Kwiatowej, Furmańskiej oraz na odcinkach ulic Nowy Świat, Wiejskiej, Zalesie i Sadowej. Wykonano sieć kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o długości 7 535,15 mb oraz ciśnieniowej o długości 198,5 mb. Roboty budowlane obejmowały również budowę przepompowni ścieków zlokalizowaną w rejonie skrzyżowania ulic Nowy Świat i Malinowej. Zrealizowanie inwestycji umożliwiło mieszkańcom ww. terenu na podłączenie do nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej ok. 143 budynków mieszkalnych. Budowa kanalizacji sanitarnej w Brennej Kormany – zadanie nr 1”. Przedmiotem inwestycji była budowa kanału sanitarnego (bez przyłączy domowych) na odcinkach ulic Kormany i Drożyska w Brennej o łącznej długości 1851,0 mb. Zrealizowane zadanie nr 1 stanowi część inwestycji z opracowanej dokumentacji projektowej pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków w Brennej Kormany – Leśników przy ulicach: Kormany, Drożyska, Łączka, Topolowa, dr Kisiały, Leśników, Wiązowa”. Dzięki wykonanej inwestycji do sieci kanalizacji sanitarnej możliwe jest podłączenie 38 budynków. Budowa kanalizacji sanitarnej w Brennej Kormany – zadanie nr 2 i część zadania nr 3”. Przedmiotem inwestycji była budowa kanału sanitarnego (bez przyłączy domowych) na odcinkach ulic Kormany i Topolowej w Brennej o łącznej długości 2 719,3mb. Zrealizowane zadanie nr 2 i część zadania nr 3 stanowi również część inwestycji z opracowanej dokumentacji projektowej pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków w Brennej Kormany – Leśników przy ulicach: Kormany, Drożyska, Łączka, Topolowa, dr Kisiały, Leśników, Wiązowa”. Dzięki wykonanej inwestycji do sieci kanalizacji sanitarnej możliwe jest podłączenie 93 budynków. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej poza obszarem aglomeracji w gminie Brenna, obejmującą zaprojektowanie i wykonanie trzech zadań: Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami domowymi w Brennej ul. Leśnica nr 43 – 101, Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami domowymi w Brennej ul. Łęgowa, Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami domowymi w Brennej ul. Wierzbowa. Przedmiotem inwestycji była rozbudowa kanału sanitarnego w systemie grawitacyjnym wraz z przyłączami do budynków o łącznej długości 3 016,4 mb. Dzięki wykonanej inwestycji do sieci kanalizacji sanitarnej będzie można odprowadzać ścieki z 44 budynków. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do budynków w Brennej w rejonie ulic Jatny, Józefa Madzi i Słonecznej – Etap II. Przedmiotem inwestycji była rozbudowa kanału sanitarnego w systemie grawitacyjnym wraz z przyłączami do budynków o	Budowa/ rozbudowa 24 510,3 mb kanalizacji sanitarnej

		łącznej długości 1 052,5 mb. Dzięki wykonanej inwestycji do sieci kanalizacji sanitarnej będzie możliwość podłączenia 26 budynków. Budowa kanalizacji sanitarnej w Brennej Kormany – Leśników przy ulicach: Kormany, Drożyska, Topolowa, dr Kisiały, Leśników, Wiązowa – zadanie nr 4”. Przedmiotem inwestycji była budowa kanału sanitarnego dn200-160mm PVC w systemie grawitacyjnym (bez przyłączy domowych) na odcinkach ulic Kormany, Drożyska, Topolowa, dr Kisiały, Leśników, Wiązowa w Brennej o łącznej długości 5 507,45 mb. Bozbudowa kanalizacji sanitarnej w Brennej ul. Śniegociny – w formule "zaprojektuj i wybuduj". Przedmiotem inwestycji była budowa kanału sanitarnego dn200-160mm PVC w systemie grawitacyjnym oraz kanału dz75mm w systemie ciśnieniowym (bez przyłączy domowych) na odcinku ulicy Śniegociny w Brennej o łącznej długości 2630,0 mb. Dzięki wykonanej inwestycji do sieci kanalizacji sanitarnej będzie możliwe podłączenie 56 budynków. Ponadto Gmina Brenna dokonała wykupu urządzeń przesyłowych - sieci kanalizacyjnych i wodociągowych: • w roku 2021 zawarto 3 umowy, łączny koszt to 25 998,28 zł i wykupiono 218,26 mb sieci, • w roku 2022 zawarto 5 umów, łączny koszt to 122 735,00 zł i wykupiono 630,01 mb, • w roku 2023 zawarto 6 umów na wykup sieci kanalizacyjnej i 5 umów na wykup sieci wodociągowej, łączny koszt to 106 915 zł (za 610 mb sieć kanalizacyjna) i 48 701 zł (za 346 mb wodociągu), • w roku 2024 zawarto 7 umów na wykup sieci kanalizacyjnej i 2 umowy na wykup sieci wodociągowej, łączny koszt to 70 173 zł (za 308 mb sieć kanalizacyjna) i 11 547 zł (za 80 mb wodociągu).	
2.	Udzielenie dotacji celowej z budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Gmina Brenna W latach 2021-2024 na podstawie uchwał nr: IX/87/19 Rady Gminy Brenna z dnia 14 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielenia dotacji celowej z budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej, XXXV/299/22 Rady Gminy Brenna z dnia 16 lutego 2022 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr IX/87/19 Rady Gminy Brenna z dnia 14 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielenia dotacji celowej z budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągów, LXIII/514/24 Rady Gminy Brenna z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielenia dotacji celowej z budżetu Gminy Brenna na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej ze zm. udzielano dotacji do przyłączy kanalizacyjnych. W 2021 roku kwota udzielonego dofinansowania wyniosła 131 283,00 zł (53 dotacje), wykonano 762,47 mb przyłączy. W 2022 roku kwota udzielonego dofinansowania wyniosła 33 861,70 zł (7 dotacji), wykonano 287,57 mb przyłączy. W 2023 roku kwota udzielonego dofinansowania wyniosła 140 948,37 zł na przyłącza do kanalizacji, wykonano 1 189,97 mb przyłączy. Na przyłącza wodociągowe wydatkowano 7 000,00 zł, wykonano 148,71 mb. W 2024 roku kwota udzielonego dofinansowania wyniosła 40 950,67 zł na przyłącza do kanalizacji, wykonano 462,03 mb przyłączy. Na przyłącza wodociągowe wydatkowano 12 437,00 zł, wykonano 176,31 mb.	2 702,04 km przyłączy kanalizacyjnych 325,02 mb przyłączy wodociągowych

3.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Gmina Brenna W ramach realizacji zadania w 2022 roku wykonano inwestycję polegającą na rozbudowie sieci wodociągowej w Górkach Wielkich w rejonie ulicy Bielskiej i Szpotawickiej o długości 97,5mb. Ponadto w 2023 roku podpisano umowę na dokumentację projektowo-kosztorysową oraz pełnienie nadzoru inwestorskiego inwestycji p.n. „Budowa sieci wodociągowej w Górkach Wielkich, Etap IV (Nowy Świat)”. Cała dokumentacja projektowa obejmuje budowę sieci wodociągowej o długości łącznie 10 172,37 mb w Górkach Wielkich w rejonie ulic Nowy Świat, Spokojna, Boczna, Majowa, Jaśminowa, Stolarska, Kalinowa, Różana, Słoneczna, Malinowa, Spółdzielcza, Zofii Kossak, Wiosenna i Miczków, oraz komory redukcyjno-pomiarowej w rejonie mostu na rzece Brennica przy ulicy Nowy Świat. Po wybudowaniu w kolejnych latach przez Gminę Brenna sieci wodociągowej na podstawie wykonanej dokumentacji projektowej, mieszkańcy z ww. terenu będą mieli możliwość podłączenia do sieci ok. 225 budynków (w 2025 roku została podpisana umowa z wykonawcą robót budowlanych związanych z „Budową sieci wodociągowej w Górkach Wielkich, Etap IV (Nowy Świat) – zadanie nr 1 i część zadania nr 2”).	rozbudowa 97,5 mb sieci wodociągowej
4.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Brenna Zadanie było realizowane poprzez artykuły do gazetki lokalnej i na stronie internetowej urzędu w zakresie ochrony zasobów wodnych, retencji wodnej oraz właściwego korzystania z kanalizacji sanitarnej.	
5.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Brenna W latach 2021-2024 gmina prowadziła rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków. W roku 2021 wpłynęły 4 zgłoszenia związane z budową przydomowej oczyszczalni, w roku 2022 – 7, w roku 2023 – 6, a w roku 2024 – 8. Zgodnie z danymi gminy w 2024 roku na terenie gminy zlokalizowanych było 2 104 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 95 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.	2 104 szt. zbiorników bezodpływowych 95 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków
6.	Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Brenna W ramach realizacji zadania w latach 2021-2024 przeprowadzono łącznie 357 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej oraz wydano 11 decyzji nakazujących przyłączenie do kanalizacji, w tym: • w 2021 przeprowadzono 29 kontroli, • w 2022 roku przeprowadzono 192 kontrole oraz wydano 7 decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do kanalizacji, • w 2023 roku przeprowadzono 83 kontrole oraz wydano 2 decyzje nakazujące przyłączenie nieruchomości do kanalizacji, • w 2024 roku przeprowadzono 53 kontrole oraz wydano 2 decyzje nakazujące przyłączenie nieruchomości do kanalizacji.	357 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej 11 decyzji nakazujących przyłączenie do kanalizacji
7.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ w Katowicach Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w latach 2021-2024 na terenie Gminy Brenna przeprowadził łącznie 35 kontroli podmiotów korzystających ze środowiska, w tym 8 kontroli w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.	8 kontroli w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

W ostatnich latach Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach rozpoczął nabór w ramach priorytetowego programu przydomowa oczyszczalnia ścieków, skierowanego do mieszkańców z terenu województwa śląskiego, mieszkających na terenach nieskanalizowanych, gdzie brak jest technicznej możliwości

podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej. Zadanie obejmowało dofinansowanie w wysokości 50% nakładów, nie więcej niż 8 000,00 zł, do budowy przydomowej oczyszczalni ścieków.

Dodatkowo zgodnie z danymi WFOŚiGW w Katowicach mieszkańcy Gminy Brenna w latach 2020-2024 korzystali z Programu „Moja Woda” - skorzystało z niego 25 beneficjentów na urządzenia do magazynowania wody deszczowej.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 19 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Zwodociągowanie gminy	36%	37,1%*
2	Skanalizowanie gminy	63,2%	65,7%*
3	Długość kanalizacji sanitarnej rozdzielczej	145,2 km	162,47 km
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	9 025	10 365
5	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	-	-
6	Ścieki oczyszczane odprowadzone ogółem	295,0 dam ³	374,0 dam ³
7	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	136,8 dam ³	142,1 dam ³
8	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	86,6 km	87,4 km

* dane z GUS za 2023 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2025 rok oraz dane Gminy Brenna

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

System wodociągowy Gminy Brenna opiera się o 4 wodociągi i ujęcia wody:

- wodociąg Brenna Hołcyna – wydajność 135 m³/d (ujęcie Potok Hołcyna),
- wodociąg Brenna Chrobaczy – wydajność 450 m³/d (ujęcie na Potoku Chrobaczy),
- wodociąg Brenna Jatny – wydajność 5 m³/d (ujęcie na Potoku Jatny),
- ujęcie z wód podziemnych – Pogórze, będące w zarządzie Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej o wydajności 247 m³/d
- indywidualne ujęcia wody:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 w Brennej – wydajność 6 m³/d,
 - Dolina Leśnicy SKI&SPA – wydajność 40 m³/d,
 - Dom Seniora Paraiso – wydajność 3 m³/d,
 - Ośrodek SANGROS – wydajność 15 m³/d,
 - Rodzinny Dom Seniora – wydajność 3m³/d.

Do sieci wodociągowej wg stanu na 31.12.2024 r. (GUS) podłączonych było 37,1% mieszkańców gminy. W latach 2021-2024 powstało 0,8 km sieci wodociągowej, oraz 122 szt. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Długość eksploatowanej na terenie gminy sieci wodociągowej wg stanu na 31.12.2024 r. wyniosła 65,3 km. Łączna ilość przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 1657 szt.

Zużycie wody w gminie wyniosło:

- 137,6 m³ w 2021 roku,

- 153,8 m³ w 2022 roku,
- 149,8 m³ w 2023 roku,
- 142,1 m³ w 2024 roku.

Jakość wody dostarczonej odbiorcom na terenie gminy jest regularnie badana przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Cieszynie (badania prowadzone są przez laboratorium posiadające certyfikat Państwowego Centrum Akredytacji).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Cieszynie, po analizie sprawozdań z badań wody w 2024 roku, stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi na terenie Gminy Brenna. Woda dostarczana do sieci wodociągowej spełnia wymagania określone w „Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” (Dz.U. 2017 poz. 2294).

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2024 gmina jest skanalizowana w 65,7%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 162,47 km. Ilość przyłączy kanalizacyjnych wyniosła 3 485 szt. W latach 2020-2024 wybudowano 17,27 km sieci kanalizacji sanitarnej. Gmina Brenna nie posiada własnej oczyszczalni ścieków. Odbiorcą ścieków pochodzących z terenu gminy jest oczyszczalnia w Skoczowie, będąca w zarządzie Miejskiej Spółki SKO-EKO Sp. z o.o. z siedzibą w Skoczowie przy ul. Olszyna 10. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Wisła.

Ilość ścieków przemysłowych i komunalnych z terenu Gminy Brenna zarówno tych dowożonych jak i odprowadzanych kanalizacją sanitarną zgodnie z danymi GUS (BDL) w ostatnich latach ma tendencję rosnącą. W latach 2021-2024 na terenie gminy wytworzono 1 413,0 dam³ ścieków, w tym w:

- 2021 roku – 316,0 dam³,
- 2022 roku – 349,0 dam³,
- 2023 roku – 374,0 dam³,
- 2024 roku – 374,0 dam³.

Obszar gminy Brenna należy do aglomeracji Skoczów przyjętej uchwałą nr XXI/236/2020 Rady Miejskiej Skoczowa z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Skoczów. W jej obrębie znajdują się gminy: Skoczów, Brenna, Ustroń. Jest to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców 37 836 RLM z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w miejscowości Skoczów przy ul. Olszyna 10.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r. poz. 960) wszystkie uchwalone aglomeracje należało zaktualizować do końca 2020 r. i przyjąć nową uchwałę, a w razie konieczności również dokonać zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rada Ministrów przyjęła aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2022 roku (VI AKPOŚK). W przyjętej przez rząd aktualizacji ujęte zostały 1 524 aglomeracje oraz wykaz planowanych przez nie inwestycji, które mają przyczynić się do ograniczenia zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków i ich niekorzystnego wpływu na stan środowiska wodnego. W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Brenna prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi gminy w 2024 roku na terenie gminy zlokalizowanych było:

- 2 104 szt. zbiorników bezodpływowych,
- 95 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 1 stacja zlewna.

Stosownie do zapisów art. 6 ust. 5a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) wójt, burmistrz lub prezydent miasta kontroluje właścicieli nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, oraz właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy. W ramach tych obowiązków w latach 2021-2024 r., ramach istniejącej ewidencji zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków przeprowadzono 357 kontroli właścicieli nieruchomości. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 11 decyzji nakazujących przyłączenie do kanalizacji.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
65,7% stopień skanalizowania gminy systematyczna rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	37,1% - niski stopień zwodociągowania gminy część zbiorników bezodpływowych i szamb w złym stanie technicznym zrzuty ścieków z terenów rolniczych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren Gminy Brenna. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Master Plan – aktualizacja z 2022 roku.

4.6. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 20 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż			
Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach	Starosta Powiatu Cieszyńskiego Starosta, zgodnie z art. 110a ustawy Prawo Ochrony Środowiska, prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach. Dla wszystkich gmin powiatu cieszyńskiego w prowadzonym rejestrze osuwisk znajdują się mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w skali 1:10 000 oraz karty rejestracyjne. Wg stanu na dzień 05.06.2025 r. na terenie gminy Brenna zarejestrowano 178 osuwisk o różnym stopniu aktywności, w tym: - osuwiska aktywne (o powierzchni 58,7 ha, co stanowi 3,01% powierzchni wszystkich osuwisk), - osuwiska okresowo aktywne (o powierzchni 92,76 ha, co stanowi to 4,75% powierzchni wszystkich osuwisk), - osuwiska nieaktywne (o powierzchni 1800,02 ha, co stanowi to 92,24% powierzchni wszystkich osuwisk). Ponadto na terenie gminy Brenna zarejestrowano 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi o łącznej powierzchni 123,26 ha. PIG W latach 2021-2024 Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) nie prowadził monitoringu instrumentalnego na osuwiskach w gminie Brenna.	178 osuwisk 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi
2.	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Gmina Brenna W latach 2021-2024 zadanie nie było realizowane.	-
3.	Wprowadzanie zapisów w miejscowych PZP ograniczających zabudowę na terenach osuwiskowych	Gmina Brenna Tereny osuwiskowych są opisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego: Uchwała Nr XXI/207/21 Rady Gminy Brenna z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brenna dla obszaru w rejonie góry Kotarz w Brennej – Etap I Uchwała Nr XX/200/20 Rady Gminy Brenna z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brenna dla obszaru w rejonie góry Kotarz w Brennej – Etap II (weszła w życie 8 lutego 2021 r.) Uchwała Nr XLVII/378/22 Rady Gminy Brenna w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostek strukturalnych Brenna Spalona i Brenna Centrum.	
4.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego	Organy administracji geologicznej Marszałek jako organ administracji geologicznej, w zakresie ochrony złóż kopalin, współdziała z organami gmin w ramach postępowań prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. – o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (t. j. Dz.U. z 2024 r., poz. 195 ze zm.).	-

	wydobycia poprzez system kontroli	Zgodnie z tymi przepisami opiniowane są: plany ogólne gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, oraz uzgadniane projekty decyzji o warunkach zabudowy i projekty decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także uzgadniane inwestycje mieszkaniowe. Przedmiotem opinii/uzgodnień są złoża, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, innych niż złoża strategiczne. Na etapie współdziałania z gminami, organ administracji geologicznej informuje o udokumentowanych złożach, wskazuje na wymóg ochrony złóż kopalin przed działaniem uniemożliwiającym zagospodarowanie złoża i potrzebę zapewnienia możliwości ich wydobywania lub wykorzystania. W latach 2023 i 2024 organ administracji geologicznej współdziałał z powiatem cieszyńskim w ramach postępowań z zakresu planowania przestrzennego. W ww. okresie nie zostały udokumentowane nowe złoża będące w kompetencji Marszałka.	
5.	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Cieszyńskiego	Użytkownicy złóż W latach 2021-2024 na terenie gminy Brenna nie wydawano decyzji dot. Rekultywacji terenów poeksploatacyjnych. Brak jest również danych dotyczących prowadzenia rekultywacji.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 21 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Wydobycie surowców naturalnych	b.d.	b.d.
2	Grunty zrehabilitowane w danym roku - powierzchnia	b.d.	0 ha
3	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	b.d.	0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, 2025 rok

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1290 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopaliny jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóż jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce sporządzonego przez PIG PIB według stanu na 31 grudnia 2024 r.” na terenie gminy Brenna występują:

Tabela 22. Złoża naturalne występujące na terenie gminy Brenna

Lp.	Nazwa złoża/kod złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie (w 2024 r.)
			geologiczne	przemysłowe	
Gaz ziemny					
1	Pogórz 1295	E	10,93 mln m³	10,85 mln m³	0,14 mln m³
Piaskowiec					
2	Brenna – M 8161	Z	559 tys. Mg	-	-
3	Brenna Beskid-Jatny 800	P	17 675 tys. Mg	-	-
4	Brenna-Jarząbek 6702	Z	202 tys. Mg	-	-
5	Brenna – Leśniczówka 803	R	35 627 tys. Mg	-	-
6	Cisowa 581	Z	500 tys. Mg	-	-
7	Cisowa 9083	E	2 226,10 tys. Mg	-	5 tys. Mg
8	Cisowa 1 9143	T	2 442,70 tys. Mg	-	-
9	Głębiec 801	Z	1 454 tys. Mg	-	-
10	Głębiec 1 15512	E	4 698,78 tys. Mg	4 069,09 tys. Mg	4,79 tys. Mg
11	Tokarzówka 802	Z	1 359 tys. Mg	-	-
12	Tokarzówka 1 9390	Z	1 009 tys. Mg	-	14,03 tys. Mg
Piaski i żwiry					
13	Górki Wielkie 18116	R	789 tys. Mg	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.

Legenda:

P – rozpoznano wstępnie,

R – rozpoznano szczegółowo,

Z – zaniechano wydobywania,

E – złoża eksploatowane

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Obecnie żaden przedsiębiorca na terenie gminy Brenna nie posiada decyzji Starosty Cieszyńskiego na poszukiwanie i rozpoznanie złóż kopalin.

Marszałek jako organ administracji geologicznej, współdziała z organami gmin w ramach postępowań prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 977 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. – o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (tj. Dz. U z 2024 r., poz. 195). Zgodnie z tymi przepisami opiniowane są: plany ogólne gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz uzgadniane projekty decyzji o warunkach zabudowy i projekty decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także uzgadniane inwestycje mieszkaniowe. Przedmiotem opinii/uzgodnień są złoża, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 9

czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, innych niż złoża strategiczne (pozostałe złoża należą do zakresu kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska). Na etapie współdziałania z gminami, organ administracji geologicznej informuje o udokumentowanych złożach, wskazuje na wymóg ochrony złóż kopalin przed działaniem uniemożliwiającym zagospodarowanie złoża i potrzebę zapewnienia możliwości ich wydobywania lub wykorzystania.

Na terenie gminy Brenna wydanych zostało łącznie 8 koncesji:

- przez Starostę Cieszyńskiego (5),
- przez Marszałka Województwa Śląskiego (1),
- przez Ministra Środowiska (2).

Tabela 23 Decyzje/koncesje na wydobywanie/rekultywację na terenie gminy Brenna

Lp.	Nazwa złoża	Obszar górniczy/ Teren górniczy	Rodzaj kopaliny	Nr koncesji	Data koncesji	Okres obowiązywania	Kierunek rekultywacji - decyzje na rekultywację
Wydane przez Starostę Cieszyńskiego							
1	Beskid 9082	Beskid (KD9082)	Piaskowiec godulski (kamienie łamane i bloczne)	WS.7514-G/4/02/04 ze zm.	14.07.2005 r.	do 01.10.2047 r.	–
2**	Cisowa 9083	Zniesiony	Piaskowiec godulski (kamienie łamane i bloczne)	WS.7514-G/2/2002 zm. WS.7514-G/2/05	06.02.2003 r. 20.06.2005 r.	do 14.06.2024 r.	Leśny – decyzja Wójta Gminy Brenna z dnia 31.10.2002 r., znak: G-7222/1/02 ze zm.
3**	Cisowa 1 9143	Zniesiony	Piaskowiec godulski (kamienie łamane i bloczne)	WS.7514_G/8/04/05	07.03.2005 r.	do 07.03.2024 r.	Leśny – decyzja Wójta Gminy Brenna z dnia 22.11.2002 r., znak: G-7222/2/02
4**	Tokarzówka 1 9390	Zniesiony	Piaskowiec godulski (kamienie łamane i bloczne)	WS.7514-G/4/2003 WS.7514-G/1/2004 WS.7514-G/9/04/05	23.09.2003 r., 07.04.2004 r.	do 09.03.2025 r.	Leśny – decyzja Wójta Gminy Brenna z dnia 06.08.2002 r., znak: G-7222/1/03
5**	Brenna – M 8161	Zniesiony	Piaskowiec godulski (kamienie łamane i bloczne)	WZS-7514/G/1/99	04.01.2000 r.	do 31.12.2020 r.	Rolno-leśny – decyzja Wójta Gminy Brenna z dnia 02.12.1999 r., znak: G-7222/1/99
Wydane przez Marszałka Województwa Śląskiego							
1	Głębiec 1 15512	Głębiec V (KD15512)	Piaskowiec godulski (Kamienie drogowe i budowlane)	Nr 2944/OS/2008 z dn. 12.11.2008r.,zm. Nr 705/OS/2015 z dn. 30.04.2015r., zm. Nr 3596/OS/2017. Z dn. 27.10.2017r., zm. nr OS-RG.7422.46.2019 z dn. 01.07.2020 r.	12.11.2008r. ze ,zm.	do 31.12.2058 r.	–

** koncesje wygasłe

Źródło: pismo Starostwo Powiatowe w Cieszynie – pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 roku oraz na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.

Ponadto w gminie Brenna są koncesje na eksploatację/poszukiwanie kopalin udzielone przez Ministra Środowiska tj.:

- Obszar Gminy Brenna jest częściowo objęty koncesją na poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w obszarze „Cieszyn” udzieloną przez Ministra Środowiska decyzją koncesyjną nr 69/2009/p w dniu 11 stycznia 2010 r., znak: DGiKGe-4770-3/1411/10/MP z późn. zm. Obecnie koncesje posiada przedsiębiorca: Energia Karpaty Zachodnie sp. z o.o.
- złoża Pogórz (Gazy Ziemne GZ 1295) – koncesja nr 16/96 Ministra Środowiska z dn. 05.06.1996 r. obejmuje częściowo gm. Brenna, obr. Górki Wielkie (okres obowiązywania do 05.06.2036 r.)¹⁸

Dla terenu województwa Śląskiego działa OPI-TTP, interaktywna regionalna baza danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (www.orsip.pl). Realizatorem projektu jest Główny Instytut Górnictwa. Baza danych Systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i poprzemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami poprzemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa Systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku.

Rysunek 11 Granice złóż oraz terenów górniczych na terenie Gminy Brenna

Źródło: <http://geologia.pgi.gov.pl>

4.6.1.2 Osuwiska

Zagrożenia ruchami masowymi występują w postaci osuwisk i spelzowania głównie w południowym górskim obszarze gminy. Ukształtowanie tej części gminy predestynuje ten teren do występowania lokalnych procesów geodynamicznych i ruchów osuwiskowych. Również obecna w analizowanym terenie struktura geologiczna podłoża stwarza dogodne warunki do uaktywnienia się osuwisk. Nasiąknięta warstwa łupków staje się idealną gładzią wodonośną, po której zsuwać się mogą leżące nad nią warstwy bloków piaskowca i/lub utworów związanych z ich erozją (nadkład gruntu erozyjnego w postaci glin z rumoszem piaskowcowym, piaskiem i glebą). Występowanie

¹⁸ www.midas-app.pgi.gov.pl oraz pismo Starostwo Powiatowe w Cieszynie – pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 roku

procesów osuwiskowych obserwuje się w szczególności w obrębie stoków górskich i dolin lokalnych potoków oraz suchych jarów, na zboczach o znacznym nachyleniu.

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Oslony Przeciwsuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1: 10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno – inżynierskich.

Starosta Cieszyński, zgodnie z art. 110a ustawy Prawo Ochrony Środowiska, prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach. Dla wszystkich gmin powiatu cieszyńskiego w prowadzonym rejestrze osuwisk znajdują się mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w skali 1:10 000 oraz karty rejestracyjne.

Wg stanu na dzień 05.06.2025 r. na terenie gminy Brenna zarejestrowano 178 osuwisk o różnym stopniu aktywności. W gminie Brenna wg informacji uzyskanych z Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB) zarejestrowano:

- osuwiska aktywne (o powierzchni 58,7 ha, co stanowi 3,01% powierzchni wszystkich osuwisk),
- osuwiska okresowo aktywne (o powierzchni 92,76 ha, co stanowi to 4,75% powierzchni wszystkich osuwisk),
- osuwiska nieaktywne (o powierzchni 1800,02 ha, co stanowi to 92,24% powierzchni wszystkich osuwisk).

Ponadto na terenie gminy Brenna zarejestrowano 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi o łącznej powierzchni 123,26 ha. Osuwiska zajmują 20,44% powierzchni obszaru gminy Brenna, natomiast tereny zagrożone 1,29%. Łącznie osuwiska i tereny zagrożone zajmują 21,73% powierzchni obszaru gminy¹⁹.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie złóż surowców monitoring terenów osuwiskowych	178 osuwisk oraz 10 terenów zagrożonych ruchami masowymi ograniczenia w budownictwie na zboczach
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja nadzoru nad wydobywaniem złóż przez odpowiednie organy	możliwość skażenia gleby i wód zagrożenia potencjalnymi osuwiskami

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów surowców naturalnych

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020, poz. 2187) a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024, poz. 1290, z późn. zm.), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

¹⁹ pismo Starostwo Powiatowe w Cieszynie – pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 roku

4.7. Gleby

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb i ochrony powierzchni ziemi.

Tabela 24 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	PZDR w Cieszyń W latach 2021-2024 zadanie realizowane było przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Cieszyń. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 29 szkoleń. Dodatkowo z PROW skorzystało (przyznano dofinansowanie): • programy rolnośrodowiskowe- 6 gospodarstw, • modernizacja gospodarstw- 9 gospodarstw, • restrukturyzacja małych gospodarstw- 8 gospodarstw • inwestycje na obszarach Natura 2000- 1 gospodarstwo, • młody rolnik- 1 gospodarstwo, • przetwórstwo- 1 gospodarstwo, • zagrody edukacyjne- 4 Z porad i konsultacji Ośrodka skorzystało około 1 350 rolników głównie dotyczące dopłat bezpośrednich, PROW, dobrostanu zwierząt, dyrektywy azotanowej, hodowli zwierząt żywienia, agroturystyki, zagród edukacyjnych. Gospodarstwa uczestniczyły także w konkursach KRUS, na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne. Dodatkowo Gmina Brenna prenumeruje Aktualności Rolnicze, które udostępniane są rolnikom z terenu gminy. Gmina Brenna zapewniała także miejsce dla doradcy Ośrodka Doradztwa Rolniczego, który pomaga i udziela niezbędnych informacji rolnikom.	29 szkoleń
2.	Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	OSCHR w Gliwicach Badania gleb wykonywane są w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Próbkę glebowe pobierane są w 5-letnich odstępach czasowych. Natomiast w obszarze gminy Brenna nie są prowadzone badania. Rolnicy mogą skorzystać z programu "Grunt to wiedza", jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze. Program realizowany jest przy współpracy z akredytowanymi Laboratoriami Okręgowych Stacji Chemiczno - Rolniczych. Celem programu jest popularyzacja technologii optymalnego nawożenia z uwzględnieniem rodzaju uprawy i zasobności gleby, jak również rozwój nowych technologii nawożenia i produktów nawozowych dostosowanych do potrzeb polskiego rolnictwa. W okresie sprawozdawczym realizowano IX, X, XI i XII edycję Programu. Rolnicy mają także możliwość zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno- Rolniczej Gliwicach. W latach 2023-2024 OSChr przeprowadziło badania użytków rolnych na powierzchni 1179,83 ha należących do 124 gospodarstw rolnych powiatu cieszyńskiego. Wyniki odczynu i zasobności gleb w	-

		makroelementy w 1478 próbkach gleb przedstawiono w rozdziale poniżej.	
3.	Realizacja Programu Owca -Plus	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego Realizacja wypasu na terenach gminy Brenna wskazanych w Wojewódzkim Programie Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027, w latach 2023-2024 była realizowana przez Fundację na rzecz rozwoju owczarstwa. W 2023 roku w ramach zadania „Czas na owce w Beskidach” udzielono dotacji w wysokości 104 289,00 zł na działania dotyczące ochrony przyrody i krajobrazu – wypas na obszarze łącznie 57,16 ha. W 2024 roku w ramach zadania „Owce na hale” udzielono dotacji w wysokości 156 970,00 zł na działania dotyczące ochrony przyrody i krajobrazu – wypas na obszarze łącznie 57,16 ha. Ponadto w ramach Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027 w latach 2023-2024 na terenie gminy zrealizowano działania promocyjne.	-
4.	Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN W latach 2023-2024 WIORiN w Katowicach, Oddział w Cieszynie, na terenie Gminy Brenna przeprowadził łącznie: • 2 kontrole wytwarzania materiału siewnego, • 6 kontroli obrotu i przechowywania materiału siewnego. • 5 kontroli sprzedawców środków ochrony roślin, • 8 kontroli stosowania środków ochrony roślin. W powyższym okresie, podczas przeprowadzania kontroli stwierdzono jedynie 1 nieprawidłowość dotyczącą stosowania środków ochrony roślin.	
5.	Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy Na terenie Gminy Brenna według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie w latach 2023-2024 w sprawach rolno-środowiskowo-klimatycznych (WPR 2023-2027) złożono następującą ilość wniosków: • dla wariantu 1.5 Półnaturalne łąki świeże na Natura 2000 – ZRSK2327 – 2 wnioski na łączną powierzchnię 8,36 ha; przyznana kwota płatności: 13 137,38 zł • dla wariantu 2.5 Półnaturalne łąki świeże poza Natura 2000 ZRSK2327 – 2 wnioski na łączną powierzchnię 7,87 ha; przyznana kwota płatności: 12 997,64 zł, w sprawach rolno-środowiskowo-klimatycznych (WPR 2014-2020) złożono następującą ilość wniosków: • dla wariantu 5.5 Półnaturalne łąki świeże – PRSK – 2 wnioski na łączną powierzchnię 4,02 ha; przyznana kwota płatności: 6 017,94 zł.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

W latach 2022-2024 powierzchnia gruntów rolnych objęta decyzjami Starosty Cieszyńskiego zezwalającymi na wyłączenie z produkcji rolniczej wynosiła 0,13 ha.

W prowadzonym przez Starostę Cieszyńskiego Wykazie potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi znajdują się dwa potencjalne historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi, jednakże oba zlokalizowane poza terenem gminy Brenna.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 25 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Powierzchnia gruntów rolnych (GUS)	2 471 ha	2 391 ha
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	b.d.	22 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Brenna, GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

Gmina Brenna leży w obrębie dwóch, różniących się od siebie znacznie jednostek morfologicznych. Górki Wielkie i Górki Małe leżą w większości w obrębie Pogórza Śląskiego w jego najbliższej Beskidom strefie, stąd występujące tutaj samodzielne wzgórza (Bucze, Witalusz) i charakterystyczny podgórski krajobraz. Występują tu gleby brunatne i rdzawe porośnięte lasami mieszanymi i grądami. Zachodnia część Górek Wielkich znajduje się w dolinie Wisły – dominuje krajobraz równin zalewowych o glebach bagiennych i mądach porośniętych przez łąki i bory. Brenna leży już w całości w Beskidzie Śląskim, dominuje tu typ krajobrazu górskiego, dolnoreglowego z glebami brunatnymi i góorskimi porośniętymi lasami bukowo – jodłowymi.

W dolinie Wisły, w której leży gmina Brenna dominują mady pyłowe i gliniaste a na podwyższonych terasach gleby pseudobielicowe i brunatne. Występują także bardzo żyzne mady karpackie orz lessy i utwory lessopodobne. Obszar Pogórza Śląskiego pokrywają gleby pseudobielicowe i brunatne kwaśne, natomiast w części beskidzkiej gminy przeważają gleby bielicowe powstałe ze zwietrzliny fliszu karpackiego. jeśli chodzi o warunki uprawy, gleby występujące w gminie należą do średniociężkich i lekkich podatnych na erozję mechaniczną i wypłukiwanie. Bonitacyjnie należą do klas od III do V a ich struktura ilościowa przedstawia się następująco:

- V - 267,85 ha,
- IVb - 263,77 ha,
- IVa - 220,27 ha,
- III - 11,54 ha.

Zagrożeniem dla jakości gleb są procesy erozyjne, zarówno naturalne jak i antropogeniczne, przenawożenie na terenach upraw polowych, zanieczyszczenia przedostające się z szamb.

Tereny rolnicze gminy stanowią grunty orne, pola uprawne, sady, pastwiska oraz uzupełniające je łąki i zadrzewienia. Szczególnie przydatne dla rolnictwa są grunty III klasy bonitacyjnej, zlokalizowane w Górkach Wielkich przy północnej granicy gminy a także na południe od skrzyżowania ulicy Breńskiej i Zalesie. Wśród pól uprawnych zlokalizowana jest zabudowa siedliskowa, infrastruktura związana z obsługą rolnictwa a także wkraczająca na te tereny zabudowa mieszkaniowa. Duża część terenów, pomimo rolniczego użytkowania, nie jest wykorzystywana. Tereny rolnicze w wyniku prowadzonej polityki gminy przekształcane są w tereny budowlane, z zachowaniem fragmentów pól uprawnych połączonych ze sobą w celu zapewnienia migracji gatunków. Przekształcane są przede wszystkim grunty rolne IV i V klasy bonitacyjnej, łąki i pastwiska a także nieużytki²⁰.

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Gmina Brenna zajmuje obszar 95,63 km², z czego około 25% stanowią grunty rolne. Strukturę użytkowania gruntów zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 26 Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni Gminy Brenna

²⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brenna, 2017 rok

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy w całości gminy
1	powierzchnia ogólna gruntów	9 563	100,00%
2	użytki rolne, w tym:	2391	25,00%
3	grunty orne	1 059	11,07%
4	łąki trwałe	253	2,65%
5	pastwiska trwałe	693	7,25%
6	sady	2	0,02%
7	grunty rolne zabudowane	109	1,14%
8	grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	229	2,39%
9	grunty pod stawami	0	0,00%
10	grunty pod rowami	7	0,07%
11	nieużytki	39	0,41%
12	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym:	6 250	65,36%
13	lasy	6 250	65,35%
14	grunty zabudowane i zurbanizowane	787	8,23%
15	grunty pod wodami	135	1,41%

Źródło: Starostwo Powiatowe w Cieszynie (pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 r.)

4.7.1.3. Rolnictwo

Ostatni Spis Rolny został przeprowadzony w 2020 roku. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju zmniejszyła się liczba gospodarstw o około 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów (kosztem nieużytków i ugorów).

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez GUS (Powszechny Spis Rolny z 2010 i 2020 roku) oraz przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowanych było:

- 1 116 sztuk bydła – dla porównania w 2010 roku 1 241 sztuk,
- 573 sztuki owiec – w 2010 roku dane GUS nie objęły owiec,
- 5 sztuk trzody chlewnej – dla porównania w 2010 roku 284 sztuk,
- 32 sztuk kóz – w 2010 roku dane GUS nie objęły kóz.

9 grudnia 2020 roku Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 2841/194/VI/2020 przyjęto Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej - Owca Plus do roku 2027.

Realizacja wypasu na terenach gminy Brenna wskazanych w Wojewódzkim Programie Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027, w latach 2023-2024 była realizowana przez Fundację na rzecz rozwoju owczarstwa.

W 2023 roku w ramach zadania „Czas na owce w Beskidach” udzielono dotacji w wysokości 104 289,00 zł na działania dotyczące ochrony przyrody i krajobrazu – wypas na obszarze:

- Trzy Kopce – 4 ha,
- Skalka – Złączana – 11,83 ha,
- Szarówka – 2 ha,
- Góra Bucze – 12 ha,
- Góra Malinka – 6 ha,

- Stasiówka – 2 ha,
- Malinka – 12 ha,
- Filipionka – 1,1 ha,
- Błatnia – 6,23 ha.

W 2024 roku w ramach zadania „Owce na hale” udzielono dotacji w wysokości 156 970,00 zł na działania dotyczące ochrony przyrody i krajobrazu – wypas na obszarze:

- Trzy Kopce – 4 ha,
- Skałka-Złączana – 11,83 ha,
- Szarówka – 2 ha,
- Góra Bucze – 12 ha,
- Góra Malinka – 6 ha,
- Stasiówka – 2 ha,
- Malinka – 12 ha,
- Filipionka – 1,1 ha,
- Błatnia – 6,23 ha.

Ponadto w ramach Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko – Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027 w latach 2023-2024 na terenie gminy zrealizowano następujące działania promocyjne:

- Piknik rodzinny na szczycie Trzech Kopców Wiślańskich. Edycja wiosenna z okazji otwarcia i edycja jesienna z okazji zakończenia sezonu owczarskiego – dotacja w wysokości 9 458,00 zł udzielona dla Fundacji Trzy Kopce,
- Ludzie wokół owiec - powrót do przeszłości – dotacja w wysokości 9 600,00 zł udzielona Stowarzyszeniu Natura i Ekologia,
- Festiwal Pasterski na Trzech Kopcach Wiślańskich – dotacja w wysokości 7 450,68 zł udzielona Fundacji Trzy Kopce,
- Ludzie wokół owiec - muzyką i tańcem malowane – dotacja w wysokości 9 173,43 zł udzielona DPS Fabryka,
- XVIII Międzynarodowe Mistrzostwa Górali Karpackich w Koszeniu Łąki – dotacja w wysokości 11 800,00 zł udzielona DPS Fabryka²¹.

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach RRW-11 w latach 2022-2024 na terenie Gminy Brenna z produkcji rolniczej wyłączono 0,13 ha gruntów rolnych (w 2022 roku)²².

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, PZDR Cieszyn oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Na terenie Gminy Brenna według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie w latach 2023-2024 w sprawach rolno-środowiskowo-klimatycznych (WPR 2023-2027) złożono następującą ilość wniosków:

- dla wariantu 1.5 Półnaturalne łąki świeże na Natura 2000 – ZRSK2327 – 2 wnioski na łączną powierzchnię 8,36 ha; przyznana kwota płatności: 13 137,38 zł
- dla wariantu 2.5 Półnaturalne łąki świeże poza Natura 2000 ZRSK2327 – 2 wnioski na powierzchnię 7,87 ha; przyznana kwota płatności: 12 997,64 zł,

w sprawach rolno-środowiskowo-klimatycznych (WPR 2014-2020) złożono następującą ilość wniosków:

- dla wariantu 5.5 Półnaturalne łąki świeże – PRSK – 2 wnioski na łączną powierzchnię 4,02 ha; przyznana kwota płatności: 6 017,94 zł²³.

²¹ pismo Województwa Śląskiego z dnia 07.07.2025 r. znak sprawy: TW-RYB.614.2.2025

²² pismo Starostwo Powiatowe w Cieszynie z dnia 27.07.2025 r. znak WS.602.3.2025

²³ pismo ARiMR Śląski Oddział Regionalny z dnia 26.06.2025 znak BDSPB12-WPPB.071.15.2025.AZ

Teren gminy podlega działaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, Oddział w Cieszynie, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2023-2024 przeprowadzono:

- 2 kontroli materiału siewnego,
- 6 kontroli obrotu i przechowywania materiału siewnego,
- 5 kontroli sprzedawców środków ochrony roślin,
- 8 kontrole stosowania środków ochrony roślin – w 1 przypadku stwierdzono niezgodność²⁴.

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są ogólnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym.

W ramach prowadzonego monitoringu wykonywane są oznaczenia fizykochemiczne próbek glebowych pobieranych w 5-letnich odstępach czasowych w 216 punktach pomiarowych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie całego kraju. Próbkę glebową w ramach szóstej tury monitoringu chemizmu gleb ornych Polski, która przypadła na lata 2020-2022, zostały pobrane w 2020 roku, a kolejne badania realizowane będą w 2025 roku. W związku z czym w latach 2023–2024 nie były wykonywane żadne prace w ramach tego monitoringu. Na terenie gminy Brenna w ramach sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych. Natomiast na terenie sąsiadującym w m. Cieszyn zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowy nr 407.

Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwiczach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia.

W latach 2023-2024 OSChR przeprowadziło badania użytków rolnych na powierzchni 1179,83 ha należących do 124 gospodarstw rolnych powiatu cieszyńskiego. Wyniki odczynu i zasobności gleb w makroelementy w pobranych próbkach przedstawiono poniżej.

- Kategoria agronomiczna gleby (1473 próbek):
 - Bardzo lekka 0 próbek (0%),
 - Lekka 1 próbka (0%),
 - Średnia 83 próbki (6%),
 - Ciężka 1389 próbek (94%).
- Odczyn pH (1488 próbek):
 - Bardzo kwaśny 181 próbek (12%),
 - Kwaśny 323 próbki (22%),
 - Lekko kwaśny 479 próbek (33%),
 - Obojętny 270 próbek (18%),
 - Zasadowy 235 próbek (15%),
- Potrzeby wapnowania(1478 próbek):
 - Konieczne 436 próbek (30%),
 - Potrzebne 226 próbek (15%),
 - Wskazane 243 próbki (16%),
 - Ograniczone 188 próbek (13%),
 - Zbędne 385 próbek (26%),
- Zawartość fosforu (1448 próbek)
 - Bardzo niska 418 próbek (30%),

²⁴ pismo WIORiN w Katowicach Oddział w Cieszynie nr sprawy: OCi.021.3.2025

- Niska 347 próbek (23%),
- Średnia 216 próbek (15%),
- Wysoka 112 próbek (8%),
- Bardzo wysoka 355 próbek (24%),
- Zawartość potasu (1448 próbek):
 - Bardzo niska 481 próbek (35%),
 - Niska 317 próbek (21%),
 - Średnia 411 próbek (28%),
 - Wysoka 110 próbek (7%),
 - Bardzo wysoka 129 próbek (9%),
- Zawartość magnezu (1448 próbek):
 - Bardzo niska 77 próbek (5%),
 - Niska 427 próbek (29%),
 - Średnia 561 próbek (40%),
 - Wysoka 250 próbek (17%),
 - Bardzo wysoka 133 próbek (9%).²⁵

Zasadnym rozwiązaniem z rolniczego punktu widzenia jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH²⁶.

Zasadnym rozwiązaniem z punktu rolniczego jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak znaczących patogenów i szkodników realizacja programu Owca Plus	brak ogólnych badań jakości gleb brak zainteresowania rolników programami rolnośrodowiskowymi
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	zwiększenie ilości pojazdów na drogach, a co za tym idzie – zwiększający się poziom metali ciężkich w glebach zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

²⁵ pismo OSCHR w Gliwicach – Zestawienie odczynu i zasadości gleb w makroelementy; badany okres: 1 stycznia 2023–31 grudnia 2024 r.

²⁶ pismo OSCHR w Gliwicach – Zestawienie odczynu i zasadości gleb w makroelementy; badany okres: 1 stycznia 2023–31 grudnia 2024 r.

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych to jest ukształtowanie terenu w tym zainteresowanie zabudową i zagospodarowaniem terenu.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Mając na względzie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno – środowiskowo – klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do jak najszerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań informacyjnych i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolną a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale z Gminą Brenna przeprowadzane przez Śląski Okręgowy Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

4.8.Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów.

Tabela 27 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Racjonalna gospodarka odpadami			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Gmina Brenna W latach 2021-2024 w ramach działań przeprowadzono łącznie 142 kontrole zakazu spalania odpadów, 16 kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych oraz 253 kontroli w ramach weryfikacji umów na odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych.	142 kontrole zakazu spalania odpadów, 16 kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania pozostałości roślinnych o 253 kontroli w ramach weryfikacji umów na odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych.
2.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina Brenna W przypadku zgłoszeń dotyczących powstawania dzikich wysypisk na gruntach prywatnych, na bieżąco prowadzone są postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i ustawy o odpadach. Informacje o pojawieniu się porzuconych odpadów były weryfikowane, a następnie jeśli okazały się potwierdzone, właściciele terenu byli obligowani do uporządkowania terenu. Z terenów gminnych odpady są usuwane na bieżąco przez ZBGK w Brennej. Prowadzono również działania edukacyjne, kontrolne i porządkowe. Wykorzystywano także kamerę (fotopułapkę), którą umieszczano w miejscach, gdzie porzuca się śmieci. W ograniczaniu powstawania dzikich wysypisk pomagały także akcje sprzątania gminy. W 2023 roku i 2024 zorganizowano akcję SprzątaMY w Gminie Brenna. W 2023 roku dla osób, które dołączyły do akcji przygotowano sadzonki drzew, a w 2024 r. upominki.	-
3.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Brenna W 2017 roku przyjęto Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Brenna na lata 2017-2032 – Uchwała Nr XXII/238/17 z dnia 21 września 2017 r. Dotacje na usuwanie azbestu w latach 2021-2024 przyznawane były na podstawie Uchwały Nr XXVII/244/21 Rady Gminy Brenna z dnia 19 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Brenna na realizację przedsięwzięć związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Brenna. W 2021 r. azbest usunięto z 6 budynków, łącznie wypłacono 3 772,49 zł na demontaż, transport i utylizację wyrobów azbestowych oraz 505,67 zł na sam transport i utylizację wyrobów składowanych. Unieszkodliwiono 6,88 Mg wyrobów. W roku 2022 zlikwidowano 7,41 Mg wyrobów zawierających azbest. W ramach dofinansowania usunięto azbest z 5 nieruchomości. Kwota dotacji wyniosła 7 248,00 zł na demontaż, transport i utylizację oraz 1 201,39 zł na sam transport i utylizację wyrobów azbestowych. W 2023 r. zlikwidowano 6,39 Mg wyrobów zawierających azbest. Azbest usunięto z 4 nieruchomości, kwota dotacji wyniosła 5 051,20 zł. Zakres prac obejmował demontaż, transport i unieszkodliwienie oraz transport i	32,19 Mg wyrobów zawierających azbest unieszkodliwionych w latach 2021-2024

		unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. W roku 2024 unieszkodliwiono 11,51 Mg wyrobów. W ramach dofinansowania usunięto azbest z 8 nieruchomości. Kwota dotacji wyniosła 8 309,30 zł. Łącznie w latach 2021-2024 unieszkodliwiono 32,19 Mg wyrobów zawierających azbest z 23 nieruchomości.	
4.	Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Brenna W ramach systemu odbioru odpadów przez gminę, właściciel nieruchomości zobowiązany jest do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych korzystając z przystosowanych do tego celu worków otrzymanych od podmiotu odbierającego odpady komunalne. Stosuje się następujące kolory worków: niebieski (na papier), żółty (na metale i tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe), zielony (na szkło), brązowy (na odpady biodegradowalne). Oprócz odbioru odpadów segregowanych „u źródła” zadanie jest realizowane także przez gminny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych zlokalizowany w Brennej przy ul. Wyzwolenia 34 – teren Zakładu Budżetowego Gospodarki Komunalnej w Brennej. W ramach uiszczanej przez właściciela nieruchomości zryczałtowanej miesięcznej opłaty w punkcie odbierane są następujące rodzaje odpadów: odpady niebezpieczne, w tym chemikalia, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inny sprzęt wielkogabarytowy, zużyte opony, odpady zbierane w sposób selektywny, w tym odpady z papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, odpady opakowaniowe, oraz opakowania wielomateriałowe, odpady remontowo-budowlane stanowiące odpady komunalne, odzież i tekstylia. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony odbierane są po ich wystawieniu przed posesję raz w roku, w terminie określonym w harmonogramie odbioru śmieci. Dodatkowo na terenie gminy znajdują się konfiskatory na przeterminowane lekarstwa oraz pojemniki na zużyte baterie. W budynku Urzędu Gminy na korytarzach znajdują się kolorowe pojemniki na segregację odpadów tworząc tzw. strefy segregacji. Punkty te stanowią nie tylko możliwość segregacji odpadów przez osoby będące w urzędzie, ale przede wszystkim stanowią edukacyjny wymiar. W celu rozwijania selektywnej zbiórki w 2023 roku i 2024 roku umożliwiono mieszkańcom oddawanie zużytego oleju do specjalnych pojemników roztawionych na terenie gminy. Prowadzono także kampanie informacyjne co zrobić ze zużyтым olejem spożywczym, jak prawidłowo go segregować, i jak wygląda proces związany z recyklingiem zużytego oleju. Rozmieszczenie wszystkich pojemników na terenie gminy można sprawdzić na mapie: www.segregujolej.pl/mapa. W zakresie selektywnego zbierania, część bioodpadów kuchennych i ogrodowych powstających na terenie Gminy Brenna jest zagospodarowywana we własnym zakresie przez mieszkańców poprzez kompostowanie. Zgodnie z Uchwałą Nr LVIII/469/23 Rady Gminy Brenna z dnia 27 listopada 2023 r. w sprawie ustalenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnym zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanej budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym – uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. (1 złoty miesięcznie od osoby zamieszkującej nieruchomość). Na dzień 31.12.2024 roku zgłoszonych było 1 991 kompostowników.	

5.	Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Brenna W latach 2021-2024 podejmowano szereg działań informacyjno- edukacyjnych dotyczących konieczności właściwego postępowania z odpadami. Wśród działań można wymienić m.in.: • uruchomienie aplikacji dla mieszkańców o odpadach, zasadach segregacji oraz harmonogramem odbioru, • montaż tablic edukacyjnych wzdłuż nabrzeża Brennicy m.in. w tematyce odpadów, segregacji, • montaż tabliczek "posprzątaj po swoim psie", • organizacja akcji „Wielkie porządki w gminie Brenna”, • organizacja akcji "SprzątaMY w Gminie Brenna", - wysyłka ulotek informacyjnych do mieszkańców, - artykuły w gazetce (m.in. zakaz spalania śmieci, posprzątaj za swoim pupilem, zakaz spalania odpadów zielonych, czy przestrzeń publiczna nie jest miejscem do podrzucania odpadów). W ramach zadania umieszczano także artykuły na stronie internetowej dotyczące gospodarki odpadami, np. w zakresie segregacji odpadów, czy zalet kompostowania biododpadów. W działaniach edukacyjnych dot. właściwej gospodarki odpadami duży udział mają także szkoły, np. prowadzono zajęcia dotyczące recyklingu, segregacji odpadów, elektrośmieci; ponadto realizowano projekty pod hasłami Nasza Planeta - Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Segregacja Śmieci i wiele więcej.	
6.	Budowa nowego PSZOK-a	Gmina Brenna W latach 2021-2024 zadanie nie było realizowane	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

Starosta Cieszyński wydał łącznie 1 zezwolenie na przetwarzanie odpadów dla przedsiębiorstwa zlokalizowanego na terenie gminy Brenna²⁷.

Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w latach 2021-2024 na terenie Gminy Brenna przeprowadził łącznie 35 kontroli podmiotów korzystających ze środowiska, w tym 7 kontroli w zakresie gospodarki odpadami.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 28 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych i PSZOK)	3 390,31 Mg 267,74 Mg- zebrane na PSZOK	3 441,33 Mg 94,454 Mg zebrane na PSZOK
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]	270,028 Mg	299 Mg
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	60%	43,80% nie osiągnięty
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów	98%	nie obliczano w 2024 roku

²⁷ pismo Starostwo Powiatowe w Cieszynie – pismo nr WS.602.3.2025 z dnia 24.07.2025 roku

	budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]		
--	---	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Brenna, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie Gminy Brenna źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2021-2024 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028 (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr VII/6/8/2024 z dnia 21 października 2024 roku). Nadrzędnym celem PGOWŚ2028 jest rozwój i doskonalenie na terenie województwa śląskiego systemu gospodarki odpadami uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami, w szczególności zapobieganie ich powstawaniu oraz przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu.

Celem obowiązującego Planu jest ponadto określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2028 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- dążenie do poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych w wysokości 55% dla 2025 roku i 65% dla 2035 roku,
- minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 roku i 10% 2035 roku,
- wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu, szeroko pojęte ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów), ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności,
- zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki

odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązywać będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie Gminy Brenna

Na terenie Gminy Brenna odpady komunalne powstają głównie w gospodarstwach domowych, a także na terenach nieruchomości niezamieszkałych (obiekty letniskowe lub mieszkalne użytkowane okazjonalnie oraz obiekty użyteczności publicznej). Ponadto odpady komunalne powstają także na terenach otwartych, w przestrzeni publicznej (odpady z koszy ulicznych, zmiotki, odpady z placów targowych i zieleni publicznej).

W 2022 roku w wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego Gmina Brenna zawarła umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Umowa obejmowała usługi w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych. Ponadto, odpady zbierane w sposób selektywny odbierane były w ramach prowadzonego PSZOK-u przez Zakład Budżetowy Gospodarki Komunalnej w Brennej. Nieruchomości zamieszkałe zostały wyposażone w worki na odpady.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku w Gminie Brenna odbierane były w sposób selektywny następujące frakcje odpadów:

- papier i tektura,
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- opakowania wielomateriałowe,
- odpady ulegające biodegradacji,
- popiół ze spalania w kotłach domowych,
- powstające w gospodarstwach domowych odpady niebezpieczne tj. przeterminowane leki,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte opony,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe.

Selektywnie zbierane odpady komunalne gromadzone były w workach o odpowiedniej kolorystyce dla poszczególnych rodzajów odpadów:

- żółty – metale i tworzywa sztuczne,
- niebieski – papier i tektura,
- zielony – szkło,
- szary – popiół,
- brązowy – odpady biodegradowalne,
- czarny - zmieszane – niesegregowane zmieszane odpady komunalne.

Odpady z rozbioru i remontu obiektów budowlanych wykonywanych we własnym zakresie przez właściciela nieruchomości, były odbierane przez firmy wywozowe na podstawie zlecenia indywidualnego właściciela nieruchomości jako usługa dodatkowa. Ponadto odpady te mogą zostać przekazane na PSZOK zgodnie z podjętą Uchwałą nr XI/119/19 Rady Gminy Brenna z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony odbierane były po ich wystawieniu przed posesję, jeden raz w roku, w terminie określonym w harmonogramie odbioru odpadów komunalnych na dany rok.

Odpady zielone, powstające w wyniku pielęgnacji zieleni na terenie nieruchomości zamieszkałych były kompostowane w przydomowych kompostownikach lub gromadzone na posesji w workach i przekazywane w ramach odbioru odpadów komunalnych firmie.

Popiół powstały ze spalania paliw stałych w piecach domowych był gromadzony na posesji w workach i oddawany w ramach odbioru odpadów komunalnych przez firmę.

Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne powstające na terenie nieruchomości zamieszkałych w Gminie Brenna gromadzone są w pojemnikach lub workach.

Zapisami Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Brenna ustalono częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości:

- odpady segregowane – raz w miesiącu,
- odpady zmieszane – dwa razy w miesiącu w okresie od 1 kwietnia do 31 października i raz w miesiącu w pozostałym okresie,
- odpady wielkogabarytowe - wystawione przez mieszkańców nieruchomości, w określony dzień – jeden raz w roku,
- popiół – raz w miesiącu,
- odpady biodegradowalne - dwa razy w miesiącu w okresie od 1 kwietnia do 31 października i raz w miesiącu w pozostałym okresie.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu gmina prowadzi działania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy.

Na terenie gminy nie ma możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Na podstawie przekazanych Sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Brenna w roku 2024 uzyskano informacje o ilości odebranych odpadów komunalnych. Łączna ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Brenna wynosiła 3 535,784 Mg, w tym:

- 20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – 1649,03 Mg
- 20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji – 385,28 Mg
- 20 03 07 Odpady wielkogabarytowe – 245,78 Mg
- 20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne (inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, 20 01 35) – 9,82 Mg
- 20 01 35* Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne (inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zaw. niebezpieczne składniki) – 4,06 Mg
- 20 01 99 Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny – 243,74 Mg
- 16 01 03 Opony – 18,5 Mg
- 20 01 32 Przeterminowane leki – 0,5 Mg
- 15 01 07 Opakowania ze szkła – 323,95 Mg
- 15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych i metali – 341,71 Mg
- 15 01 01 Opakowania z papieru i tektury – 109,18 Mg

Surowce wtórne odebrane w ramach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych tj. papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło oraz pozostałe odpady odebrane na terenie Gminy Brenna w tym odpady biodegradowalne zostały przekazane do instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Natomiast przeterminowane lekarstwa zebrane w konfiskatorach umieszczonych na terenie trzech aptek poddane zostały procesowi unieszkodliwienia termicznego w specjalistycznej instalacji.

Masa odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy przekazanych do termicznego przekształcania wyniosła w 2024 roku 9,4157 Mg, zaś stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do masy odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy wyniósł – 0,27%.

Obowiązkiem gmin, wynikającym z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Zgodnie z danymi zawartymi w rocznych sprawozdaniach składanych przez podmioty odbierające, zbierające odpady komunalne z terenu Gminy Brenna za rok 2024; na podstawie danych prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, na podstawie informacji przekazanych przez prowadzących instalacje komunalne obliczono poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, który wyniósł – 43,80 % (wymagany poziom, który powinna uzyskać Gmina za 2024 r. to min. 45 % wagowo). Tym samym, w roku 2024 r., wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych nie został osiągnięty.

4.8.1.3. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację Wójtowi Gminy Brenna. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Na obszarze gminy Brenna wykonano terenową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest w 2017 roku. Na jej podstawie opracowano „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Brenna na lata 2017-2032” (przyjęty uchwałą nr XXII/238/17 Rady Gminy Brenna z dnia 21 września 2017 r.). W trakcie inwentaryzacji zewidencjonowano 554,79 Mg wyrobów zawierających azbest na 372 posesjach.

Na podstawie uchwały nr LXIII/513/24 Rady Gminy Brenna z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Brenna na realizację przedsięwzięć związanych z usunięciem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Brenna mieszkańcom przyznawane są dotacje.

Kwota dofinansowania wynosi 60 % kosztów kwalifikowanych, jednak nie więcej niż:

- 1600 zł brutto/Mg (tona) w przypadku przedsięwzięcia polegającego na demontażu, transporcie i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest,
- 1200 zł brutto/Mg (tona) w przypadku przedsięwzięcia polegającego na transporcie i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest.

Całkowita kwota dofinansowania nie może przekraczać 2000,00 zł brutto (słownie dwa tysiące złotych) na jedno przedsięwzięcie.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 1 100 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1 500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych z Bazy Azbestowej na koniec 2024 roku na terenie gminy Brenna jest jeszcze 604 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 299 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 903 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2024 roku usunięto 33% wyrobów.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj.:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu Gminy Brenna powinno być usunięte do końca 2024 ponad 50% odpadów zawierających azbest. Dane powyższe wskazują, iż gmina ma niskie tempo usuwania azbestu. Zwiększenie tempa można uzyskać poprzez promocje Programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków, jakie wynikają z użytkowania i posiadania jego powłok.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami poprawnie działający system gospodarowania odpadami kontrole mieszkańców w zakresie palenisk domowych	wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany powstawanie miejsc nielegalnego składowania odpadów
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami edukacja ekologiczna w przedszkolach i szkołach	przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Gmina Brenna prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji.

W harmonogramie zadań zapisano, że gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i w dalszym ciągu organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłej części społeczeństwa gminy.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące miejsca nielegalnego składowania odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Źródłem finansowania zadania będą środki własne oraz dostępne dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

4.9. Zasoby przyrodnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 29 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Zwiększenie lesistości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gminy Brenna W latach 2021-2024 zadanie było realizowane m.in. poprzez: - gra terenowa „Bliżej natury i zwierząt” zorganizowana przez Ośrodek Promocji, Kultury i Sportu, - wycieczki trekkingowe „Poznajemy Góry Bucze”, Leśny Dzień Dziecka, - prowadzono i udostępniano Obserwatorium Nietoperzy, organizowano Nocne warsztaty z nietoperzem, - piknik ekologiczny „Z natury” którego bohaterem był nietoperz. Odbłyły się ekologiczne warsztaty, konkursy z nagrodami i animacje oraz kiermasz Eko książek, a także interaktywny spektakl dla dzieci o tematyce ekologicznej, - konkurs fotograficzny „Gmina Brenna – siła natury”. Konkurs miał na celu ukazanie niezwykłego piękna oraz bogactwa przyrody Gminy Brenna, - odnowione zostały tablice edukacyjne zamontowane wzdłuż brzegu rzeki Brennicy, w tym o tematyce przyrodniczej (płyty, ptaki, różnorodność biologiczna, śmieci w lesie). Ponadto prowadzono także edukację poprzez stronę internetową, gazetkę – zamieszczając artykuły, np. o zakazie wypalania traw, ochronie zwierząt leśnych, domowych, o siedliskach gatunków chronionych, siedliskach ptasich podczas prac termomodernizacyjnych, inwazyjnych gatunkach obcych, ochronie nietoperzy w okresie zimowym itp. Edukację przyrodniczą prowadziły także szkoły. Warto wskazać, iż w październiku 2023 roku powstała kolejna nowa Zielona Pracownia na terenie Gminy Brenna, a dokładniej w Szkole Podstawowej nr 2 Brenna - Bukowa. Pracownia „U źródeł Brennicy – różnorodność biologiczna Przełęcz Karkoszczonka” została dofinansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. W nowej pracowni odbywają się lekcje m.in. przyrody, zajęcia rozwijające zdolności przyrodniczo – matematyczne, zajęcia Kółka Przyrodniczego, spotkania Szkolnego Koła LOP. Działania podjęte w ramach projektu nie tylko przybliżą uczniom szkoły świat fauny i flory przełęcz Karkoszczonka, ale także wpłyną korzystnie na sposób nauczania. Zajęcia realizowane w pracowni oraz zakupione pomoce dydaktyczne ułatwią uczniom opanowanie treści podstawy programowej z zakresu badania środowiska przyrodniczego, poznawania przyrody najbliższej okolicy oraz z zakresu ekologii. ZPKWŚ w Katowicach ZPKWŚ Oddział Biura w Żywcu realizował działania w zakresie edukacji przyrodniczej i ekologicznej zgodnie z wymaganiami ustawowymi oraz statusowymi ZPKWŚ. Tematyka warsztatów przyrodniczych poruszała zagadnienia związane z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, chronionego w ramach europejskiej sieci Natura 2000 oraz kwestie związane z szeroko pojętą edukacją ekologiczną oraz dobrymi praktykami w życiu codziennym mającymi wpływ na stan środowiska (m.in. tematyka związana ze smogiem czy segregacją śmieci). W latach 2020-2024 zrealizowano: - ogólnopolski konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”, - ogólnopolski konkurs fotograficzny „Magia Beskidów”,	

		- wojewódzkie konkursy plastyczne i fotograficzne koordynowane przez Ośrodki Edukacyjne ZPKWŚ, - warsztaty terenowe na obszarze parków krajobrazowych, - warsztaty terenowe na sensorycznej ścieżce przyrodniczej w Ośrodku, - pogadanki w Ośrodku oraz w placówkach oświatowych, - akcje ekologiczne (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Święto Drzewa), - zajęcia okazjonalne o tematyce przyrodniczej (m.in. Międzynarodowy Dzień Roślin, Międzynarodowy Dzień Krajobrazu). Ponadto ZPKWŚ Oddział Biura w Żywcu przygotowuje oraz rozpowszechnia cykl filmów edukacyjno-popularyzatorskich o treściach przyrodniczych związanych z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym, które publikowane są regularnie na profilu społecznościowym ZPKWŚ oraz wykorzystywane są przez placówki oświatowe w trakcie działań edukacyjnych. Nadleśnictwo Ustroń W latach 2021-2024 w ramach realizacji zadania nadleśnictwo prowadziło następujące działania: - zajęcia terenowe i wycieczki z przewodnikiem, - spotkania z leśnikiem w szkołach, - spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą, - konkursy leśne, - akcje, imprezy okolicznościowe, - wystawy edukacyjne.	
2.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Brenna W ramach realizacji zadania w latach 2021-2024 prowadzono wycinkę drzew w złym stanie zdrowotnym, drzew zagrażających, równocześnie w zamian za usunięty drzewostan na terenie gminy dokonano nowych nasadzeń w ilości 145 sztuk. Wykonano także pielęgnację 10 drzew. Prócz wskazanych działań związanych z zadrzewieniem przydrożnym, w okresie sprawozdawczym, poddano także pielęgnacji drzewa pomnikowe. W 2021 r. całkowity koszt zadania wyniósł 3 200 zł brutto. W ramach zadania poddano pielęgnacji dwa drzewa z gatunku dąb szypułkowy. W roku 2022 r. poddano pielęgnacji dwa drzewa tj. dąb szypułkowy i dąb czerwony, całkowity koszt wyniósł 3 600 zł brutto. W 2023 roku całkowity koszt zadania wyniósł 2 400,00 zł brutto. W ramach zadania poddano pielęgnacji jedno drzewo z gatunku dąb szypułkowy. W 2024 r. całkowity koszt wyniósł 6 000,00 zł brutto poddano pielęgnacji dwa drzewa z gatunku dąb szypułkowy. 20% powyższych kosztów to wkład własny Gminy, zaś 80% - to dotacja z Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.	nasadzenia 145 szt. drzew
3.	Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Brenna Nie wyznaczono nowych korytarzy ekologicznych.	
4.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym realizacja projektu: Rowerem przez Beskidy, Etap I	Gmina Brenna Projekt Rowerem przez Beskidy jest realizowany w partnerstwie przez 3 gminy powiatu cieszyńskiego - beneficjentami projektu są: Miasto Ustroń (Lider projektu) oraz Miasto Wisła i Gmina Brenna. W ramach projektu każdy z partnerów zrealizuje określony zakres działań. W przypadku Gminy Brenna w ramach zadania w 2021 roku zrealizowano: Przebudowę dróg technologicznych na wałach rzeki Brennica na trasę rowerową w Górkach Wielkich w ramach zadania p.n. "Rowerem przez Beskidy, etap I" – odcinek 1 (długość odcinka 685 mb), Przebudowę dróg technologicznych na wałach rzeki Brennica na trasę rowerową w Górkach Wielkich w ramach zadania p.n. "Rowerem przez Beskidy, etap I" – odcinek 2 i 3 (łącznie: 1 928 mb), Przebudowę dróg technologicznych na wałach rzeki Brennica na trasę rowerową w Górkach Wielkich w ramach zadania p.n. "Rowerem przez Beskidy, etap I" – części odcinka nr 2 (długość 114 mb),	

		„Rowerem przez Beskidy - etap I” dla zadania: Rozbudowa kładki nad rzeką Wisłą w miejscowości Górki Wielkie – „Przebudowa kładki w ciągu ul. Spokojnej”. W grudniu 2023 r. zakończono zadanie pn. Utworzenie trasy rowerowej: część 1 - ul. Spokojna, MOR oraz część 2 - wał nad rzeką Wisłą w miejscowości Górki Wielkie w ramach projektu pn. „Rowerem przez Beskidy – etap I” w zakresie Części 2 – wał nad rzeką Wisłą”. W czerwcu 2023 r. zakończono roboty w zakresie przebudowy -rozbudowy kładki nad rzeką Wisłą w miejscowości Górki Wielkie realizowanej w ramach zadania pn.: Utworzenie trasy rowerowej łączącej gminę Ustroń z Gminą Brenna na terenie działek nr 1653/2, 1653/3, 1653/5, obręb Górki Wielkie, gmina Brenna, w ramach projektu pod nazwą „Rowerem przez Beskidy, Etap I”. W czerwcu 2024 r. dokonano odbioru końcowego robót związanych z realizacją inwestycji pn. „Zagospodarowanie terenu rekreacyjnoturystycznego przy trasie rowerowej Via Ducalis w Górkach Wielkich”. W 2021 r. w ramach realizacji projektu Za woniom drzewa utworzono drewnianą Transgraniczną Strefę Kultury (TSK) nawiązującą do twórczości Z. Kossak - w okolicy Ośrodka pod Brandysem powstał drewniany plac zabaw. Dodatkowo w ramach projektu prowadzono Warsztaty (w tym na temat drzew oraz ekologii), ekspozycje, gry, plenery rzeźbiarskie. W ramach trwałości projektu „Za woniom drzewa” realizowane były plenery malarskie dla dzieci pt. „To czego nie widać”. W 2023 roku odbył się także III Plener rzeźbiarski pn. „Kacperkowe improwizacje”. W 2024 roku odbył się IV Plener Rzeźbiarski pod hasłem „Górska rapsodia na dęto i pilarkę”. Na wydarzenie, organizowane przez Ośrodek Promocji Kultury i Sportu Gminy Brenna, w ramach trwałości projektu „Za woniom drzewa”, co roku zapraszani są rzeźbiarze z Polski i Słowacji, którzy tworzą dzieła sztuki inspirowane lokalnym folklorem. Ponadto w 2021 roku realizowano Projekt „Aktywnie w naturze” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach którego otwarto plac zabaw w Brennej Leśnicy, organizowano także wycieczki przyrodnicze.	
5.	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Starosta Cieszyński W latach 2021-2024 realizowano zadanie pn.: „Wykonanie uproszczonych planów urzędzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, zlokalizowanych na terenie gmin: Brenna, Cieszyn, Chybie, Dębowiec, Golezów, Hażlach, Istebna, Skoczów, Strumień, Zebrzydowice”. Od stycznia 2022 r. w lasach własności osób fizycznych i wspólnot gruntowych prowadzone były prace taksacyjne. Projekty uproszczonych planów urzędzenia lasu wyłożone zostały w siedzibie urzędów, w tym Urzędu Gminy Brenna. Zarządzeniami z dnia 30 grudnia 2022 r. Starosta Cieszyński zatwierdził uproszczone plany urzędzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych (z wyłączeniem części działek). Okres gospodarczy obejmuje czas od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2032 roku. W 2023 r. wykonano także Uproszczony Plan Urządzania Lasu dla lasów stanowiących własność Gminy Brenna.	
6.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Ustroń W latach 2023 i 2024 na terenie Gminy Brenna zrealizowano następujące zadania ochronne: - usunięto posusz, wywroty i złomy (działania ochronne przeciwko rozprzestrzenianiu się szkodliwych owadów) – około 8 505 m³, - wykonano grodzenia upraw (działania ochronne przeciwko zwierzynie) – 4,28 ha; - zabezpieczono uprawy repelentami (działania ochronne przeciwko zwierzynie) – 257 ha, Pozyskanie drewna: 19 992,05 m³ w 2023 roku oraz 19 074,91 m³ w 2024 roku. Zrealizowano również następujące zadania hodowlane: - Czyszczenia późne: rok 2023 - 148,53 ha, rok 2024 - 154,10 ha, - Czyszczenia wczesne: rok 2023 - 21,97 ha, rok 2024 - 35,45 ha, - Pielęgnacje upraw - rok 2023 - 57,38 ha, rok 2024 - 47,55 ha,	

		Odnowienia - rok 2023 - 11,20 ha, rok 2024 - 9,38 ha, Kontrola nowych nasadzeń (upraw) wykonywana jest w 5 roku istnienia uprawy. Ocenie podlegają wszystkie uprawy leśne pochodzące z sadzenia jak i z uznanych odnowień naturalnych. Podczas kontroli określa się stopień pokrycia powierzchni przez uprawę oraz przydatności hodowlanej. Zgodnie z porozumieniem Starosty Cieszyńskiego z Nadleśniczym Nadleśnictwa Ustroń: dokonanie oceny udatności upraw leśnych objętych zalesieniem najpóźniej w piątym roku od zalesienia gruntu, jeżeli zalesienie gruntu dokonano na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich lub na podstawie przepisów o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej, zgodnie z art. 14 ust. 7 ustawy o lasach (Dz.U. z 2024 poz.530).	
7.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	W oparciu o zapisy ustawy o lasach Starosta Cieszyński na podstawie zawartych porozumień powierzył nadzór nad prowadzeniem prawidłowej gospodarki leśnej Nadleśniczemu Nadleśnictwa Ustroń. Współpraca w tym zakresie prowadzona jest od 1999 roku. Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa polega na:	wykonano prace w zakresie odnowień na powierzchni 85,06 ha oraz przebudowy drzewostanu na powierzchni 0,26 ha.
8.	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej, - wydawaniu decyzji administracyjnych, - kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego, - cechowaniu drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna. Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa w latach 2020-2024 polegał na wykonywaniu następujących prac: 2020 rok – odnowienia 29,26 ha; przebudowa drzewostanu 0,26 ha, 2021 rok – odnowienia 20,38 ha, 2022 rok – odnowienia 14,69 ha, 2023 rok – odnowienia 11,20 ha, 2024 rok – odnowienia 9,53 ha. Łącznie wykonano prace w zakresie odnowień na powierzchni 85,06 ha oraz przebudowy drzewostanu na powierzchni 0,26 ha.	
9.	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Właściciele gruntów Brak jest szczegółowych danych dotyczących realizacji zadania.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

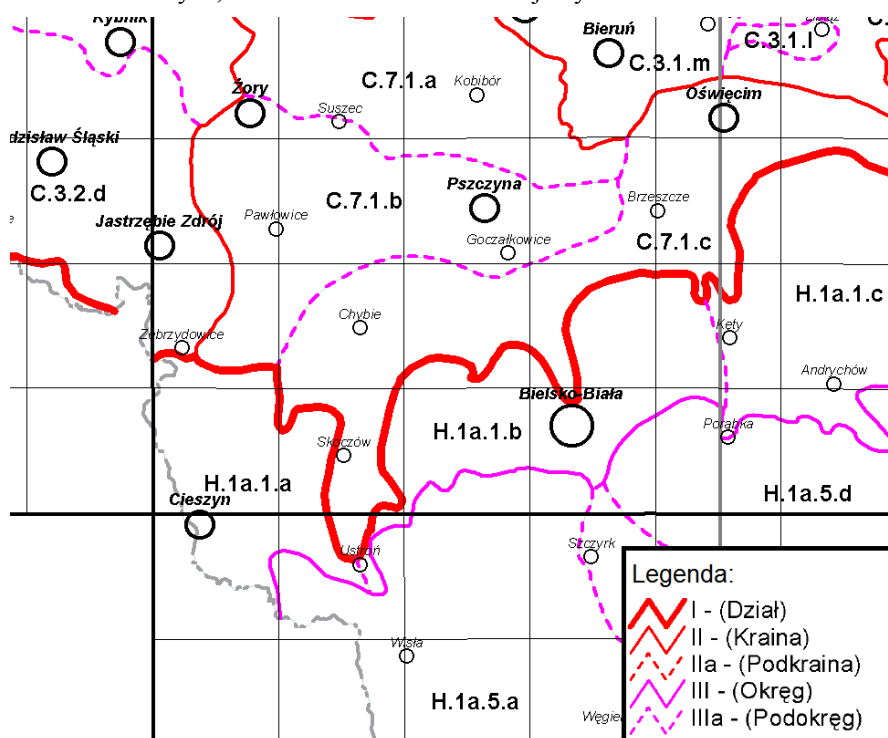
Tabela 30 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem	6 764,71 ha	6 764,71 ha
2	Obszary NATURA 2000	SOO Beskid Śląski PLH 240005 SOO Kościół w Górkach Wielkich PLH 240008	SOO Beskid Śląski PLH 240005 SOO Kościół w Górkach Wielkich PLH 240008
3	Parki Krajobrazowe	6 655,00 ha	6 655,00 ha
4	Rezerваты	0,00 ha	0,00 ha
5	Obszary chronionego krajobrazu	0,00 ha	0,00 ha
6	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	109,00 ha	109,00 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Brenna oraz GUS, BDL 2025

4.9.1.1. Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska

Na obszarze gminy można wyróżnić dwa piętra roślinności: piętro pogórza i piętro regła dolnego. Część z nich to podmokłe i suche łąki oraz zarośla nadrzeczne. Zbiorowiska leśne na wzniesieniach i stokach występują głównie na glebach kwaśnych i zbielicowanych, a w dolinach na madach inicjalnych.

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Strona 92

Zgodnie z geobotaniczną regionalizacją Polski, gmina Brenna położona jest na obszarze Działu Zachodniokarpackiego, Krainy Karpat Zachodnich oraz dwóch okręgów, tj.:

- Okręg Pogórza Śląskiego, podokręg Cieszyński H.1a.1.a, Bielski H.1a.1.b,
- Okręg Beskidzki Żywiecki, podokręg Beskid Śląski H.1a.5.a,

Okręg Pogórza Śląskie stanowi pas Pogórza Zachodniobeskidzkiego, ograniczony dolinami Olzy na zachodzie i Skawy na wschodzie, oddzielony od Beskidu Śląskiego i Małego na południu, przechodzący w Kotlinę Oświęcimską i Ostrawską na północy. Pogórza Śląskie jest porożcinane dolinami rzek: Olzy, górnej Wisły, Białej, Soły, Wieprzówki, Kleczanki i Skawy. Obszar jest gęsto zaludniony, na jego terenie znajdują się miasta: Cieszyn, Skoczów, Bielsko-Biała, Kęty, Andrychów, Wadowice.

Beskid Śląski – pasmo górskie, stanowiące część Beskidów Zachodnich. Jest podokręgiem wchodzącym w skład okręgu Beskidzki Żywiecki. Najwyższymi szczytami Beskidu Śląskiego są Skrzyczne (1257 m n.p.m.) i Barania Góra (1220 m n.p.m.), natomiast dla części czeskiej Czantoria Wielka (995 m n.p.m.).

Na stokach Baraniej Góry znajdują się tereny źródłiskowe Wisły. Beskid Śląski jest mocno zalesiony: pierwotnie dominowały tu lasy bukowo-jodłowe (buczyna karpacka), obecnie – głównie świerczyny sztucznego pochodzenia. Beskid Śląski posiada gęstą sieć osadniczą i dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Główne miasta Beskidu Śląskiego po stronie polskiej to Wisła i Szczyrk, a u północnego podnóża – Ustroń i Bielsko-Biała. Po stronie czeskiej głównymi miastami są Trzinec i Jabłonków w dolinie Olzy.

Charakterystyczne dla Beskidu Śląskiego jest występowanie stosunkowo licznych i miejscami dość rozbudowanych wychodni skalnych, a także największa na terenie polskich Beskidów koncentracja jaskiń, wśród których znajdują się m.in. dwie największe jaskinie polskiego fliszu karpackiego (Jaskinia Wiślańska – długość korytarzy 2275 m na terenie gminy Brenna oraz Jaskinia Miecharska – długość korytarzy 1838 m).

4.9.1.2. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Brenna

Na koniec 2019 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie gminy Brenna wynosiła 6 764,01 ha, co stanowiło 71% powierzchni gminy.

Formami ochronnymi przyrody na terenie gminy Brenna są: park krajobrazowy (1), zespół przyrodniczo-krajobrazowy (1), obszary Natura 2000 (2), stanowisko dokumentacyjne (1), użytek ekologiczny (2) oraz 52 pomniki przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych. Taki układ przestrzenny, wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, zapewnia warunki do samoregulacji procesów przyrodniczych, naturalnych warunków hydrologicznych oraz właściwego korzystania z rekreacji i turystyki.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Został utworzony Rozporządzeniem Nr 10/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16 czerwca 1998r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego. Na terenie gminy obejmuje on przede wszystkim lasy, ale także część podleśnych polan oraz dolinę potoku Węgierski, górne piętro Leśnicy i Hołcyny. Jego granica przebiega od doliny Jasionki, wzdłuż linii lasu pasma Błatniej, omijając częściowo zainwestowane tereny dolin Jatnego, Chrobczego i Bukowego potoku, dalej wzdłuż linii lasu przy południowym brzegu Brennicy pomijając przysiółki Nastrożny i Hołcyna, otacza dolinę Leśnicy włączając w obręb parku jej górne piętro i biegnie do zachodniej granicy gminy wzdłuż linii lasu na stokach pasma Równicy.

Powierzchnia Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego na terenie gminy wynosi 6 655,00 ha, zaś otuliny Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego – 2 899,00 ha.

Zespół przyrodniczo- krajobrazowy „Góra Bucze”

Został utworzony uchwałą nr XLII/373/10 Rady Gminy Brenna z dnia 28 października 2010 roku (Dz. Urz. Z 2011r. nr 8 poz. 113). Teren o powierzchni 1,09 km² obejmuje obszar góry Bucze wraz z przedpołem od strony północno-zachodniej.

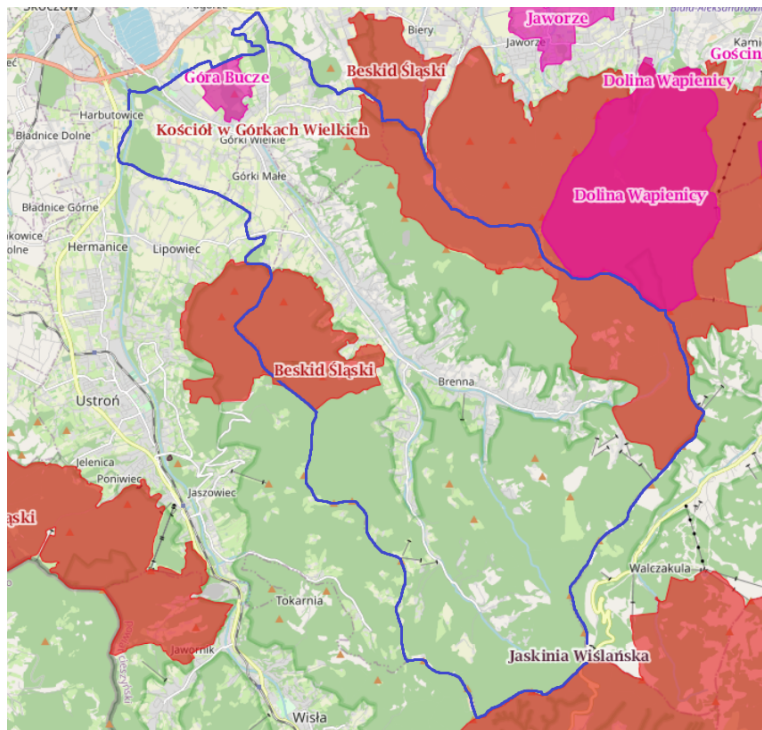
Celem utworzenia zespołu przyrodniczo- krajobrazowego było zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych źródła tufowego, ekosystemów leśnych i łąkowych ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Beskid Śląski PLH 240005

Obszar został utworzony decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana, jako dokument nr C (2008) 271 (2008/2018/WE).

Jest to obszar o dużym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności. Zidentyfikowano tu 17 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to ostoja fauny typowej dla puszczy karpackiej.

SOO Beskid Śląski zajmuje powierzchnię 26 405,25 ha. Obszar ten jest położony w masywie Beskidu Śląskiego z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i Kotlinie Żywieckiej. Przedmiotami ochrony są tu: podkowiec mały, mopek, nocek orzęsiony, nocek bechsteina, nocek duży, wilk, wydra europejska, ryś, traszka grzebieniasta, kumak górski, traszka karpacka, minóg strumieniowy, głowacz białopłetwy, brzanka, pachnica dębowa, kozioróg dębosz, biegacz gruzelkowaty, tojad mocny, tocja karpacka.

Rysunek 13 Obszary chronione na terenie gminy Brenna

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp 22.08.2025 r.)

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Kościół w Górkach Wielkich PLH 240008

Obszar został utworzony decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2008) 271) (2008/2018/WE).

Zajmuje powierzchnię 0,39 ha na terenie gminy Brenna. Zgodnie z Kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obiekt uzyskał 20 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000. W ostoi znajduje się kolonia rozrodcza dwóch gatunków nietoperzy z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 1303 – Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros* (stan ochrony FV) oraz 1324 – Nocek duży *Myotis myotis* (stan ochrony FV).

Obszar stanowi jedno z najcenniejszych stanowisk nietoperzy w regionie: w sierpniu liczebność kolonii nocka dużego wynosi ok. 190 osobników, a podkowca małego – 75 osobników. Celem ochrony w obszarze jest zachowanie aktualnych warunków bytowania i liczebności kolonii rozrodczych obydwu gatunków.

Stanowisko Dokumentacyjne Jaskinia Wiślańska

Stanowisko dokumentacyjne zostało utworzone na mocy uchwały Nr III/21/15 Rady Gminy Brenna z dnia 12 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia stanowiska dokumentacyjnego "Jaskinia Wiślańska". Położone jest na zachodnim stoku grzbietu łączącego masyw Malinowskiej Skały z masywem Trzech Kopców, nieco poniżej Przełęczy Salmopolskiej, w zakresie wysokości 820-900 m npm.

Jaskinia Wiślańska jest najdłuższą jaskinią odkrytą dotąd na terenie polskich Beskidów i jednocześnie największą jaskinią niekrasową na terenie Polski. Powstała ona w efekcie makrodylatacji szczelinowej wzdłuż powierzchni poślizgu osuwiska i jest jedną z nielicznych tego typu form dotychczas odkrytych i zbadanych w Beskidach. Długość wyeksplorowanych dotąd korytarzy wynosi obecnie 2275 m, natomiast deniwelacja – 41 m. Ze względu na labiryntowy przebieg korytarzy jaskiniowych, rozpiętość jaskini wzdłuż linii jej największego wydłużenia wynosi 120 m, zaś szerokość systemu waha się od 15 m do 50 m. Ponadto w jaskini i w jej sąsiedztwie występują ściśle chronione gatunki nietoperzy.

Celem ustanowienia stanowiska dokumentacyjnego jest zachowanie systemu jaskiniowego wraz z formą osuwiskową, w obrębie której system ten występuje oraz zabezpieczenie przed degradacją: korytarzy jaskini, osadów i nacieków jaskiniowych, a także zachowanie zbiorowisk fauny, w tym nietoperzy hibernujących w jaskini i bytujących w jej sąsiedztwie.

Uroczysko „Jasionka”

Użytek ekologiczny „Uroczysko Jasionka” położony jest na obszarze 1,1 ha, we wschodniej części gminy Brenna, na granicy z gminą Jaworze. Utworzony Rozporządzeniem Nr 14/03 Wojewody Śląskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny źródłiska pod nazwą "Uroczysko Jasionka" w gminie Jaworze i Brenna. Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych źródłiska ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin i zwierząt.

Użytek ekologiczny „Podkowcarnia”

Stanowisko kolonii rozrodczej nietoperza podkowca małego *Rhinolophus hipposideros* o powierzchni 0,06 ha. Użytek położony na terenie działki ewidencyjnej nr 193/1 we wsi Brenna ul. Żory 28, w gminie Brenna w jej północnej części. Celem ustanowienia użytku ekologicznego jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych stanowiska kolonii rozrodczej podkowca małego *Rhinolophus hipposideros* w Beskidzie Śląskim.

Korytarze ekologiczne

Na terenie gminy Brenna, oprócz wskazanych form ochrony przyrody, zlokalizowane są również korytarze ekologiczne łączące obszary Natura 2000 w Beskidzie Śląskim i stanowiące fragment krajowego południowego korytarza migracyjnego, umożliwiające migrację gatunków. Są to obszary o dużym znaczeniu dla bioróżnorodności, pełnią istotną rolę dla zachowania ciągłości ekosystemów oraz zapobiegają izolacji populacji.

Zgodnie z opracowaniem „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011) ochrona i zachowanie korytarzy jest warunkiem utrzymania ciągłości ekologicznej i genetycznej wymiany populacji zwierząt, w tym gatunków chronionych i dużych drapieżników, takich jak wilk, niedźwiedź czy ryś.

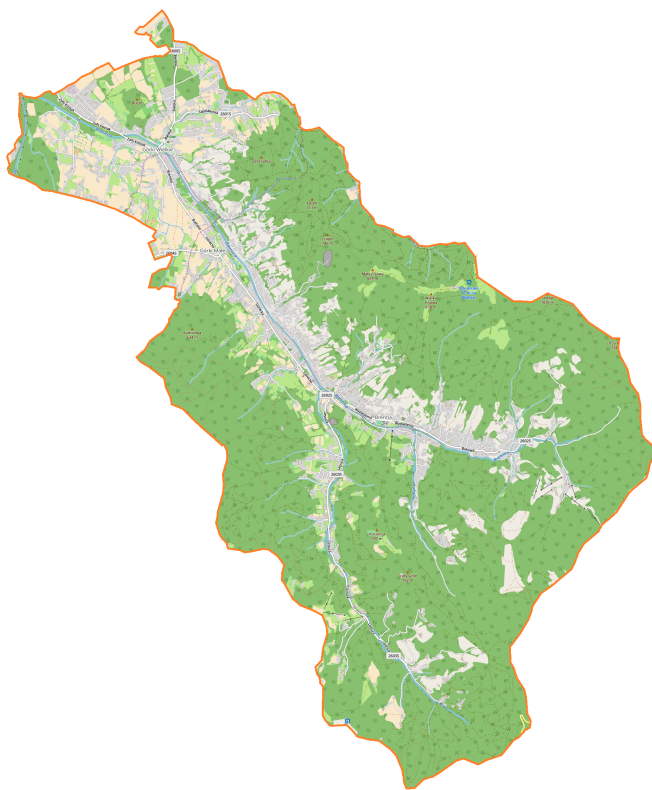
4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Brenna wynosi 6 101,2 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 4 157,93 ha²⁹,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 4 141,98 ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 4 138,21 ha,
 - lasy publiczne gminne 11,70 ha,
- lasy prywatne ogółem 1914,54 ha³⁰.

²⁹ dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, 2021

³⁰ dane Nadleśnictwa Ustroń, 2021

Rysunek 14 Obszary leśne na terenie gminy Brenna

Źródło: [https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Brenna\(gmina\)locationmap.png](https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Brenna(gmina)locationmap.png) (dostęp 22.07.2025 r.)

Na terenie gminy naturalną formacją roślinną są podgórskie i górskie łągi z udziałem olszy szarej, zaś w wyższych partiach żyzne buczyny wyżynno – podgórskie z jodłą typu zachodniokarpackiego oraz lasy jodłowo – bukowe i jodłowe typu zachodniokarpackiego, jednakże naturalne typy siedliskowe zostały wyparte i zastąpione głównie przez bory świerkowe. Przeprowadzona na obszarze gminy waloryzacja zbiorowisk roślinnych pozwoliła wyróżnić 12 obszarów zawierających płaty o walorach wysokich i bardzo wysokich, w tym: lasy bukowe z domieszką jodły (7 obszarów), lasy grądowe i łąkowe (3 obszary) oraz łąki i młaki (2 obszary).

Gospodarkę leśną na obszarze gminy prowadzi Nadleśnictwo Ustroń oraz właściciele lasów.

Nadleśnictwo Ustroń

Nadleśnictwo Ustroń sprawuje w gminie nadzór nad 4 138,21 ha lasów państwowych. Udział poszczególnych typów siedliskowych lasów w Nadleśnictwie przedstawia się następująco:

- bór mieszany świeży górski,
- las świeży,
- las wilgotny,
- las wyżynny świeży,
- las wyżynny wilgotny,
- las górski świeży,
- las górski wilgotny,
- las mieszany górski świeży.

Skład gatunkowy drzew wg danych dla obrębu leśnego Brenna (96,27% obrębu to grunty gminy Brenna) to:

- buk – 60%,
- świerk – 27%,
- jodła – 4%,

- jawor – 4%,
- dąb – 2%,
- modrzew – 2%,
- daglezja, grab, jesion, lipa, olcha, sosna – 1%.

Gmina Brenna wchodzi w skład Nadleśnictwa Ustroń, należącego do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach. Lasy na terenie gminy od 1994 roku wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”. Większość w nich objęta jest ochroną na mocy utworzonego w 1998 r. Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego – należą do III kategorii zagrożenia pożarowego (małe). Większość z nich stanowi własność Skarbu Państwa, część należy do właścicieli prywatnych. Lasy są wykorzystywane gospodarczo. Wykonuje się selektywną wycinkę drzew a także przebudowę drzewostanów związaną z wymierającymi na terenach Beskidów borami świerkowymi. Szczególnie dotkliwie proces ten przebiega w wyższych partiach gór, gdzie silne wiatry nadrywają płytki system korzenny osłabionych, starych drzew, dodatkowo atakowanych przez szkodniki w związku z brakiem oprysków lasów – prowadzi to do usychania drzew, czego konsekwencją jest utrata osłony dla gatunków stanowiących średnie piętro podszytu. W ich miejsce wkraczają formacje trawiaste zmieniające całkowicie warunki panujące w ekosystemie oraz krajobraz³¹.

Aktualnie na terenie Gminy Brenna obowiązują 3 UPUL, w tym:

- Uproszczony Plan Urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, zlokalizowanych na terenie gminy Brenna (obręby ewidencyjne: Brenna, Górki Małe, Górki Wielkie), na okres gospodarczy od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2032 roku, sporządzony przez LAS-R sp. z o.o.,
- Uproszczony plan urządzenia lasu dla lasów stanowiących własność Gminy Brenna (obręby ewidencyjne: Brenna, Górki Małe, Górki Wielkie) na okres gospodarczy od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2032 roku, sporządzony przez LAS-R sp. z o.o.,
- Uproszczony plan urządzenia lasu dla lasów stanowiących własność Kotarz Agro sp. z o.o. zlokalizowanych na terenie wsi Brenna na okres gospodarczy od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2028 roku.

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach prywatnych polega na:

- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej,
- wydawaniu decyzji administracyjnych,
- kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego,
- cechowaniu drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna.

Zgodnie z przepisami ustawy o lasach Lasy Państwowe zobowiązane są służyć radą i pomocą prywatnym właścicielom lasów w prowadzeniu gospodarki leśnej. Leśnicy w ramach tych działań:

- doradzają prywatnym właścicielom, jak prowadzić gospodarkę leśną,
- udostępniają sadzonki drzew i krzewów leśnych,
- wykonują na koszt nadleśnictw zabiegi zwalczające i ochronne w lasach prywatnych, jeśli wystąpią tam organizmy szkodliwe, zagrażające trwałości lasu,
- organizują wykonanie zadań gospodarczych w lesie (w tym sprzedaż drewna), na podstawie umowy z właścicielem lasu,
- sporządzają wielkoobszarowe inwentaryzacje stanu lasów oraz prowadzą bank danych o lasach.

Ministerstwo Środowiska w latach 2016-2020 prowadziło prace obserwacyjno-pomiarowe w ramach programu monitoringu w lasach wszystkich form własności na terenie całego kraju.

Program monitoringu lasu stanowi ważny element systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Zebrane wyniki posłużą do oceny stanu zdrowotnego lasów Polski wszystkich form własności w relacji do zmieniających się warunków środowiska. Prace terenowe odbywają się corocznie na stałych powierzchniach obserwacyjnych rozmieszczonych w sieci 8x8 km, które są częścią gęstszej sieci wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu. Pomiary i obserwacje wykonywane są zgodnie z instrukcją opracowaną przez Instytut Badawczy Leśnictwa i zaakceptowaną przez Dyрекję Generalną Lasów Państwowych, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Ministerstwo Środowiska.

³¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brenna, 2017 rok

Prace terenowe były wykonywane przez pracowników Instytutu Badawczego Leśnictwa lub przez osoby upoważnione przez Instytut w okresie od 1 czerwca do 30 września w każdym roku w latach 2016-2020.

W 2019 roku, w badaniach monitoringu lasów na stałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu, zaobserwowano wzrost średniej defoliacji drzew (23,4%), w porównaniu do roku 2018 (22,4%), oraz lat wcześniejszych (2016 - 22,7%, 2017 - 22,8%). Największe wzrosty średniej defoliacji stwierdzono w 2019 roku u sosny i brzozy tj. gatunków rosnących na glebach uboższych. Również zły stan zdrowotny świerka, przy relatywnie mniejszym pogorszeniu w 2019 roku, może być związany z niekorzystnymi warunkami pogodowymi występującymi na terenie Polski w poprzednim roku.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SLABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie parku krajobrazowego występowanie obszaru Natura 2000 bogate leśne kompleksy	przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka brak wystarczającej inwentaryzacji przyrodniczej gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zalesianie nieużytków zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz ich niewłaściwa struktura zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie ochrony przyrody

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh)
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych;
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łąkowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń poważnymi awariami.

Tabela 31 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BRENNA NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026“			
Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	WIOŚ w Katowicach W 2021 r. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach na terenie Gminy Brenna przeprowadził 1 kontrolę dokumentacyjną w zakresie zapobiegania poważnym awariom – nie wykazała nieprawidłowości. W latach 2022-2024 Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Katowicach na terenie Gminy Brenna nie prowadził kontroli w zakresie zapobiegania poważnym awariom.	1 kontrola dokumentacyjna
2.	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Brenna W 2021 roku na zapewnienie gotowości bojowej ochotniczych straży pożarnych (wyposażenie, utrzymanie, wyszkolenie i przewidzianych zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej) Gmina wydała: 143.303 zł., w tym doposażenie w sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof: 26 971,00 zł. W roku 2022 na koszty funkcjonowania jednostek OSP Gmina Brenna wydała: 131 333,00 zł, w tym doposażenie w sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof wyniosło: 23 402,00 zł. W 2023 roku w celu doposażenia jednostek OSP w sprzęt, zakupiono piły spalinowe, na które wydatkowano 7 963,00 zł. W roku 2024 r. w celu doposażenia magazynów przeciwpowodziowych zakupiono 2 500 szt. worków przeciwpowodziowych. Wydatkowano 1 600 zł. Starostwo Powiatowe w Cieszynie W latach 2023-2024 Powiat Cieszyński nie doposażał jednostek OSP w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego.	-
3.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Brenna Edukację społeczeństwa na rzecz prawidłowych zachowań w sytuacji występowania zagrożeń (poważne awarie) – prowadzono za pośrednictwem środków masowego przekazu (broшуry, czasopisma, Internet).	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Brenna

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 32 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 0	ZDR: 0 ZZR: 0
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie Gminy Brenna	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Brenna, GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.10.1. Opis stanu obecnego

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Za bezpieczeństwo mieszkańców i turystów na terenie Gminy Brenna odpowiedzialny jest Komisariat Policji w Skoczowie. Odziaływanie tego posterunku obejmuje gminy: Brenna, Dębowiec, Skoczów.

Nad bezpieczeństwem pożarowym gminy czuwają strażacy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Cieszynie. Ponadto na terenie gminy funkcjonują 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Brenna Centrum,
- Brenna Leśnica,
- Górki Wielkie.

Dwie jednostki są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Przy pomocy jednostek OSP gmina wykonuje swoje zadania własne z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Na gruncie aktualnego stanu prawnego od stycznia 2022 r. ochotnicze straże pożarne są finansowane na podstawie ustawy z 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2490). Zgodnie z art. 10 ust. 1 w ramach realizacji zadania własnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej gmina zapewnia, stosownie do posiadanych sił i środków, ochotniczym strażom pożarnym:

- obiekty, tereny, pojazdy i sprzęt specjalistyczny, środki ochrony indywidualnej, umundurowanie i środki łączności oraz ich utrzymanie,
- ubezpieczenie strażaków ratowników OSP i kandydatów na strażaków ratowników OSP oraz członków młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych, w tym ubezpieczenie grupowe, od odpowiedzialności cywilnej i od następstw nieszczęśliwych wypadków, podczas wykonywania powierzonych zadań,
- badania lekarskie strażaków ratowników OSP przeprowadzane w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych,
- badania lekarskie kandydatów na strażaków ratowników OSP przeprowadzane w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w szkoleniu podstawowym przygotowującym do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych.

W 2024 na terenie gminy Brenna odnotowano 464 zdarzenia, poprzez wspólne działania prowadzone przez zastępy Państwowej Straży Pożarnej i ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych. Największa liczba interwencji w 2024 roku miała miejsce okresie od czerwca do września. Najwięcej pożarów wystąpiło w marcu. W miesiącu wrześniu odnotowano największą liczbę miejscowych zagrożeń, natomiast największą liczbę zgłoszeń sklasyfikowanych jako alarmy fałszywe odnotowano w miesiącu czerwcu. Najczęściej podejmowano działania w związku ze zdarzeniami związanymi ze zjawiskami atmosferycznymi. Spośród interwencji Straży Pożarnej ze względu na występowanie miejscowego zagrożenia największa liczba działań była podjęta w związku z silnym wiatrem.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SLABE STRONY czynniki wewnętrzne
3 jednostki OSP na terenie gminy w ostatnich latach nie wystąpiła żadna poważna awaria	potencjalne ryzyko wystąpienia poważnej awarii występowanie terenów zagrożonych podtopieniami
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach	zagrożenia wypadkowe związane z transportem

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń jest Straż Pożarna. Analiza SWOT jako mocną stronę gminy wskazała, iż posiada jednostkę OSP.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie samokontroli w firmach, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania prowadzona winna być przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Brenna oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmocnione wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.³²

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

³² Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań które powinny być realizowane według „SAPA” należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.³³

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2028 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2025 poz. 647, z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej Gminy Brenna odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

³³ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1471, 1479, z 2019 r. poz. 125, 730) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020-2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.³⁴

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

³⁴ <http://pozn.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

Tabela 33 Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³] źródło danych: GIOŚ	5,8 µg/m ³ Ustroń / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	bez przekroczeń	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Modernizacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego Gminy Brenna	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
							Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Zarządcy budynków we władaniu Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³] źródło danych: GIOŚ	22,1 µg/m ³ Ustroń / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	bez przekroczeń ³⁵		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane: mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	brak środków finansowych
			Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina źródło danych: GIOŚ	Klasa C dotyczy: NO ₂ , benzo(a)piren w pyłe PM10	Klasa A		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa	brak zaangażowania przedsiębiorców

³⁵ w 2030 poziom dopuszczalny będzie 20 mikrogram, a dodatkowo spadnie dopuszczalna średniodobowa wartość do 45 mikrogram i ilość przekroczeń w roku tej średniodobowej do 18

			Procent budynków objętych monitoringiem zużycia paliw i energii źródło danych: Gmina Brenna	0% ³⁶	+40%		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zadanie własne Zarządcy budynków we władaniu Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Liczba akcji edukacji ekologicznych z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza w tym gospodarki niskoemisyjnej źródło danych: Gmina Brenna	kilkadziesiąt akcji edukacji ekologicznej rocznie	kilkadziesiąt akcji edukacji ekologicznej rocznie		Organizacja akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Liczba stacji PMŚ źródło danych: GIOŚ	0	1		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	4	5		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane: WIOŚ	brak środków finansowych
			Ilość kontroli źródeł ciepła źródło danych: Gmina Brenna	ok. 10/rok	> 10/rok ³⁷		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Brenna, PZDP w Cieszynie	zgodnie z kosztorysami inwestycji	wg potrzeb	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane PZDP w Cieszynie	brak środków finansowych

³⁶ zgodnie z danymi zamieszczonymi w Raporcie z realizacji POŚ za lata 2023-2024

³⁷ wymóg programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego

			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy Źródło danych: przewoźnicy	b.d.	wg potrzeb		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane Przedsiębiorstwa komunikacyjne	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
--	--	--	---	------	------------	--	--	---	---

Tabela 34 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego Gminy	Gmina Brenna	wg potrzeb					środki własne Gminy Brenna, FE SL	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zarządcy budynków we władaniu Gminy Brenna	wg potrzeb					środki własne Gminy Brenna, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Gmina Brenna	wg potrzeb					środki własne Gminy Brenna, WFOŚiGW/NFOŚiGW	możliwe łączenie z Programem Czyste Powietrze
		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zarządcy budynków we władaniu Gminy Brenna	wg potrzeb					środki własne Gminy Brenna, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	informacja na podstawie danych księgowych
		Organizacja akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Brenna	5/rok					środki własne Gminy Brenna, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Gmina Brenna	koszty administracyjne					środki własne Gminy Brenna	w razie potrzeb

		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Brenna	wg kosztorysów inwestycji	środki własne Gminy Brenna, FE SL, RFRD, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
--	--	--	--------------	---------------------------	--	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 35 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, FE SL, NFOŚiGW/WFOŚiGW	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, FE SL, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak zainteresowania przedsiębiorców
		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	GIOŚ	20/rok	środki GIOŚ, FE SL	zależy od dostępu do zewnętrznych środków finansowania
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30/rok	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	PZDP w Cieszynie	wg kosztorysów inwestycji	środki własne PZDP w Cieszynie	brak środków finansowych
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	prywatni przewoźnicy	wg potrzeb	środki własne, fundusze krajowe i unijne (w tym FE SL)	zależy od dostępu do zewnętrznych środków finansowania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 36 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Ilość zmodernizowanych powiatowych/ gminnych na rok źródło danych: administratorzy dróg	budowa 3 odcinków dróg gminnych rozbudowa/ remont 2 odcinków dróg powiatowych	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane PZDP w Cieszynie	brak środków finansowych
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Starosta Cieszyński	0	wg potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane Starosty Cieszyńskiego	realizacja w razie potrzeby
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu źródło danych: Gmina Brenna	brak	1-2 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gminy Brenna	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń 2023-2024 źródło danych: WIOŚ	0/0	wg potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 37 Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Brenna	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Brenna dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Brenna	10/rok					środki własne Gminy Brenna, środki zewnętrzne WFOŚiGW	przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 38 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	PZDP w Cieszynie	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne PZDP w Cieszynie, dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Cieszyński	wg potrzeb – działania administracyjne	środki własne	zadanie administracyjne realizowane w razie potrzeby
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w zależności od ilości kontroli	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 39 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego go źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Zadanie własne Gminy Brenna	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Zadanie monitorowane Starosty Cieszyńskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 40 Harmonogram zadań własnych z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Pola elektromagnetyczne	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Brenna	koszty administracyjne					środki własne Gminy Brenna	zadanie administracyjne realizowane w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 41 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Pole elektromagnetyczne	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Starosta Cieszyński	koszty administracyjne	środki własne	zadanie administracyjne realizowane w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 42 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiające zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: GIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły i dorzecza Odry	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych (km) źródło danych: Gmina Brenna	0	wg potrzeb		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie monitorowane Spółka Wodna	niewystarczające środki finansowe
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie ochrony wód źródło danych: Gmina Brenna, PGW WP	0	3-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Brenna	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	łącznie koszt: 350 tys. zł	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie gminy źródło danych: Gmina Brenna	1	1		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe

			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Brenna	1	1		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gminy Brenna	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania
--	--	--	--	---	---	--	--	-----------------------------	--

Tabela 43 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarowanie wodami	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Brenna	10/rok					środki własne Gminy Brenna	przy okazji innych działań edukacyjnych
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Brenna	5/rok					środki własne Gminy Brenna	zadanie ciągłe
		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Brenna	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Brenna	zadanie administracyjne realizowane w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 44 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ	20/rok	środki własne GIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Spółka Wodna	wg potrzeb	środki własne Spółki Wodnej przy dofinansowaniach z budżetu Gminy, Powiatu i Państwa	realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP	wg kosztorysów inwestycji 200/rok zł	środki własne PGW WP	zadanie ciągłe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 45 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiające zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej rozdzielczej źródło danych: Gmina Brenna	162,47 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Modernizacja i budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyłączenie nowych odbiorców	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Skanalizowanie źródło danych: Gmina Brenna	65,7%	67%				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Brenna	1	1				
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Brenna	3417	wg potrzeb		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Zadanie własne Gminy Brenna (ZBGK)	brak środków finansowych
			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Brenna	37%	wg potrzeb				
			Długość sieci wodociągowej rozdzielczej źródło danych: Gmina Brenna	65,3 km	wg potrzeb				

			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej źródło danych: Gmina Brenna	2-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych	2-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Brenna	w trakcie innych działań edukacyjnych
			Liczba przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Brenna	95	wg potrzeb		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Brenna	brak
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Brenna	126 2023-2024	wg potrzeb	Osiągnięcie i utrzymanie, co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Odry	Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi/ liczba uchybień) źródło danych: WIOŚ	1/0	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 46 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja i budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyłączenie nowych odbiorców	Gmina Brenna	wg potrzeb					środki własne Gminy, Europejski Fundusz Rozwoju	zadanie inwestycyjne
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Gmina Brenna	wg potrzeb					środki własne Gminy, Europejski Fundusz Rozwoju	zadanie administracyjne realizowane w razie potrzeby
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Brenna	2	2	2	2	16	środki własne Gminy, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	w trakcie innych działań edukacyjnych
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Brenna	koszty administracyjne					środki własne Gminy	działanie administracyjne wykonywane przez pracowników UG
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Brenna	koszty administracyjne					środki własne Gminy	działanie kontrolne wykonywane przez pracowników UG

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 47 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 48 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Liczba złóż surowców naturalnych źródło danych: PIG PIB	13	wg potrzeb	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie monitorowane Marszałek Województwa, Okręgowy Urząd Górniczy	zmiana w przepisach prawnych dot. kompetencji

Tabela 49 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby geologiczne	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Marszałek Województwa, Okręgowy Urząd Górniczy	koszty administracyjne	środki własne organów	działanie administracyjne

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 50 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gleby	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość szkoleń dla rolników źródło danych: dane ŚODR	3-6	3-6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	trudność w dotarciu do rolników z uwagi na rozproszenie
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	51 przebadanych gospodarstw w latach 2023-2024	według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach	trudności organizacyjne i finansowe
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: WIORiN	2	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	mała ilość kontroli i niska wykrywalność zanieczyszczeń
			Ilość złożonych wniosków o płatności Rolno-środowiskowo-klimatycznych źródło danych: ARIMR	6 wniosków w latach 2023-2024	3-5 wniosków/rok		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników
			Liczba terenów poddanych remediacji historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi źródło danych: właściciele terenów, RDOŚ	0	wg zgłoszeń		Rekultywacja i rewitalizacja terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz terenów wymagających rekultywacji	Zadanie monitorowane: użytkownicy terenów, właściciele terenów	brak środków finansowych

Tabela 51 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gleby	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne ŚODR	zadanie edukacyjne
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	kontrole realizowane systemicznie co roku
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	zadanie jest kontynuacją działań realizowanych w poprzednich latach
		Rekultywacja i rewitalizacja terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz terenów wymagających rekultywacji	użytkownicy i właściciele terenów/ złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	zadanie realizowane przez właścicieli/zarządców gruntów, w razie potrzeby prowadzona będzie także remediacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 52 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Brenna	91 kontroli palenisk domowych w latach 2023-2024	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w mieście w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Brenna	brak
			Ilość rocznie usuwanych/likwidowanych miejsc nielegalnego składowania odpadów źródło danych: Gmina Brenna	0	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie miejsc nielegalnego składowiska odpadów	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych w przypadku większych powierzchni
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2024 roku źródło danych: Gmina Brenna	299 Mg	100 Mg		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Brenna (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	brak środków finansowych
			Procent mieszkańców objętych systemem selektywnej zbiorki odpadów komunalnych źródło danych: Gmina Brenna	100%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami źródło danych: Gmina Brenna	5 na rok	5 na rok		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych

Tabela 53 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrola zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Gmina Brenna	zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Gminy Brenna w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy Brenna	zadanie administracyjne
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie miejsc nielegalnego składowiska odpadów	Gmina Brenna	koszty zależne od ilości miejsc nielegalnego składowiska odpadów					Środki własne Gminy Brenna, WFOŚiGW/NFOŚiGW	koszty usuwania nielegalnych składowisk odpadów ponoszone przez właścicieli nieruchomości
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Brenna	w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 5 Mg/ rok					Środki własne Gminy Brenna, WFOŚiGW	zadanie realizowane przez firmy posiadające uprawnienia do usuwania wyrobów azbestowych
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Brenna	koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Brenna	zadanie ciągłe
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Brenna	5 na rok					Środki własne Gminy Brenna	w ramach współpracy placówki oświatowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 54 Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Ilość akcji edukacji ekologicznej źródło danych: Gmina Brenna, Nadleśnictwo	5 rocznie	5-10 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane Nadleśnictwo	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń drzew źródło danych: Gmina Brenna, PZDP w Cieszynie	30 nasadzeń drzew	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane PZDP w Cieszynie	niewystarczająca liczba nasadzeń w stosunku do wycinki/brak nadzoru przyrodniczego na wycinkę
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Brenna	0	1		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zgodnie z audytem krajobrazowym województwa śląskiego	Zadanie własne RDOŚ	przedłużający się okres uchwalenia planów
			Liczba pomników przyrody/poddanych pielęgnacji źródło danych: Gmina Brenna	52 10	52 w razie potrzeb		Pielęgnacja pomników przyrody	Zadanie własne Gminy Brenna	w razie potrzeb
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Starosta Cieszyński	1/1	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane Starosty Cieszyńskiego właścicieli lasów	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów państwowych (ha)	74	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Zadanie monitorowane Nadleśnictwo	brak środków finansowych

			źródło danych: Nadleśnictwo						
			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) źródło danych: Nadleśnictwa	9,53	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	brak środków finansowych
			Liczba sporządzonej dokumentacji UPUL źródło danych: Powiat	1	1		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Zadanie monitorowane Nadleśniczy w imieniu Starosty Cieszyńskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwo	0	wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właścicieli gruntów	możliwy brak zainteresowania mieszkańców

Tabela 55 Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Brenna	2	2	2	2	16	środki własne Gminy (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	zadanie realizowane przy okazji innych działań edukacyjnych
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Brenna	5	5	5	5	40	środki własne Gminy	w pierwszej kolejności nasadzenia drzew miododajnych
		Pielęgnacja pomników przyrody	Zadanie własne Gminy Brenna	2	2	2	2	4	środki własne Gminy oraz Urząd Wojewódzki	zadanie realizowane pod nadzorem dendrologa

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 56 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Ustroń	10/rok	środki własne Nadleśnictwa, NFOŚiGW/WFOŚiGW	zadanie realizowane przy okazji innych działań edukacyjnych
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	PZDP w Cieszynie	wg potrzeb	środki PZDP w Cieszynie	w pierwszej kolejności nasadzenia drzew miododajnych
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Starosta Cieszyński	50	środki własne właścicieli lasów, Funduszu Leśnego, WFOŚiGW, ARIMR	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Ustroń	10/rok	środki własne Nadleśnictwa	zadanie ciągle w ramach PUL
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	10/rok	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	zadanie ciągle w ramach UPUL
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Nadleśniczy w imieniu Starosty Cieszyńskiego	koszty administracyjne	środki własne Starosty Cieszyńskiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	15/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zgodnie z audytem krajobrazowym województwa śląskiego	RDOŚ	wg potrzeb	środki własne RDOŚ	Gmina Brenna – jako partner

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 57 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Ilość kontroli zakładów w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	0/rok	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków finansowych na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej, które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Brenna	5	5		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Brenna	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacji ekologicznej źródło danych: Gmina Brenna	2-3	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Brenna Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	możliwy brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 58 Harmonogram zadań własnych z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Brenna	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków					środki własne Gminy	zadanie ciągłe
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Brenna	w zależności od zakresu działań edukacyjnych					środki własne Gminy	zadanie realizowane przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Brenna a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 59 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane, Policja, Straż Pożarna	20	środki własne Policji, SP, WIOŚ	zadanie realizowane przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 198). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez gminę).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Brenna oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 60 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2025-2030	Podmioty uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Wójt Gminy Brenna
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Wójt Gminy Brenna
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Gminy, GIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Brenna, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Brenna jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2025 poz. 647, z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument został przyjęty w 2021 r. jako Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2017 z obecnym według informacji z 2023 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2022 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Brenna zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – Gminy Brenna i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2024 lub 2023 oraz wartością do osiągnięcia w 2030 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030”.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Cieszyńskiego. W trakcie procedur opracowania „Programu...” Gmina Brenna zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach „konsultacji społecznych”.

Po podjęciu uchwały Rady Gminy Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brenna na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030”.